

עיקרי השולחן

סדרת
ספרי
הלכה

לימוד ושינון
השולחן ערוך ונושאי כליו
עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
בשיטה יחודית מאירת עיניים
המקלה על הזיכרון

הלכות
מליחה ובשר בחלב
סי' טט-עח, פז-צ"ז

ספר ב'
הלכות
בשר בחלב

מפעל
עיקרי
השולחן

כל השונה הלכות
ר"ל שאחר ששנה
הסוגיא דרך מחקר
ומשא ומתן מעלה
בידו הראוי לברור דון
פסק וקובען לעצמו
הלכות הלכות
מזבטה לו שהוא
בן העולם הבא,
שעל ידי כך מתיישר
בהוראה יפה יפה,
ונמצא מזכה את
הבריות בהוראותיו
(המאיר סוף מסכת נדה)

התורה וההלכה

הלכות
מליחה
ובשר בחלב

יורה דעה
סי' טט-עח
פז-צ"ז

מפעל
עיקרי
השולחן

בס"ד

יצירת פאר ללומדי "יורה יורה" ולרבנים

לימוד ושינון

השולחן ערוך ונושאי כליו

עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים

בשיטה יהודית מאירת עיניים המקלה על הזיכרון
שזכתה להסכמת גדולי הדור ולברכתם

סדרת
ספרי
הלכה

עיקרי השולחן

המעלות שבספרים:

- א. סיכום בהיר ותמציתי
- ב. סדר שיטתי
- ג. הבאת לשון השו"ע והרמ"א
- ד. הגדרת הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף
- ה. השתלשלות ההלכה - מהמקור בגמ' עד לפסיקתה
- ו. שינון מהיר
- ז. זכירת הלימוד
- ח. נוטריקונים - לזכירת הדינים
- ט. תוספת סימונים:
 - סימון למחמיר
 - סימון למקל
 - סימון לשיטה שאינה מחמירה ואינה מקלה
- י. הכנה מצוינת לבחינות הסמכה ל"יורה יורה"

סדרת ספרי מפעל "עיקרי השולחן":

- עיקרי השולחן - הלכות מליחה ובשר בחלב
- עיקרי השולחן - הלכות נדה
- עיקרי השולחן - הלכות ביקו"ח ואבלות
- עיקרי השולחן - הלכות חופה וקידושין
- תלמודו בידו - הלכות מליחה ובשר בחלב
- תלמודו בידו - הלכות נדה
- תלמודו בידו - הלכות ביקו"ח ואבלות
- תלמודו בידו - הלכות חופה וקידושין

רח' בן ציון 24/8 א', ירושלים, 9542337, טל': 02-65-14-196, דוא"ל: ikarei613@gmail.com

לרכישה: טל' 02-65-14-196

הפצה ומשלוחים: טל' 03-67-65-382, דוא"ל: be2591@012.net.il

עיקרי השולחן

לימוד ושינון
השולחן ערוך ונושאי כליו
עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
בשיטת לימוד מאירת עיניים
המקלה על הזיכרון

ספר ב

הלכות בשר בחלב

יורה דעה סי' פז-צז

בתוספת שאלות בהלכות תערובות (סי' צח-קיא)
ומראי מקומות לתשובות

בספר ארבעה חלקים:

ב. עיקרי השולחן

ובו יבוארו פסקי השו"ע והרמ"א עם מקורותיהם
בש"ס ובראשונים, ודברי נושאי הכלים,
ופעמים שיש גם מפוסקי דורנו

א. מבואות לטור ולבית יוסף

ובו מראי מקומות לכל סימן,
כהכנה ללימוד הטור והבית יוסף

ד. עיקרי מבחן השולחן

ובו שאלות לחזרה [ומראי מקומות לתשובות]
לפי סדר הסימנים והסעיפים,
שיועילו מאוד לנבחני "יורה יורה"

ג. ושנתם

ובו נושאי הסימנים, והנושאים העיקריים
והמשניים שבכל סעיף ודינם,
לשינון וחזרה בעל פה, שיהיו מחודדים בפין

חובר בס"ד ע"י
משה ב"ר שלמה כהן
וצוות תלמידי חכמים
במפעל "עיקרי השולחן"
עיה"ק ירושלים תובב"א

הבהרה לציבור הלומדים:

אין תחליף ללימוד ההלכה
באותה דרך שלמדו רבותינו מדורי דורות:
מתוך עיון בגמרא, בראשונים, טור, בית
יוסף, שולחן ערוך, רמ"א ונושאי כליהם עד
לפוסקי הדורות האחרונים.

עם זאת לומדים המעוניינים בכלי עזר
שיסייע לסדר את לימודם, יוכלו להיעזר
בספר זה, בכדי ללמוד כל הלכה בצורה
יסודית ולחזור על הנלמד.

ו ז א ת ל מ ו ד ע י :

ספר זה נועד לסיכום וסידור השיטות השונות של רבותינו ולא על מנת להורות הלכה למעשה.
בשאלת הלכה למעשה יש לעיין במקור הדין ולפנות למורה הוראה מוסמך.
במידה וטעינו או נפלה טעות דפוס, אנא כתבו לנו בכדי שנוכל לתקן במהדורה הבאה.

מהדורה חמישית עם הוספות ותיקונים כסלו התשפ"א

מען למכתבים, הנצחות והקדשות:

מפעל "עיקרי השולחן"

ללימוד פסקי השו"ע והרמ"א
עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
ודברי הגו"כ על השו"ע

בשיטה מאירת עיניים המקלה על הזכרון

רח' בן ציון 24/8 א', ירושלים, מיקוד: 9542337

טל': 02-65-141-96

דוא"ל: ikarei613@gmail.com

כל הזכויות שמורות

היות ובספר זה הושקע הון רב ויגיעה של שנים רבות,
לכן על פי דין תורה ולהבדיל על פי הזכויות הבינלאומיות, אנו
אוסרים בכל תוקף כל הדפסה, צילום והעתקה מספר זה
בכל אמצעי שהוא, בלא לקבל בכתב את רשותו של
הרב משה כהן, בעל הזכויות.

עיצוב כריכה ושער: נ' ויסקופף

דפוס דורות בע"מ

עיקרי השולחן

שיטת לימוד מאירת עיניים המקלה על הזיכרון
שזכתה להסכמת גדולי הדור ולברכתם

מבנה העמוד

452 עיקרי ה' ה' נדה סימן קצט – החפיפה, ההכנות לטבילה השולחן תנב

סעיף ד
חל טבילתה במוצאי שבת, שאי אפשר לחוף מבעוד יום - תחוף בליל טבילתה. הגה: ומכל מקום נמנה יפה הוא שמתקן היטב בערב שבת, ובמולאי שבת תחול ותחוף ותסרוק מעט (טור).

נושא הסעיף: טבילה במוצאי שבת.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדה סח/א – ...שלח רבין באגרתיה אשה לא תחוף בערב שבת ותטבול במוצ"ש...הא דאפשר הא דלא אפשר. (ראה לעיל בהקדמה לסעיף ג, את המשך לשון הגמ' ואת מחלוקת רש"י והשאלות).</p> <p>והעולה הוא שמי שטבילתה חלה במוצ"ש, יש מחלוקת מתי עליה לחמוף:</p> <p>לש"י – כשהטבילה חלה במוצ"ש תחמוף במוצ"ש, וזה לשיטתו בב"י: שזה בין לשאלות ובין לרש"י.</p> <p>שנהר לשאלות – עיקר התקנה היא שתחמוף בלילה בסמוך לטבילה. אם רש"י – שסובר שעיקר התקנה היא לחמוף ביום, מודה שאם אינה יכולה לחוף ביום כגון כשטבילה חלה במוצ"ש, או כשחלתה י"ב ימים שחמפת במוצ"ש בלילה (כסדר התוס' ברי"ק), שלא סוף והרמ"א שכתבו את המנהג שתחוף גם בערב שבת וגם במוצ"ש (הסדר הבי"י).</p> <p>סלרמ"א (נהגו) – מנהג יפה שבערב שבת - תחוף היטב, ובמוצ"ש - תחזור ותחוף ותסרוק מעט.</p> <p>הטעם לשיטת הטור והרמ"א הוא, כשטבילה חלה במוצ"ש, מה שרש"י הוא יפול לחמוף במוצ"ש בלילה הוא מחמת תדחוק, ולכן זה מנהג יפה שאפילו בשבת דחוק כזה, יש לתקן את כל מה שאפשר לתקן (מערב שבת ביום), ולא לטמון על חמימת בלילה (הסדר הבי"י והט"ו) (נ). ביאר דאג השאלות שפסק שעיקר החמפה צריכה להיות לכוונת בלילה, וזה לפי מה שכתבנו שיש עיקר החפיפה הייתה בערב שבת ביום, וזוהי חמפת מעט במוצ"ש בלילה, ד' כ"ב.</p> <p>ובשם הל' (נ) – פסק כרמ"א, וחסיף שבסרוק של מוצ"ש יש להתמיר לסרוק היטב, ובקוי שיש יפה, יש לחוף הרבה גם במוצ"ש.</p> <p>לש"י (נ) – הדיו הוא: שבערב שבת – תרחף ותחמוף היטב, ובמוצ"ש – גם תרחף ותחמוף.</p> <p>ופשוט לכו"ע – שצריכה לעיין ולבדוק את כל גופה ושערה שאין בהם חציצה בשבת לטבילה (בכספי א' ובט"ו ח').</p>	<p>מתי תחמוף כשטבילתה חלה במוצ"ש?</p> <p>ש"י – די שתחמוף במוצ"ש.</p> <p>סלרמ"א (נהגו) – מנהג יפה: שבערב שבת - תחמוף היטב, ובמוצ"ש - תחזור ותחמוף ותסרוק מעט.</p> <p>לש"י (נ) – הדיו הוא: שבערב שבת – תרחף ותחמוף היטב, ובמוצ"ש – גם תרחף ותחמוף.</p>

לשון השו"ע והרמ"א

נושא הסעיף

עיקר הסעיף
עיקר פסקי השו"ע והרמ"א בקצרה

הרחבה לסעיף
השתלשלות ההלכה מהמקור בגמרא (מסומן ברקע אפור) דרך שיטות הראשונים והאחרונים עד לפסקי השו"ע, הרמ"א ונושאי כליהם

סימונים

- סימון למקל
- סימון למחמיר
- סימון לשיטה שאינה מקלה ואינה מחמירה

בעזרת סימונים אלה הלומד מזהה מיד מי מחמיר ומי מקל וזוכר את מסקנתה של כל שיטה.

ר' אשר זעליג זי"ע
ר' קהלת תשכנוב רמות
אב"ד וראש ישיבת חתם סופר

ר' משה שטרנבוך
ראב"ד בד"צ העדה החרדית

ר' משה אלעזר שטרן
דומ"צ בד"צ של מורן הגר"ש ואזנר
ראש ישיבת חוג חת"ס ורב מערב בני ברק

ר' משה אלברשטאם
חבר בד"צ העדה החרדית

ר' שלמה משה עמאר
הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

ר' עובדיה יוסף
הראשון לציון
ונשיא מועצת חכמי התורה

ר' מרדכי אליהו
הראשון לציון
והרב הראשי לישראל לשעבר

ר' מייכל יהודה ליפקוביץ
זכרון מאיר, בני ברק

ר' עזריאל אויערבאך
רב בית הכנסת "חניכי הישיבות",
בית וגן, ירושלים

* הסכמות נוספות שניתנו בעבר, הובאו במהדורה הראשונה של ספרינו על הל' מליחה ובשר בחלב

הרבנים שהשתתפו בספר זה:

ראש מפעל "עיקרי השולחן" ועורך ראשי

הרב משה כהן

מבואות לטור ולבית יוסף	הרה"ג יעקב ורהפטיג
עיקרי השולחן	הרב משה כהן
ושננתם	הרב חנוך בן שלום
יעוץ והערות	הרה"ג שמואל פנחסי הרה"ג בנייהו דיין הרה"ג מאיר סייג
הגהה	הרב עמנואל קצבורג הרב אליעזר דוד בקר הרב משולם הורביץ
הגהה לשונית	הרב בן ציון רבי
מפתח אלפביתי	הרה"ג ברוך כהנא
עימוד מפתח אלפביתי	הרב משה קפלן
תמונות	הרה"ג י"מ לוינגר
עיקרי מבחן השולחן	הרב אברהם קובץ' הרב אפרים מרגלית

פטרונאי מפעל "עיקרי השולחן"

אשר התעטרו בכתרה של תורה
וצדקתם עומדת לעד

תלמודו בידו

הלכות מליחה ובשר בחלב

עיקרי השולחן

הלכות מליחה ובשר בחלב

ה"ה

יצחק לייב ורות רעננערט

ומשפחתם הי"ו

תלמודו בידו

הלכות נדה

עיקרי השולחן

הלכות נדה

ר' שלמה ז"ל

ויבלחט"א גב' מלכה לחמי

ומשפחתם הי"ו

תלמודו בידו

הלכות ביקור חולים ואבלות

עיקרי השולחן

הלכות ביקור חולים ואבלות

הרה"ג

רבי משה ויעל סעדון

ומשפחתם הי"ו

ספר ב' – הלכות בשר בחלב

- 130.....הסדר והמעלות שבספר
- 131.....**חלק א' מבואות לטור ולבית יוסף** - ובו מראי מקומות לכל סימן, כהכנה ללימוד
-**חלק ב' עיקרי השולחן** - ובו יבוארו פסקי השו"ע והרמ"א עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים,
- 137.....ודברי נושאי הכלים על השו"ע והרמ"א
- 139.....סימן פז - באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול
- 155.....סימן פח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה
- 159.....סימן פט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר
- 169.....סימן צ - דיני כחל
- 179.....סימן צא - דין בשר וחלב שנתערבו
- 191.....סימן צב - דיני חלב שנפל לקדירת בשר
- 207.....סימן צג - קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב
- 211.....סימן צד - דין התוחב כף חולבת בקדירה של בשר
-סימן צה - דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר - האם מותר לאוכלן עם גבינה
- 223.....(דין נ"ט בר נ"ט = נותן טעם בר נותן טעם)
- 233.....סימן צו - דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר
- 241.....סימן צז - שלא ללוש עיסה בחלב
-**חלק ג' ושנתם** - ובו הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף ודינם, לשינון וחזרה בעל פה, שיהיו מחודדים בפיו
- 245.....
- 246.....תוכן מפורט לושנתם
-**חלק ד' עיקרי מבחן השולחן - הלכות בב"ח** - ובו שאלות לחזרה לפי סדר הסימנים והסעיפים, ומראי מקומות לתשובות
- 265.....
- 266.....תוכן מפורט לעיקרי מבחן השולחן
- 267.....שאלות לפי סדר הסימנים
- 277.....מבחן מסכם על הלכות בשר בחלב
-**עיקרי מבחן השולחן - הלכות תערובות**
- 283.....
- 284.....תוכן מפורט לעיקרי מבחן השולחן
- 285.....שאלות לפי סדר הסימנים
- 293.....מבחן מסכם על הלכות תערובות
-מפתח עניינים אלפביתי לחלק "עיקרי השולחן"
- 297.....
- 309.....רמזים לשולחן - ובו נוטריקונים לסימני השו"ע ומקורותיהם, לשינון וחזרה בעל פה
- 312.....נושאי הסעיפים לפי סדר הסימנים
- 314.....פענוח ראשי התיבות והקיצורים שבספר
- 315.....תמונות להלכות מליחה

עיקרי השולחן

הקדמה

”עֲזְרֵי מַעַם ה' עֲשֵׂה שְׂמִים וְאַרְצֵךְ” (תהלים קכא), ”ה' שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ” (תהלים נא).

בראשית עלינו להודות לה' על שזיכנו לשבת באוהלה של תורה, ולראות ברכה בעמלנו בהוצאת המהדורה הראשונה של הלכות מליחה ובשר בחלב וכן של הלכות נדה.

כשאנו נשאלים מניין אנו שואבים את הכוחות להתמיד ולדבוק במשימה זו?

עומד לנגד עינינו המעשה עם ה'חפץ חיים' זי"ע שעמל קרוב ל-25 שנה בכתיבת המשנה ברורה, וכשנשאל הרב "האם אנשים ידעו להעריך את כל ההשקעה הרבה והעבודה הרבה?" ענה ה'חפץ חיים': אנו משולים לסוללי מסילת הרכבת, אשר בתחילה עובדים קשה וסוללים את הדרך ויגיעים להניח את פסי הברזל, בכדי שאלפי הנוסעים יוכלו לנסוע ברכבת, כך אנו עמלים בהכנת המשנה ברורה, בכדי לסייע לאלפי הלומדים שיבואו אחרינו.

אף אנו הקטנים, כשעמלנו על הספר עיקרי השולחן, תחושת השליחות היא שליוותה אותנו בשנים בהן ישבנו לנתח ולבאר את הסוגיות הסבוכות שבכל הלכה והלכה, בין לבני ספרד הנוהגים כשו"ע ובין לבני אשכנז הנוהגים כרמ"א, וב"ה זכינו להעלות זאת על הכתב בשיטה מאירת עיניים וברורה המקלה על הזיכרון. תחושת שליחות זו קיבלה משנה דחף ע"י העידוד שקיבלנו מגדולי הדור שראו את החשיבות והתועלת ונתנו את הסכמתם וברכתם לספרים אלו.

המניעים לכתיבת הספר:

סיוע ללומדים ליזכור כל סוגיא על בוריה – במשך מספר שנים בחנתי דרכים שונות כיצד לסכם כל סוגיא, וברוך ה' שזכיתי ללמוד ב"דיבוק חברים" עם הרב גלעד חלא שליט"א ולפתח שיטת סיכום יחודית, בעזרתה חזרנו על כל הלכות מליחה בשעה ורבע בעל פה. לאחר שראיתי את הצלחתנו הגדולה בבחינה לקראת הוראה, התייעצתי עם רבנים חשובים שיעצו להוציא סיכומים אלו לאור, כדי לסייע ללומדים הרבים ללמוד ולזכור כל סוגיא מהמקורות בגמרא ועד פסיקת ההלכה בצורה ברורה וחדה.

תגובות חמות מלומדים רבים - בס"ד אחר הופעת המהדורה הראשונה של הלכות מליחה ובב"ח וכן הספר על הלכות נדה, זכינו לקבל תגובות חמות מלומדים רבים בארץ ובעולם על התועלת העצומה² שיש בספרי עיקרי השולחן, עובדה זו נתנה לנו את הכוחות לכתיבת ספרים נוספים שיופיעו בעתיד ב"ה, מכיון שיש כאן תרומה לדורי דורות. [וכבר כתב הרמב"ם: הכותב ספר, הרי הוא כאילו דרשו לאלפים (פתיחה לספר מורה נבוכים). וע"ע בפלא יועץ ערך אסופה - בטובה שעשו לנו בעלי האסופות בחיבור הספרים, וכן בספר כתר ראש לגר"ח מוולאז'ין (סימן נו) - שזה נקרא חידושי תורה, בין שהוא מחדש או אחר רק שיצא הדבר לאור (עולם)].

במשך הכתיבה ניצבה מולנו מטרה אחת מרכזית והיא טובתו של הלומד. מטרה זו דרשה השקעה של מחשבה רבה בכדי שהשיטה הייחודית של הספר תישמר לכל אורכו. במקרים רבים הצלחנו לסכם כל סעיף מהשו"ע בעמוד נפרד, בכדי שהלומד "יצלם" בראשו ויזכור את עיקרי הדינים שבכל סעיף בשו"ע. סיוע נוסף ללומד, הוא העריכה היסודית והמתמציית, בשפה ברורה המאפשרת להתמצא בצורה קלה יחסית גם בהלכות סבוכות ומורכבות, וזאת בשל הסדר והמעלות שבספר זה כפי שנבאר להלן.

1 וכן כתב הרב הגאון רבי חיים פנחס שיינברג שליט"א: "עיקרי השולחן" ... הכל ערוך בצורה מסודרת ומאירת עינים, בלשון מסוכמת וברורה... ובדאי שיש בחיבור זה תועלת גדולה... לסיכום וחזרה ושינון ההלכה". והצטרפו לדבריו הגאון רבי מנשה קליין שליט"א והגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ שליט"א.
2 וכן כתב הגאון רבי משה הלברשטאם זצ"ל: "... הספר הנכבד 'עיקרי השולחן'... יהיה לתועלת עצומה... לשינון וחזרה...", וכן כתב הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א: "... 'עיקרי השולחן' על הלי' אבילות... דבר מתוקן נאה ויאה, והכל אצלו בלשון קל וצח ערוך כשו"ע... נראה בעליל שהספר יביא לתועלת מרובה ולכן אני מצטרף לרבנים הגאונים שסמכו ידם והסכימו לספר, ונתגלגל לידו זכות להקל ללמוד הלכות אלו". וכן כתב הרה"ג שריאל רוזנברג שליט"א: "... 'עיקרי השולחן' נכתב ביחד עם צוות תלמידי חכמים... יהיה לתועלת גדולה... תחילת מעשהו בשו"ע הנוזק לת"ח הלומדים הוראה למעשה, והרבה תלמידים לא עלה בידם יפה לימוד זה מכיון שלא הלכו בדרך זו של לימוד ההלכות וטעמיהם ממקור הדין..."

הסדר

שבחי חז"ל על הסדר שבלמוד:

חז"ל למדונו שהצלחת הלומד בלימודו תלויה מאוד בסידור נכון של כל הפרטים שלמד, כלשון הגמרא (תענית ח/א) "ריש לקיש אמר: אם ראית תלמיד שלמודו קשה עליו כברזל, בשביל משנתו שאינה סדורה עליו... מאי תקנתיה? ירבה בישיבה", ופירש רש"י "שקשה הוא לו מרוב קושיות, בשביל משנתו שאינה סדורה לו ואינו זוכר מה כתיב בה... [ותקנה לכך היא] שיסדירו בני הישיבה משנתם". ועוד בגמרא (קדושין ל/א): "ושננתם, שיהו דברי תורה מחודדים בפיו, שאם ישאל לך אדם אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד".

ולהלן התועלת שבספר זה:

עריכת כל סעיף בסדר מיוחד	א סדר
הגדרת הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף	ב נושא
גמרא, ראשונים, שו"ע, רמ"א, נו"כ ופעמים גם מפוסקי דורנו	ג השתלשלות ההלכה
אפשרות לחזרה ושינון מהיר של הלימוד	ד שינון מהיר
שיטה מיוחדת המסייעת לזכירת הלימוד	ה זכירת הלימוד
הכנה טובה למעונינים להיבחן על לימודם לקראת הוראה	ו הכנה לבחינות

המעלות

במבנה של כל סעיף בספר זה

א נושא הסעיף: בסמוך לציטוט כל סעיף מסעיפי השו"ע, ניתנה כותרת המתמצתת את נושא הסעיף, ובכך יובן יותר הסעיף.

ב נושאים משניים: כאשר בנושא המרכזי כלולים מספר נושאים, צוינו מה הם הנושאים המשניים.

ג עיקר הסעיף: מופיע בצד הימני שבכל עמוד, וכולל את עיקר פסק השו"ע והרמ"א בקצרה, כך שבחזרות המהירות ניתן ללמוד רק את צדו הימני של העמוד.

ד הרחבה לסעיף: מופיע בצד השמאלי שבכל עמוד, ומובאת בו ההרחבה במקביל לפסקים שבצד ימין, כך שניתן למצוא מיד את ההרחבה וההסבר לכל פסק. ההרחבה כוללת את המקור בגמרא, שיטות הראשונים והאחרונים ועוד.

ה מקורות מהגמרא: בכל סעיף מובא עיקר לשון הגמרא בקצרה, בכדי לדעת את מקור הדין.

ו סימון למחמיר וסימון למקל: כשיש מחלוקת בין כמה שיטות, חלקן מחמירות וחלקן מקלות, הובא ליד כל שיטה סימון מיוחד:

סימון למחמיר.

סימון למקל.

סימון לשיטה שאינה מחמירה ואינה מקלה.

המעלות שבסימונים אלה הן:

1. הלומד מזהה מיד מי מקל ומי מחמיר בסוגיא.

2. סימונים אלה מסייעים ללומד לזכור את מסקנתה של כל שיטה.

ז סימנך: יש מקומות שכתוב "וסימנך...", ובו מילת קיצור למספר דינים, לסייע לזכירתם (כבערובין נג-נד ועוד).

ח דוגמאות להצלחה בזכות החזרות ב"עיקרי השולחן" – ראה לקמן.

מטרות הספר

- לסייע ללומדים לחזור על לימודם בשיטה מאירת עיניים המקלה על הזיכרון, ולהיבחן עליו לקראת הוראה.
 - לסייע למלמדי הלכה וראשי כוללים, ללמד הלכות מורכבות וסבוכות בצורה מאירת עיניים.
 - לסייע לרבנים ומורי הוראה הרוצים לחזור על השיטות השונות שבהלכה.
 - לפתוח את שערי ההלכה היהודית לעומקה בפני הציבור הרחב שצמא ללמוד תורה.
- כיוון שלימוד הלכה ביסודיות דורש השקעה עצומה ומונע רבים מלהגיע אליו, על כן התעוררנו להתמסר לעניין, ולהגיש בפני הלומדים ספר מסודר שיהיה כשולחן ערוך ויעיל לחזרה בתוספת סימונים שעוזרים להבין מי מחמיר ומי מקל, ובכך לקדם את הלומדים עד כדי הצטיינות בלימודם.

מבנה הספר ודגשים חשובים

א. "מבואות לטור ולבית יוסף" – בו הובאו מראי מקומות לגמרא ולראשונים שצריך ללומדם לפני לימוד הטור והב"י. ועי"ש (עמ' 2) בדבר חובת לימוד המקורות.

ב. "עיקרי השולחן" – בחלק זה צדו הימני של העמוד נקרא עיקר הסעיף, והוא כולל את עיקר פסקי השו"ע והרמ"א בקצרה. צדו השמאלי של העמוד נקרא הרחבה לסעיף, ובו תמצא בדיוק במקביל לפסקים שבצד ימין, את השתלשלות ההלכה מהמקור בגמרא דרך הראשונים והאחרונים עד להלכה בשו"ע והרמ"א ונו"כ. חשוב ללמוד חלק זה – לפי ההדרכה המובאת ב"שיטת הלימוד" (בעמוד הבא).

■ עיקר חידושו של הספר הוא בחלק "עיקרי השולחן" – והוא החלק ה"ארי" שבספר. עם זאת הוחלט להביא גם את שאר חלקי הספר לתועלת כלל הלומדים.

■ "עיקרי השולחן" – אינו מהווה אנציקלופדיה ומאסף לכל המחנות מכיון ש"תפסת מרובה לא תפסת", ולכן אין ספק שלומד יהיה מה להוסיף ממה שלמד בעצמו. המטרה העיקרית היא להציג את עיקרי השיטות: בגמרא, ראשונים, טור, בית יוסף, שו"ע, רמ"א, ש"ך, ט"ז.

ברם יש מקומות שהזכרנו גם את דבריהם של נו"כ נוספים כמו: פת"ש, הגר"א, באר הגולה, זבחי צדק, כף החיים וכן מפוסקי דורנו, אך אין כאן סיכום מקיף של כל דבריהם, לכן אין להורות הלכה למעשה מספר זה – אלא לעיין במקור הדין ולשאול מורה הוראה מוסמך, מכיון שמטרתנו היא להציג את עיקרי השיטות ולא להורות.

■ כשיש מחלוקת בין דעות שמצדדות כשיטה אחת ומאידך דעות שמצדדות כשיטה אחרת – לא הובאו שמותיהם של כל הדעות אלא רק חלק מהם, מכיוון שקשה לזכור את שמות כולם, ובשלב ראשון חשוב שהלומד ידע לפחות את עיקרי השיטות, ואידך זיל גמור.

■ כשיש הפנייה לטור, ב"י, שו"ע ונו"כ – הכוונה לטושו"ע שבהוצאת מכון ירושלים שנת התשמ"ח.

■ כשיש הבדל בין "עיקרי השולחן" לדברינו ב"ושננתם", או ב"תלמודו בידו" [שיפורסם בע"ה בנפרד] – העיקר הוא לפי מה שהובא ב"עיקרי השולחן", כי בשאר המקומות מטרותנו לקצר יותר.

■ כותרות הסימנים שבראש כל עמוד – מטרתן להדגיש את הנושא העיקרי באותו סימן, ופעמים שהן קצרות ושונות מהכותרות שהודפסו בשו"ע המצוי לפנינו.

ג. "ושננתם" – ובו הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף ודינם, לשינון וחזרה בעל פה, שיהיו מחודדים בפך, ועי"ש (בעמ' 95) במעלת החזרה על הנלמד, ובהישגים שזכו להם הלומדים.

ד. "עיקרי מבחן השולחן" – ובו שאלות לחזרה על הנלמד, שיועילו מאוד לאברכים הרוצים להבחן על לימודם לקראת הוראה. השאלות ערוכות לפי סדר הסימנים, והוספנו עליהם ציונים ומראי מקומות לתשובות.

תוכן מפורט ל"ושננתם" ו"לעיקרי מבחן השולחן" – הובא בתחילתו של כל חלק.

שיטת לימוד של החלק "עיקרי השולחן"

לא מעט מהלומדים חשים אכזבה הנובעת משכחת הלימוד. נראה שהמפתח להצלחה בלימוד הוא בקיומם של ארבעה **תנאים לפחות**: א. לימוד לפי הַסֵּדֶר [מהגמרא ועד לפסיקת ההלכה, וע"ע ב"מבואות לטור ולב"י]. ב. סיכום מסודר בכתב, ולא רק בעל פה. ג. התמקדות בעיקר². ד. חזרות על לימוד³ בחברותא ובקול⁴, ולצורך כך כדאי להיעזר ב"עיקרי השולחן" וב"ושננתם" כאותם לומדים שנעזרו ב"עיקרי השולחן" וזכו להצלחה גדולה. הניסיון הוכיח שהלומד במתכונת זו⁵ – מובטח לו שיוכל לשנן היטב, לזכור ולהבחין, ובע"ה יקוימו בו דברי חז"ל: "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" (ב"ב א/ב).

ברם חשוב שצורת החזרה תהיה לפי המתכונת המובאת בעיקרי השולחן:

א. מהו נושא הסעיף העיקרי ומהם הנושאים המשניים בשו"ע והרמ"א.

ב. מהו המקור בגמרא.

ג. כמי פסק השו"ע וכמי פסק הרמ"א (כאיזה תנא, אמורא, או ראשון).

ד. מהן הנקודות העיקריות שנוספו בדברי נושאי הכלים.

בשלב ראשון – יש להתמקד בנושא הסעיף, וב"עיקר הסעיף" שבצדו הימני של העמוד, לחזור על כך שלש פעמים בכדי לקבל תמונה כללית ול"צלם" את מבנה הסעיף בראש.

בשלב שני – ללמוד את ה"הרחבה לסעיף" שבצדו השמאלי של העמוד.

השיטה לחזרה ולשינון בעל פה

■ לשנן בעל פה את "ושננתם" – המובא לקמן בסוף הספר, ולחזור על עיקרי הדברים שהובאו ב"עיקרי השולחן" ב"הרחבה לסעיף" [בע"ה בקרוך יופיע "תלמודו בידו" – ובו קיצור של "עיקרי השולחן", שיועיל לחזרות בעל פה].

■ על סיכום זה כדאי לחזור בעל פה, כל יום, לפחות בשבועיים הסמוכים ללימוד הראשון. אין חזרה זו צריכה לעכב את ההתקדמות בלימוד, מכיוון שחזרה זו צריכה לקחת עד רבע שעה.

■ רצוי שהחזרות יעשו בקול ובחברותא.

■ רצוי לקבוע תוכנית ללימוד ותוכנית לחזרות.

דוגמאות להצלחה בזכות החזרות בעיקרי השולחן

א. שינון בע"פ של נושאי הסעיפים בהל' איסור והיתר [ממליחה, בב"ח, תערוכות] – ב-10 דקות.

ב. שינון בע"פ של הל' מליחה [במתכונת של "ושננתם"] – בשעה ורבע.

ג. חזרה על הל' נדה [במתכונת המפורטת ב"עיקרי השולחן"] ב-14 שעות – הכוונה לאחד מהלומדים אשר הכין תוכנית חזרות על לימודו והגיע לרמה טובה שאפשרה לו להספיק 30 עמ' תוך שעה, ותוך 14 שעות הקיף 420 עמודים [מ"עיקרי השולחן" הל' נדה] ונבחן על כל לימודו.

1 ובדבר חשיבות הכתיבה ועצות לכך – עיין לקמן במאמר "קנה לך חבר" עמ' 113.

2 להתמקד בעיקר בבחינת מה שאמרו חז"ל: "לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה", דהיינו התמקדות בעיקר. כמליצה על הפסוק "ויאמר בועז לקוצרים ה' עמכם", לאמור מי שידע לקצר ולהתמקד בעיקר – ה' עמו.

3 חזרה על לימודו, שכן אינו דומה מי שחוזר על לימודו 100 פעם למי שחוזר על לימודו 101 פעם, ונזכיר שהשו"ע כתב בהקדמתו לאו"ח שמטרת חיבורו, כדי שיחזרו על השו"ע כל 30 יום.

4 בעניין לימוד בקול – עיין עירובין נג/ב, נד/א.

5 והדגש הוא ללימוד במתכונת של ארבעת התנאים הנ"ל ולא ללימוד קיצורים בלבד – בניגוד לאותם מקצרי דרכים, שרוצים ללימוד את כל התורה על רגל אחת, ונמנעים מלימוד המקורות בגמרא ובראשונים וכו' ועושים את הטפל לעיקר, ומסתפקים בלימוד ספרי הקיצורים. כבר התריעו והזהירו על כך רבותינו כפי שנרחיב על כך לקמן בעמ' 2. יתכן שהלימוד בקיצורים בלבד יסייע לו להיבחן על לימודו, אך סופו שישכח את לימודו, כיון שאינו יודע את שורשם של הדברים (גר"א משלי י, ד).

6 שים לב שבשלב החזרה על הלימוד, נקודת המוצא בסיכום היא דבריהם של השו"ע והרמ"א שבעיקר הסעיף, ורק אחרי שברור מהו עיקר הסעיף, עוברים להרחבה לסעיף שבה מובאים הגמרא, הראשונים, האחרונים ונושאי הכלים על השו"ע והרמ"א. הפתיח בדברי השו"ע והרמ"א נעשה במתכוון, מפני שיש לומדים שזוכרים את הגמרא והשיטות השונות אך אינם זוכרים את פסק השו"ע והרמ"א.

שלמי תודה

טרם צאתי מהקודש אפרוס כפי ו"אוֹדָה ה' מֵאֵד בְּפִי וּבְתוֹךְ רַבִּים אֶהְלֶנּוּ" (תהלים קט, ל), על כך שגלגל לידי את הזכות, לזכות את הרבים בספרים אלו. למרנן ורבנן שליט"א – שנתנו את הסכמתם וברכתם למפעל חשוב זה, ולגדולי ומאורי הדור שליט"א שהבאנו פסקים בשמם בספר זה, ה' הטוב יאריך ימיהם בטוב ובנעימים.

ברכה מיוחדת לידידי וחביבי ליש ולביא הרב גלעד חלא שליט"א אשר אתו זכיתי ללמוד ב"דיבוק חברים" ובהתמדה את הסוגיות שבספר זה, בזכות כך יכלתי להתמסר לכתובת הספר כדי לסייע ללומדים הרבים ללמוד בשיטה מאירת עיניים. כמו כן התודה והברכה לרבנים הנוספים שסייעו בהכנת הספר [והוזכרו בתחילת הספר] ולרבנים שהעירו את הערותיהם הרה"ג שמואל פנחסי שליט"א, הרה"ג בנייהו דיין שליט"א והרה"ג מאיר סייג שליט"א וכן לאברכים ששלחו את הערותיהם. רוב תודות לר' שמעון אליהו זוהר הי"ו על הסיוע בהפקת הספר.

וכאן המקום להודות לבית המדרש לרבנים אשר העמיד רבנים הרבה בארץ ובתפוצות, ללמד את דבר ה' זו הלכה, בראשות הרב שלמה קצין שליט"א והמנהל הרב אליהו שמולה שליט"א ולראשי הכולל הרה"ג יעקב פרץ שליט"א והרב יעקב בניזרי שליט"א, שזכיתי לשמוע מהם שיעורים כסדרם וללמוד את הלכות איסור והיתר בצורה טובה, יברכם ה' בכל מילי דמיטב.

ברכות שמים למקים עולה של תורה לאלפים ורבבות, הגאון הגדול הראשל"צ רבי מרדכי אליהו שליט"א, שזכיתי להראות לו גיליונות מהספר ולהתייעץ עמו באריכות לפני הוצאת הספר. הרב עודדני למלאכת קודש זו והוסיף שספר זה הוא בגדר "הטוב והמטיב". יברכהו ה' בבריאות איתנה ונהורא מעליא בתוך כלל חולי ישראל. וכן התודה והברכה לאכסניא של תורה שאני חוסה בצילה, בית המדרש לרבנים ודיינים "דרכי הוראה" בנשיאותו של מרן ובראשות בנו הרה"ג רבי יוסף אליהו שליט"א, אשר זכו להקים בית מדרש לאברכים בני עלייה בו זכיתי ללמוד וללבן עוד הלכות המופיעות במהדורה חדשה זו. יברכם ה' בכל מילי דמיטב.

ברכות מאלופות לאנשי החסד תמכין דאורייתא שראו את הברכה שיש במפעל זה וסייעו לנו. ה' הטוב ישלם שכרם הטוב.

ביקר ובכבוד אשא עיני אל ההורים היקרים על כל הטוב שגמלוני - אאמו"ר ר' שלמה ויפה כהן הי"ו והורי רעייתי ה"ה ר' דב ורחל נחמני (קלופפר) הי"ו, שיזכו לבריאות איתנה ונהורא מעליא ונחת מכל יוצאי חלציהם.

ברכה מיוחדת לאשת חיל עטרת בעלה, אשר שלי ושלכם שלה הוא, נוות ביתי רעייתי תרצה תחי' – הנושאת בעול הבית ובגידול ילדינו במסירות. בזכות כך יכולתי להתמסר לספר זה. ימלא ה' משאלות כולם לטובה. יהי רצון שנזכה שתקוים בנו הברכה: והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה אנחנו וצאצאינו, וצאצאי צאצאינו, וצאצאי עמך בית ישראל, כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה.

בברכת התורה ולומדיה

משה ב"ר שלמה כהן הי"ו

ראש מפעל "עיקרי השולחן"

אדר התש"ע

הסכמות
ומכתבי ברכה

עובדיה יוסף

הראשון לציון ונשיא מועצת חכמי התורה
ב"ה, ירושלים, יד תשרי התשנ"ז

הסכמה

הובאו לפני גליונות הספר "עיקרי השולחן" על הלכות איסור והיתר ונדה, מעשה ידי אומן נטע נאמן, יראת ה' היא אוצרו ועליו יציץ נזרו, כש"ת הרב משה כהן שליט"א. וערך אותם הכהן בצורה תמציתית כדי להקל על הלומד, ע"י הקדמת מבוא לדברי הבית יוסף, וסיכום דעות הפוסקים בצורת טבלאות, כדי שיוכל הלומד לחזור על עיקרי הדברים בזמן מועט, וע"י כך הסוגיא הנלמדת תחרט בזיכרון. ולפעלא טבא אמינא איישר חיליה לאורייתא.

ויהי רצון שחפץ ה' בידו יצלח ועוד יעלה מעלה מעלה לגאון ולתפארת "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו, ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח".

עובדיה יוסף

ובי"ז אב תשס"ג, כתב הרב:

הסכמה

הובאו לפני מגיליונות הספר "עיקרי השולחן" על הלכות שמחות, אשר נערך בטוב טעם ע"י צוות ת"ח בראשותו של הרה"ג רבי משה כהן שליט"א, והוא סיכום דעות ופוסקים וקיצור תמציתי של השו"ע והחוננים עליו, בעזרת טבלאות. וע"י זה יוכל הלומד לחזור על לימודו, בזמן מועט, איישר חילם לאורייתא.

מצוה לסייע בידם כי ההוצאות רבות, מלבד הוצאות הדפוס, וכל המסייעים ישאו ברכה מאת ה', "כי עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר..."

עובדיה יוסף

הרב חיים פנחס שיינברג

ראש ישיבת "תורה אור"
ומורה הוראה דקריית מטרסדורף
בס"ד, חודש כסלו תשס"ד

מכתב ברכה

הנה הביאו לפני ספר חשוב ונכבד, אשר בשם "עיקרי השולחן" יכונה, אשר ערכו הרה"ג רבי משה כהן שליט"א, והוא ליקוט ערוך ומבואר על שולחן ערוך יו"ד, הלכות איסור והיתר, נדה, והלכות שמחות, והמיוחד שבו שהינו ליקוט נרחב עם מקורות ההלכה מהש"ס והראשונים, ועד נו"כ על השו"ע, בצורה מבוארת ומתומצתת בכדי שלומד דינים אלו יהיה לו אפשרות נפלאה לשינון וחזרה על מה שלמד ותלמודו יתקיים בידו והכל ערוך בצורה מסודרת ומאירת עיניים, בלשון מסוכמת וברורה, עם סיכום ההלכה היוצא מכל נושאי כלי השו"ע, בצירוף טבלאות מבוארות, ובודאי שיש בחיבור זה תועלת גדולה ללומדי עיניים אלו, לסיכום וחזרה ושינון ההלכה.

ואף שזה זמן רב שאיני יוצא בהסכמות לספרים, מטעם שעמדי, ובפרט לספרים הנוגעים בענייני הלכה, וגם קשה עלי העיון מפאת טרדות הישיבה כי רבו עלי, מ"מ לא אמנע טוב מבעליו, ועל כן אברך את הרב המחבר שיזכה ויעלה ספרו זה על שולחנם של מלכים, מאן מלכי רבנן, ויתקבל באהבה ובשמחה לפני הלומדים, ויזכה לחבר עוד חיבורים נפלאים כאלו בתורה הקדושה, ולשבת באהלה של תורה כל ימי חייו מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת.

הכו"ח לכבוד התורה

חיים פנחס שיינברג

מרדכי אליהו

הראשון לציון והרב הראשי לישראל לשעבר
בס"ד, ז' אלול התשנ"ו

הסכמה

ראה ראיתי את הספר "עיקרי השולחן" על הלכות מליחה, בשר וחלב וכן על הלכות נדה אשר ערכו וחיברו בטוב טעם ודעת הרה"ג משה כהן שליט"א.

בספר זה הביא מקורות מש"ס, בית יוסף, ראשונים ואחרונים בצורה נאה ומסודרת ובשפה ברורה ובעניינה, וכדברי חז"ל "לעולם ישנה אדם לתלמידו בלשון קצרה".

ידוע מה שכתב מרן בעל השולחן ערוך שלא לפסוק הלכה מתוך ספרו השו"ע אם לא למדו את מקורו בבית יוסף, כל הלכה שאין אדם יודע את מקורה הוא איננו יכול ללמוד ממנה לדין אחר, לפיכך כל לימוד בעיקר לימוד הלכה צריך שיהיה מהמקור מהמסד עם הטפחות, וזאת מעשה המחבר הנ"ל.

ספר זה יהיה לעזר ללומדים לקראת הבחינות, וכן לאדם שכבר למד ישמש ספר זה כסיוע לשנן את הדברים בצורה תמציתית. ומאחר שכבר פעמים רבות כתב הרב המחבר הנ"ל ש"אין לפסוק הלכה למעשה מספר זה" עם כל זה יש בו הרבה מראה מקומות שאם יעיין בהם הקורא יוכל לפסוק הלכה למעשה.

יה"ר שחפץ ה' בידו יצלח, וימשיך הלאה להגדיל תורה ולאדירה, וכל מן דין כתבו לנא. ובכל אשר יורנו ישכיל ויצליח ויהי ה' עימו, ויתברך בכל מידי דמיטב, אכ"ר.

מרדכי אליהו

הראשון לציון
והרב הראשי לישראל לשעבר

מנשה [קליין] הקטן

אבדק"ק אונגוואר, ור"מ דישיבת "בית שערים",
[מח"ס "משנה הלכות"], ברוקלין, ניו יורק

בס"ד

בראותי דברי מורנו הגאון הצדיק מוה"ר חיים פנחס שיינברג שליט"א

הנני מצטרף לדבריו והשי"ת יעזור למחבר לגמור על השו"ע.

החותם בלב ונפש

מנשה הקטן

משה שטרנבוך

ראב"ד

לכל מקהלות האשכנזים
מח"ס מועדים וזמנים ושו"ת תשובות והנהגות
רב בית הכנסת הגר"א, ור"מ במרכז התורה הר-נוף
סגן נשיא העדה החרדית
בעיה"ק ירושלים ת"ו

בעזה"י ח' אלול תשס"ד

הובא לפני ספר "עיקרי השולחן" על הלכות אבילות מהרה"ג וכו' ה"ה הרב משה כהן שליט"א, והלכות אלו מצויין בעו"ה, והרב המחבר טרח עמל ויגע להוציא מתחת ידו דבר מתוקן נאה ויאה, והכל אצלו בלשון קל וצח ערוך כשולחן ערוך, עם טעם ומקור לכל הלכה ודעת גדולי הפוסקים, ויש כאן חכמה ומלאכה וטעם לשבח.

ומרוב טרדות לא יכולתי לעיין בו כראוי, אבל נראה בעליל שהספר יביא לתועלת מרובה ולכן אני מצטרף לרבנים הגאונים שסמכו ידם והסכימו לספר, ונתגלגל לידו זכות להקל ללמוד הלכות אלו.

ואבינו שבשמים ימהר לקיים הבטחתו ו"בְּלַע הַפִּנֹת לְנֶצַח" (ישעיה כה,ח), ונראה אור ה' וביאת משיח צדקנו במהרה בימינו בקרוב.

והנני מצפה בכיליון לישועת ה' ורחמי שמים מרובים.

משה שטרנבוך

תוספת העורך: בשנת תשס"ז נכנסתי לקודש לפני הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר שליט"א רב אב"ד ור"מ זכרון מאיר בבני ברק, בכדי להראות לו את הספר והפסקים שהבאנו בשמו מהספר שבט הלוי, סיפרנו שתלמידו הגר"מ הלברשטאם זצוק"ל כתב לנו מכתב ברכה, והגר"ש ואזנר שליט"א ענה שהוא סומך על מה שכתב לנו הגר"מ הלברשטאם זצוק"ל.

משה הלברשטאם

חבר הבד"צ העדה החרדית
ראש ישיבת "דברי חיים" טשאקאווע
מח"ס שו"ת "דברי משה"
פעייה"ק ירושלים תובב"א

והצטרף אליו

הגאון רבי יצחק טובי' ווייס שליט"א

גאב"ד בד"צ העדה החרדית
רב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים
בעיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

ראיתי גליונות הספר הנכבד "עיקרי השולחן" על נו"כ הלכתא גבורתא בסדר השולחן ערוך אשר יהא לתועלת עצומה ובפרט לצעירי צאן קדושי, דהאידינא הרגילים בשיטת לימוד כזאת, ולשינון וחזרה למען תהי' תורת ה' זו הלכה ברורה שגור"ה ומשוגר"ת ומחודדת בפ"ה כדז"ל.

ע"כ בואו ונחזיק טובה למע"כ הרה"ג מוה"ר משה כהן שדעתו יפה שליט"א מש"ה ספרא רבא אשר העביד את חילו וכוחו לאורייתא כדרכה של תורה, וניכרים דברי אמת שהרבה מאד עמל וטרח בזה. ואמירה נעימה כתיבה יהיבא ליה מינאי ותחזקנה ידו להו"ל פרי עמלו לזכות את הרבים.

ויאמצהו השי"ת כהנה וכהנה ללמוד וללמוד ולהפיץ מעיינותיו חוצה, מתוך שפע רב מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש לאוישט"א.

ובעה"ח לכבודה של תורה והלכה בישראל, ביום ערש"ק לסדר ואת יהודה שלח לפניו להורו"ת.

שנת אליכם אישים אקרא לפ"ק.

משה הלברשטאם

חבר הבד"צ העדה החרדית
פעייה"ק ירושלים תובב"א

הריני מצטרף לדבר הגה"צ זצוק"ל שהוא ספר עזר ללומדי הלכות אלה ולא בא לפסוק הלכות רק לסכם ולסדר את הלימוד ולהקל על החזרה והריני מברך את הרב המחבר שליט"א שיזכה להרביץ תורה מתוך הצלחה ונחת.

יצחק טובי' ווייס

[גאב"ד בד"צ העדה החרדית בעיה"ק ירושלים תובב"א]

גם אני מצטרף לדברי הגאון שליט"א

יצחק זילברשטיין

רב שכונת רמת אלחנן בני ברק ת"ו

מיכל יהודה ליפקוביץ

זכרון מאיר, בני ברק

ד' ניסן תשס"ט

ראיתי שהצוות עשו דבר חשוב לחזור בקיצור על מה שלמדו בכדי שלא ישכחו ודבר מצוה רב שיעזרו להם בכל מה שאפשר.

מיכל יהודה ליפקוביץ

אליהו בקשי דורון

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ב"ה, טו תמוז התשנ"ו

מכתב ברכה

מִרְנַן הַבֵּית יוֹסֵף הַגְּדִיר אֶת סִפְרוֹ "שׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ" עַל יְסוּד דְּבָרֵי חֲז"ל עַל הַכְּתוּב "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׂמִים לִפְנֵיהֶם" (שְׁמוֹת כ"א)... וְהִנֵּה בְּעוֹד מִרְנַן הַב"י עֵרַךְ הַהֲלָכוֹת כְּשׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ, הֵרִי הַהֲלָכוֹת הַנְּלוּוֹת שֶׁל נוֹשְׂאֵי הַכְּלָיִם וְגְדוּלֵי הַפּוֹסְקִים נִכְתְּבוּ בִּסְפָרִים בְּהֶעֱרֹת, בְּאוֹפֵן שֶׁקָּשָׁה עַל הַמַּעֲיִין לִמְצוֹא אֶת מְבוֹקְשׁוֹ. עַל כֵּן דָּבַר בְּעֵתוֹ מַה טוֹב עָשָׂה הַרְבֵּ מֹשֶׁה כֹּהֵן שְׁלִיט"א בִּסְפָרוֹ "עֵיקָרֵי הַשׁוֹלְחָן" שֶׁעֵרַךְ וְסִידֵר אֶת כָּל פְּסָקֵי הַהֲלָכוֹת הַנְּלוּוֹת לְשׁו"ע, בְּסֵדֶר מוֹפְתֵי בְּרִישׁוֹת וּבִטְבֵּלְאוֹת שֶׁיְהִיוּ הַשׁוֹלְחָן עֵרוֹךְ וּמוֹכֵן לְאֲכִילָה, הַמֵּאֲפָשִׂים שֶׁיִּנּוֹן וְזָכִירָה. וַיֵּשׁ לְדִיִּיק בְּדָבָרֵי חֲז"ל שֶׁהִבְאֵנוּ לְעֵיל שֶׁהִסְדֵּר הַטוֹב וְהֶעֱרִיכָה הַנְּכוֹנָה יֵשׁ בָּהֶם לֹא רַק לְהַקְלֵ עַל הַלּוֹמֵד, לְשַׁנֵּן וּלְזָכוֹר הַדְּבָרִים, אֲלֵא גַם לְהַעֲמִיק בָּהֶם וּלְהִבִּין בְּטַעֲמֵי, כְּכַתּוּב "אֵינִי מִטְרִיחַ עֲצָמֵי לְהַבִּינִים טַעֲמֵי הַדָּבָר וּפִירוּשׁוֹ, לְכַךְ נֹאמַר אֲשֶׁר תִּשְׂמִים לִפְנֵיהֶם, כְּשׁוֹלְחַן עֵרוֹךְ", הֵא לְמַדַּת שֶׁהִסְדֵּר הַנְּכוֹן וְנִיתּוּחַ הַדְּבָרִים יֵשׁ בּוֹ בְּכַדִּי לְהִבִּין טַעֲמֵי הַדָּבָר וּפִירוּשׁוֹ...

(נוסח המכתב המלא ראה בספרנו על הל' מליחה).

אליהו בקשי דורון

הראשון לציון הרב הראשי לישראל

הרב עזריאל אויערבאך

רב בית הכנסת "חניכי הישיבות", בית וגן
רח' הפסגה 53, בית וגן, ירושלים

ראיתי את ספרו היקר של הרה"ג ר' משה כהן שליט"א הנקרא "עיקרי השולחן" ערוך ומסודר על הלכות נדה דבר דבור על אופניו בטוש"ע ומפרשי השו"ע גדולי הפוסקים המיועדים לאלו שלמדו את השו"ע לשנן לעצמם בדרך קצרה הלכות הנ"ל בפרטיהם ודקדוקיהם למען ידיעת ההלכה למעשה על בוריה אשר נערך ע"י הרב הנ"ל בצוותא עם חבר לומדים למען זיכוי הרבים ולתועלת הלומדים. חפץ ד' בידם יצליח להרבות כהנה וכהנה בזיכוי הרבים לדעת דבר ה' זו הלכה מתוך שמחת התורה ומנוחת הנפש.

עזריאל אויערבאך

שמואל אליעזר שטרן

דומ"צ בביד"צ של מרן הגר"ש ואזנר שליט"א
ראש ישיבת חוג חת"ס
ורב מערב בני ברק
רח' הרב קוק 1, בני ברק 51273

בס"ד, יום כ"ח ניסן תשס"ז

מפעל גדול וחשוב כוננו ידיו הטהורות של מעלת כבוד הגאון המופלג והמפואר, דייק וגמיר, רבי משה כהן שליט"א, ואתו עמו צוות תלמידי חכמים מופלגים אשר הגה לבם הטהור לערוך ספר נכבד ונעלה נקוב בשם "עיקרי השולחן", ובו ערוכות ומסודרות הדק היטב פסקי השו"ע ונושאי הכלים עם המקורות וכל המסתעף, בכדי להקל ולסייע ללומדים בפרט לצעירי הצאן למיחת לעומקה של הלכה בהירות והבנה זכה וע"י זה יהיה תלמודם מתקיים בידם, למען יעמדו ימים רבים, חפץ ה' בידיהם יצליח להנחות את הלומדים במסילה העולה בית קל.

שמואל אליעזר שטרן

אשר זעליג וייס

רב קהלת טשכנוב רמות
אב"ד לממונות ירושלים
ראש ישיבת חתם סופר

ב"ה, כ"ז כסלו תשס"ד

הן ראיתי את הספר החשוב "עיקרי השולחן" על כמה מקצועות חשובים ביורה דעה (או"ה, נדה והל' שמחות), ראיתי ושמה ליבי כי מכל דף ודף בספר ניכר עמל התורה שהשקיע המחבר היקר הרה"ג ר' משה כהן שליט"א וחבר ת"ח מופלגים שעמו אתו עמלו בעומק הלכות אלו וברוחבן.

חשיבותו של ספר זה גם כספר הכנה להבנת הבית יוסף, וגם לסיכום דברי השו"ע ונושאי כליו, וגם לשינון פסקי האחרונים להלכה ולמעשה, ואף שלא היה בידי לעבור על כל הספר או רובו, אך מהמעט שראיתי בו, ראיתי שהולך מישרים הוא, בהבנה, בבירור, ובסדר נכון. בטוחני שספר זה יהיה לתועלת גדולה לכל העוסקים בהלכות חמורות אלה, וברכתי למחבר היקר שליט"א שיזכה להגדיל תורה ולהאדירה ודבריו יתקבלו לרצון בין עמלי תורה והוגי תושיה.

קי"ט, ג' אייר

הרב אשר זייס

שלמה משה עמאר

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול
בס"ד, י"ז אייר, תשס"ט

אגרת ברכה

הובאו לפני גליונות מהספר "עיקרי השולחן" על הלכות איסור והיתר ונדה שערך וחיבר הרה"ג משה כהן שליט"א וערך אותם בצורה קלה ונוחה, וכן הביא מקורות מהש"ס ומהראשונים ועשה טבלאות כדי שהלומד יוכל לחזור בצורה קלה והדברים יהיו חרוטים על לוח ליבו.

ויהי רצון שישלים מלאכתו מתוך בריאות ורוב נחת ויהיו כל מעשיו לשם ה' ברוך הוא, ויתקבלו דבריו בחן וחסד על רבנן ועל תלמידיהן.

ובזכות עמלה של תורה נזכה לראות עין בעין בשוב ה' שבות עמו ונחלתו בישועה וברחמים בב"א.

המצפה לישועת ה' ברחמים

כברכה,
שלמה משה עמאר

שלמה משה עמאר
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

הרב שמאי קהת הכהן גראס

[מח"ס שו"ת שבט הקהתי]

מו"צ דקהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י
רח' דברי חיים 7, קרית בעלזא עיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד, כ' טבת תשס"ז

לה"ו

באתי להמליץ ולחזק ידי הרה"ג המופלא והמופלא סדרן ודייקן ה"ה ר' משה כהן שליט"א שכבר אתמחי גברא בכמה ספרים שכבר הו"ל הנקרא "עיקרי השולחן" על או"ה, שמחות וכעת הו"ל על כל הלי נדה בעזרת חבורה של ת"ח מופלגים יראי שמים. והמטרה של ספרי המחבר אינה להורות הלכה למעשה אלא להקל על הלומדים ולהיות כלי עזר שיהא משנת הלומד ברורה ושגורה ומובנת יקל לחזרה ולזכור.

וניכר היטב יגיעתו ועמלו של הרה"ג המחבר שליט"א והשקיע הרבה כוחו ואונו כדי שיצא דבר מתוקן ליהנות מהפירות של השולחן ערוך שחברו מרן השולחן ערוך ומרן הרמ"א ויש חכמה ומלאכה וטעם לשבח.

וע"כ הנני מאחל להרה"ג המחבר שליט"א ולכל הצוות העוזר לו בהכנת החיבור שיזכו לחבר עוד ספרים לזכות בני"ו ויזכו ללמוד מתוך הרחבת הדעת.

תמו"ח לכב' עמלי תוה"ק
הק' שמאי קהת גראס

שריאל רוזנברג

רב שכונת רמת דוד (פרדס ברמן)
רחוב חזון איש 66 (קרית משה)
בני ברק

[דיין בבד"צ של הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א]

בס"ד, א' אייר תשס"ז

ראה ראיתי עלים לדוגמא מהחיבור הנקרא "עיקרי השולחן", אשר נכתב ע"י הרה"ג ר' משה כהן שליט"א ביחד עם צוות ת"ח, ומהות הספר הוא לסכם דברי השו"ע והנו"כ ומקורותיהם בצורה של טבלאות ובצורה של ציונים וסימנים לחדד הזכרון, וכבר שבחוהו רבנן שהוא יהי לתועלת גדולה ובפרט לצעירי הצאן קדושים דהאינדא הרגילים בשיטת לימוד זאת. וכידוע לימוד פרטי ההלכות מבלי לדעת ולהבין שורש כל דבר ודבר, הרי הוא מקשה מאוד על הזיכרון. ותחילת מעשהו בשו"ע יו"ד, הנזקק לת"ח הלומדים הוראה למעשה, והרבה תלמידים לא עלה בידם יפה לימוד זה, מכיון שלא הלכו בדרך זו של לימוד ההלכות וטעמיהם ממקור הדין.

וגם אני מצטרף לברכת הרבנים המסכימים, המברכים את הרה"ג הנ"ל והת"ח שעמו שיזכו לברך על המוגמר, ויהא חיבורם לעזר לתלמידים הבאים בשערי היורה דעה, וכל המסייע בידם סיוע שיש בו ממש, הרי הוא שותף להרבצת תורה זו.

שריאל רוזנברג

שריאל רוזנברג

בס"ד, כ"א תמוז תש"פ, 4-1413/פ'

דברי ברכה

הובאו לפני גליונות הספרים "עיקרי השלחן" סיכומים על הלכות חופה וקידושין, מקורות דינים בתלמוד ובראשונים, הרמב"ם וש"ע, בתוספת הארות והערות, שכתבו וערכו תלמידי חכמים חשובים, בראשם הרב היקר והנעלה, שוקד באהלה של תורה, משנתו ערוכה וברורה, מזכה הרבים, תהלתו בקהל חסידים, יראת ה' היא אוצרו, חכו ממתקים וכולו מחמדים, שמן תורק שמו, כבוד שם תפארתו, הרב הגאון מעוז ומגדול מזכה הרבים רבי משה כהן שליט"א, ראש מפעל "עיקרי השולחן".

הרה"ג רבי משה כהן שליט"א שוקד באהלה של תורה מזה עשרות שנים וכוחו גדול מאוד בלימוד ובסיכום ההלכה בשיטה מאירת עיניים, המפורסמת לטובה בקרב עולם התורה, בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מיליהם, ומאות אלפי אברכים נעזרו במפעלו החשוב הזה.

כמעשיהם בראשונה בסדרת הספרים שהוציאו לאור על הלכות מליחה ובשר בחלב, הלכות נדה, והל' אבלות, אשר נתקבלו בעונג ושמחה בהיכלי התורה, ובקרב לומדי ההלכה והציבור הרחב בארץ ובעולם, דבר נאה ויאה עשו, והדבר יועיל לחזרה ולשינוי, סיכומי ההלכות מקורות הדינים בש"ס, סיכום בהיר ותמציתי וסדר שיטתי, הגדרות הנושאים מפורטים עם דעות הפוסקים הראשונים, ודברי מרן הש"ע, ודעות האחרונים, והכל עשו בעיון ישר ונכון, בבהירות, בסדר נאה ונכון, בטוב טעם ודעת, דבר דבור על אופניו, תפוחי זהב במשכיות כסף.

וניכר העמל הרב שהשקיע בכתיבת הספר, ומבין הדברים ניכר כח התמדתו ועינו בחומר זה, ובלי ספק שרבים יהנו מהספר לזכירת הלימוד, ובפרט ת"ח המתכוננים למבחן בהלכות "יורה יורה", ויוכלו להיעזר בספר לידע ההלכה למעשה, ובפרט שהוסיף פסקים מרבני דורנו שליט"א, וממה שנתבאר בילקוט יוסף, ובס"ד התקבל בארץ ובעולם, ולפעלא טבא אמינא, איישר חילם לאורייתא.

וכמוכן ספר זה נועד רק לאותם שכבר למדו את הבית יוסף ש"ע ונו"כ, ואכן אברכים צריכים ללמוד בשקידה את הב"י מיד לאחר הנישואין, אחר שלמדו בישיבות הקדושות ללמוד בעיון והבנה, ויש להם יד ורגל בידיעת חלקים מהש"ס והראשונים, ולא להסתפק בלימוד הש"ע עם באר היטב בלבד. וגם צריכים לדעת, שכל גמ' שמציין אליה הב"י מן הראוי לפתוח את הגמ' לעיין בה היטב עם רש"י ותוס', ולחזור לב"י ואז תהיה לו הבנה נכונה בדברי הב"י.

וכ"כ הסמ"ע בהקדמתו לחו"מ, שכוונת הש"ע היתה שלא יפסקו דין מהש"ע מבלי ללמוד תחלה מקור הדין וטעמו ונימוקו בטור ובב"י, ובזמנינו רבים חושבים עצמם כאילו הם מדור דעה ומצפצפים ופוסקים מתוך דברי הש"ע, והם מחריבי עמנו, הפרו ברית עזבו חק, וגורמים רעה לנפשם. ע"כ. והובא ביד מלאכי (כללי השלחן ערוך אות א').

וז"ל המהרש"א סוטה (כב): ובדורות הללו אותם שמורים הלכה מתוך הש"ע, והרי הם אינם יודעים טעם הענין של כל דבר, אם לא ידקדקו מתחלה בדבר מתוך התלמוד [והראשונים], שהוא שימוש תלמידי חכמים, טעות נופלת בהוראותיהם, והרי הן בכלל מבלי עולם, ויש לגעור בהם. ע"כ. אלא צריכים לדקדק בידיעת מקורות ההלכה בתלמוד ובפוסקים, שהוא שימוש תלמידי חכמים.

ומאחר ויש בספר זה משום תועלת ללומדים, יש לברך על יוזמה זו, שיש בה משום הגדלת לימוד ההלכה במקורותיה, לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה.

וברכתי לרבנים ולראש המכון שליט"א שיהי רצון ויפוצו מעיינותיהם חוצה, וחפץ ה' בידם יצלח לברך על המוגמר בסדרת הספרים שרוצים להוציא לאור, להגדיל תורה ולהאדירה.

בברכת התורה,

יצחק יוסף
הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

ספר ב' – הלכות בשר בחלב

130	הסדר והמעלות שבספר
131	<u>חלק א' מבואות לטור ולבית יוסף</u> - ובו מראי מקומות לכל סימן, כהכנה ללימוד
	<u>חלק ב' עיקרי השולחן</u> - ובו יבוארו פסקי השו"ע והרמ"א עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים,
137	ודברי נושאי הכלים על השו"ע והרמ"א
139	סימן פז - באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול
155	סימן פח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה
159	סימן פט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר
169	סימן צ - דיני כחל
179	סימן צא - דין בשר וחלב שנתערבו
191	סימן צב - דיני חלב שנפל לקדירת בשר
207	סימן צג - קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב
211	סימן צד - דין התוחב כף חולבת בקדירה של בשר
	סימן צה - דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר - האם מותר לאוכלן עם גבינה
223	(דין נ"ט בר נ"ט = נותן טעם בר נותן טעם)
233	סימן צו - דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר
241	סימן צז - שלא ללוש עיסה בחלב
245	<u>חלק ג' ושנתם</u> - ובו הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף ודינם, לשינון וחזרה בעל פה, שיהיו מחודדים בפיו
246	תוכן מפורט לושנתם
265	<u>חלק ד' עיקרי מבחן השולחן - הלכות בב"ח</u> - ובו שאלות לחזרה לפי סדר הסימנים והסעיפים, ומראי מקומות לתשובות
266	תוכן מפורט לעיקרי מבחן השולחן
267	שאלות לפי סדר הסימנים
277	מבחן מסכם על הלכות בשר בחלב
283	<u>עיקרי מבחן השולחן - הלכות תערובות</u>
284	תוכן מפורט לעיקרי מבחן השולחן
285	שאלות לפי סדר הסימנים
293	מבחן מסכם על הלכות תערובות
297	מפתח עניינים אלפביתי לחלק "עיקרי השולחן"
309	רמזים לשולחן - ובו נוטריקונים לסימני השו"ע ומקורותיהם, לשינון וחזרה בעל פה
312	נושאי הסעיפים לפי סדר הסימנים
314	פענוח ראשי התיבות והקיצורים שבספר
315	תמונות להלכות מליחה

עיקרי השולחן

שיטת לימוד מאירת עיניים המקלה על הזיכרון
שזכתה להסכמת גדולי הדור ולברכתם

מבנה העמוד

524 עיקרי ה' גדה סימן קצט – החפיה, ההכנות לטבילה השולחן תנב

שיעור 1
הל טבילה במוצאי שבת, שאי אפשר לחוף מבעוד יום - תחוף בליל טבילה. הנה: ומכל מקום מנהג יפה הוא שיהיה היטב בערב שבת, ונמולא ענת תחול ותחוף והסרוק מעט וטוח.

נושא הסעיף: טבילה במוצאי שבת.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>נדה סח"א – ...שלח רבין בארתיא אשה לא תחוף בערב שבת ותטבול במוצ"ש...הא דאפשר הא דלא אפשר, [ראה לעיל בהקדמת לשיעור ג, את המשך לשון הנמי ואת מחלוקת רש"י והשאלות].</p> <p>והעולה הוא שמי שטבילה חלה במוצ"ש, יש מחלוקת מתי עלית לחפוף:</p> <p>א "לש"ע – כשהטבילה חלה במוצ"ש תחפוף במוצ"ש, וזה לשיטתו ב"ב: "טוח בין לשאלות ובין לרש"י.</p> <p>ב לרמ"א (הסו"ט) – מנהג יפה שבערב שבת - תחוף היטב, ובמוצ"ש - תחזור ותחוף ותסרוק מעט.</p> <p>[הטעם לשיטת חפוף ותחפוף הוא, שטבילה חלה במוצ"ש, מה שיש להיזהר בה שיהיה חפוף היטב בלילה הוא מחמת הדין, ולכן זה מנהג יפה שאפילו בשעת דחק כזו, יש לתקן את כל מה שאפשר לתקן (בערב שבת ביום), ולא לטמון על הפיכת לילה בלילה (הסו"ט הביא לטוח).]</p> <p>והט"ו (1) - ביאר דאך השאלות שפסק עיקר החפיה צריכה להיות לכתחילה בלילה, וזה למנהג זה שאם עיקר החפיה הייתה בערב שבת ביום, וחזרה וחפפה מעט במוצ"ש בלילה, דן בכך.</p> <p>בשע"ט הל"ב (ג) – פסק ברמ"א, ודוחף עכשיו על מוצ"ש יש להחפוף ללילה היטב, ובק"ש שיש יזהר, יש לחוף הרבה גם במוצ"ש.</p> <p>ג לרמ"א (הסו"ט) – מנהג יפה הוא שאם טבילה חלה במוצ"ש (או במוצאי יום), בכל מקרה היא צריכה לחפוף ולשטוף היטב במים חמים ביום בערב שבת (או בערב יום), וגם תחזור לחפוף ולשטוף את עצמה בליל טבילה אם הוא חול.</p> <p>ופשוט לכו"ע - שצריכה לעיין ולבדוק את כל גופה ושערה שאין בהם חציצה בסמוך לטבילה (כפי שא"א וכו"ט ו).</p>	<p>מתי תחפוף כשטבילה חלה במוצ"ש?</p> <p>ש"ע – די שתחפוף במוצ"ש.^א</p> <p>רמ"א (הסו"ט) – מנהג יפה: שבערב שבת - תחפוף היטב, ובמוצ"ש - תחזור ותחפוף ותסרוק מעט.^ב</p> <p>ש"ע (הסו"ט) – הדין הוא: שבערב שבת - תחוף ותחפוף היטב, ובמוצ"ש - גם תחוף ותחפוף.^ג</p>

לשון השו"ע והרמ"א

נושא הסעיף

עיקר הסעיף
עיקר פסקי השו"ע והרמ"א בקצרה

הרחבה לסעיף
השתלשלות ההלכה מהמקור בגמרא (מסומן ברקע אפור) דרך שיטות הראשונים והאחרונים עד לפסקי השו"ע, הרמ"א ונושאי כליהם

סימונים

- סימון למקל
- סימון למחמיר
- סימון לשיטה שאינה מקלה ואינה מחמירה

בעזרת סימונים אלה הלומד מזהה מיד מי מחמיר ומי מקל וזוכר את מסקנתה של כל שיטה.

ר' יצחק טובי' ז"ל

הרב אשר זעליג ז"ל
רב קהלת טשכנוב רמות אב"ד וראש ישיבת חתם סופר

הרב עובדיה יוסף הראשון לציון ונשיא מועצת חכמי התורה

הרב משה שטרנבוך רב בד"צ העדה החרדית

הרב מנשה קליין הקטן אבדק"ק אונגוואר ור"מ דישיבת "בית שערים"

הרב משה אליוהו הראשון לציון והרב הראשי לישראל לשעבר

הרב שמאי קהת הכהן גראס מו"צ דקהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא בא"י

הרב משה הלברשטאם חבר בד"צ העדה החרדית

הרב אליהו בקשי דורון הראשון לציון והרב הראשי לישראל

הרב עזריאל אוערבאך רב בית הכנסת "חניכי הישיבות", בית וגן, ירושלים

הרב משה שטרנבוך רב בד"צ העדה החרדית

הרב שלמה משה עמאר הראשון לציון הרב הראשי לישראל נשיא בית הדין הרבני הגדול

הרב שמואל אליעזר שטרן רב בד"צ של מורן הגר"ש ואזנר ראש ישיבת חוג חת"ס ורב מערב בני ברק

הרב משה אליוהו הראשון לציון והרב הראשי לישראל לשעבר

הרב יצחק זילברשטיין רב שכונת רמת אלחנן, בני ברק

הרב שלמה משה עמאר הראשון לציון הרב הראשי לישראל נשיא בית הדין הרבני הגדול

הרב עזריאל אוערבאך רב בית הכנסת "חניכי הישיבות", בית וגן, ירושלים

* הסכמות נוספות שניתנו בעבר, הובאו במהדורה הראשונה של ספרינו על הל' מליחה ובשר בחלב

הסדר

חז"ל למדונו שהצלחת הלומד בלימודו תלויה מאוד ב**סידור** נכון של כל הפרטים שלמד, כפי שבארנו בהקדמה להלכות מליחה עיין שם.

ולהלן התועלת שבספר זה:

עריכת כל סעיף בסדר מיוחד
הגדרת הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף
גמרא, ראשונים, שו"ע, רמ"א, נו"כ ופעמים גם מפוסקי דורנו
אפשרות לחזרה ושינון מהיר של הלימוד
שיטה מיוחדת המסייעת לזכירת הלימוד
הכנה טובה למעוניינים להיבחן על לימודם לקראת הוראה

א	סדר
ב	נושא
ג	השתלשלות ההלכה
ד	שינון מהיר
ה	זכירת הלימוד
ו	הכנה לבחינות

המעלות

במבנה של כל סעיף בספר זה

א נושא הסעיף: בסמוך לציטוט כל סעיף מסעיפי השו"ע, ניתנה כותרת המתמצתת את נושא הסעיף, ובכך יובן יותר הסעיף.

ב נושאים משניים: כאשר בנושא המרכזי כלולים מספר נושאים, צוינו מה הם הנושאים המשניים.

ג עיקר הסעיף: מופיע בצד הימני שבכל עמוד, וכולל את עיקר פסק השו"ע והרמ"א בקצרה, כך שבחזרות המהירות ניתן ללמוד רק את צדו הימני של העמוד.

ד הרחבה לסעיף: מופיע בצד השמאלי שבכל עמוד, ומובאת בו ההרחבה במקביל לפסקים שבצד ימין, כך שניתן למצוא מיד את ההרחבה וההסבר לכל פסק. ההרחבה כוללת את המקור בגמרא, שיטות הראשונים והאחרונים ועוד.

ה מקורות מהגמרא: בכל סעיף מובא עיקר לשון הגמרא בקצרה, בכדי לדעת את מקור הדין.

ו סימון למחמיר וסימון למקל: כשיש מחלוקת בין כמה שיטות, חלקן מחמירות וחלקן מקלות, הובא ליד כל שיטה סימון מיוחד:

סימון למחמיר.

סימון למקל.

סימון לשיטה שאינה מחמירה ואינה מקלה.

המעלות שבסימונים אלה הן:

1. הלומד מזהה מיד מי מקל ומי מחמיר בסוגיא.

2. סימנים אלה מסייעים ללומד לזכור את מסקנתה של כל שיטה.

ז סימנך: יש מקומות שכתוב "וסימנך...", ובו מילת קיצור למספר דינים, לסייע לזכירתם (כבערובין נג-נוד ועוד).

ח דוגמאות להצלחה בזכות החזרות ב"עיקרי השולחן" – ראה לעיל בהקדמה להלכות מליחה.

מבואות לטור ולבית יוסף

מראי מקומות
להלכות
בשר בחלב

מאמר בדבר חובת לימוד המקורות – ראה לעיל בהלכות מליחה עמ' 2

מראי מקומות לסימן פז - באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב והיאך נקרא בישול

סעיפים א-ד

1. **חולין קי"ג (ע"א):** ממשנת - "בשר בהמה טהורה" עד משנת "קבת עכו"ם" דף קט"ז (ע"א). תוד"ה "בשר בהמה טהורה" (דף קי"ג ע"א).
2. **חולין ק"ג (ע"ב):** מתחילת פרק כל הבשר עד - משנת "העוף עולה" דף קי"ד (ע"ב). תוד"ה "ומנא תימרא".
3. **רא"ש:** פרק ח' סימן נ"א.
4. **רמב"ם:** הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכות א' – ז'. מגיד משנה וכסף משנה.
5. **סנהדרין ד' (ע"ב):** תוד"ה "דרך בישול אסרה תורה".
6. **טור ושו"ע:** סעי' א' – ד'.

סעיפים ה-ח

7. **ביצה ז' (ע"א):** מ- "גופא השוחט את התרנגולת" עד - "ת"ר כל שתשמישו".
8. **רא"ש:** מסכת ביצה פרק א', סימן ח'. (ע"ע ברש"י בדף ו' (ע"ב) - ד"ה ביצים גמורות).
9. **טור:** מתחלת הסימן עד "זהו הנקרא מי חלב" (עמ' נ"ג).
10. **שו"ע:** סעי' ה' – ח'.

סעיפים ט-י

11. **ע"ז כ"ט (ע"ב):** ממשנת - "אמר ר' יהודה שאל ר' ישמעאל" עד – סוף המשנה.
12. **ע"ז ל"ד (ע"ב):** מ- "אמר ר' יהודה שאל ר' ישמעאל" עד – "השיאו לדבר אחר", (דף ל"ה (ע"א)).
13. **חולין קט"ז (ע"א):** ממשנת - "קיבת עכו"ם" עד משנת – "חומר בחלב" (ע"ב). תוס'.
ע"ע במשניות קהתי על המשניות פרק ח' משנה ה' סיכום הגמרא ושיטות הראשונים.
14. **רי"ף:** (דף מ"ב (ע"ב) בדפי הרי"ף) ממשנת - "בשר בהמה" עד סוף הפרק. ר"ן.
15. **רי"ף:** (דף ל"ח (ע"ב) בדפי הרי"ף) מ- "והא דקתני קיבה" עד - "למימר לקמן". ר"ן.
16. **רמב"ם:** הלכות מאכלות אסורות פרק ד' הלכה י"ט. פרק ט' הלכות ט"ו, ט"ז. השגת הראב"ד, כסף משנה.
17. **רשב"א:** תורת הבית בית ג' שער ד' (עמ' 169) מ- "חלב קיבה כיצד" עד - "ויש בשר מותר בחלב" (עמ' 170).
18. **טור ושו"ע:** עד סוף הסימן.

מראי מקומות לסימן פח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה

1. חולין ק"ג (ע"ב) - המשנה.
2. חולין ק"ד (ע"ב) - מהמשנה עד "תנא אגרא".
3. חולין ק"ז (ע"ב) : ממשנת - "צורר אדם" עד משנת - "טיפת חלב", דף ק"ח (ע"א). תוסי'.
4. רא"ש : פרק ח' סימן כ' והגהות אשר"י.
5. רמב"ם : הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכות כ-כא. רדב"ז, כסף משנה והגהות מיימוניות אות פ'.

מראי מקומות לסימן פט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר

1. חולין ק"ד (ע"ב) : ממשנת - "העוף עולה" עד - "לסעודה אחריתא קאכילנא", דף ק"ה (ע"א). תוסי'.
2. חולין ק"ה (ע"ב) : מ- "אמצעיים רשות" עד - "לגבינה חובה", תוסי'.
3. רי"ף : (דף ל"ז (ע"א) בדפי הרי"ף) מ - "תני אגרא" עד - "חלא בר חמרא" (ע"ב) ושם מ- "אמצעיים רשות" עד - "ותו לא מידי". ר"ן.
4. רא"ש : פרק ח' סימן ה', ז', והגהות אשר"י.
5. רמב"ם : הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכות כ"ו - כ"ח. רדב"ז, כסף משנה והגהות מיימוניות אות א', ב', ג'.
6. רשב"א : תורת הבית בית שלישי שער רביעי (עמ' 171 בסופו) מ- "ולאכול גבינה" עד - "ולענין תנור" (עמ' 174).

מראי מקומות לסימן צ - דיני כחל

1. חולין ק"ט (ע"א) : מהמשנה - "הכחל קורעו" עד - "חוץ לתחום אכלתינהו" (דף ק"י (ע"א)). תוד"ה "אינו עובר", "הא איסורא", "הא כחלי", "דלמא לבי", "זויקי לה". "ההוא לקדירה", "דאתנייה לרב כחלי".
2. חולין קי"א (ע"א) : מ- "אתמר כבדא עילוי בשרא" עד - "דיעבד אין לכתחילה לא", רש"י (דף קי"א (ע"ב)), בד"ה "קפיי" [והלכות כחל כבר ...]. תוד"ה "תותי בשרא שרי" (ע"א).
3. רי"ף : (דף ל"ח (ע"א) בדפי הרי"ף) מהמשנה "הכחלי" עד - "תנא נמי רישא שבשלו" (סוף ע"ב). ר"ן.
4. רי"ף : (דף מ' (ע"א) בדפי הרי"ף) מ- "דרש מרימר" עד - "דיעבד אין לכתחילה לא". ר"ן.
5. רא"ש : פרק ח' סימן כ"ד והגהות אשר"י, סימן כ"ז מ- "דרש מרימר".
6. רמב"ם : הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכה י"ב, י"ד. מגיד משנה, כסף משנה, והגהות מיימוניות אות ח'.
7. רשב"א : תורת הבית בית שלישי שער רביעי (עמ' 174) מ- "ולענין דין כחלי" עד סוף השער.

8. **חולין צ"ז (ע"ב):** מ- "כחל בשישים" עד - "שוייה רבנן כחתיכת נבילה". תוס'.
9. **רי"ף:** (דף ל"ה (ע"א) בדפי הרי"ף) מ- "כחל בשישים" עד - "שוייה רבנן כחתיכת נבילה". ר"ן.
10. **רמב"ם:** הלכות מאכלות אסורות פרק ו' הלכה י"ג. מגיד משנה.
11. **רשב"א:** תורת הבית בית רביעי שער ראשון (עמ' 2) מ- "דגרסין... כחל" עד - "אלא לעולם אין משערין אלא בכולו".

מראי מקומות לסימן צא - דין בשר וחלב שנתערבו

1. **חולין ק"ז (ע"ב):** מהמשנה - "צורר אדם" עד - "מי לא בעי".
2. **פסחים ע"ה (ע"ב):** מ- "איתמר חס לתוך חס" עד - "מתובל בתבלי אסור" (דף ע"ו (ע"א)). תוד"ה "תניא אידך".
3. **רי"ף חולין:** (דף מ"א (ע"ב)) מ- "גרסינן בפרק כיצד צולין" עד - "צונן לתוך צונן מדיח". ר"ן.
4. **רא"ש:** חולין פרק ח', סימן ל"ד.
5. **חולין קי"ג (ע"א):** תוד"ה "טהור מליח".
6. **רא"ש:** פרק ח' סימן מ"א (עמ' 389). (מדברי הרא"ש עולה שבמליח אין דין תתאה או עילאה גבר. ואין צורך בהסרת כדי קליפה כאשר הטמא תפל והטהור מליח).
7. **רא"ש:** פרק ז' סימן כ"ד (עמ' 358) מ- "ומיהו יראה שאין צריך" עד - "שהורה רבינו מאיר ז"ל כן". (משמע מדברי הרא"ש שמלוח רותח אוסר רק כדי קליפה).
8. **ר"ן:** (דף מ"ב (ע"א) בדפי הרי"ף), ד"ה "דג טהור" מ- "ומיהו משמע". (משמע מדברי הרי"ן ביחס למליח כרותח: **שהרא"ה** – אוסר כדי קליפה, **והרמב"ן** – אוסר כדי נטילה).
9. **פסחים ע"ו (ע"א):** מ- "אמר מר צונן לתוך צונן מדיח" עד - "ואי מתובל בתבלי אסור" (בסוף העמוד).
10. **חולין קי"ב (ע"א):** מ- "ההוא בר גוזלא" עד - "מתבל בתבלין כוליה אסור". תוד"ה "הני מילי".
11. **רי"ף:** (דף מ"א (ע"א) בדפי הרי"ף) מ- "ההוא בר יונה" עד - "דלית ליה פילי" (ע"ב) ר"ן.
12. **רא"ש:** פרק ח' סימן ל"ג.
13. **רמב"ם:** הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכות יז, יט. ראב"ד, רדב"ז.
14. **רשב"א:** תורת הבית בית רביעי שער ראשון בדיני התערובות (עמ' 3) מ- "ולדידי קשיא ליי" עד - "בקליפה סגי ליה" (עמ' 6). תורת הבית הקצר (עמ' 3) מ- "המלח מחמם" עד - "דרך הנקעים הרבה וכלו אסור" (עמ' 5).

מראי מקומות לסימן צב – דיני חלב שנפל לקדרת בשר

1. חולין ק"ח (ע"א): ממשנת "טיפת חלב" עד - משנת "הכחל" (דף ק"ט ע"א). תוסי.
2. חולין צ"ו (ע"ב): תוד"ה "אם יש".
3. חולין ק' (ע"א): מ- "דרש רבה בר בר חנה" עד - "ומבטלו" (ע"ב), תוד"ה "חתיכה", "בשקדם".
4. רא"ש: חולין פרק ז' סימן ל"ח ופרק ח' סימן כ"ב.
5. ר"ן: חולין (דף מ"ג ע"א) בדפי הרי"ף) מ- "תנן בפרקין" עד - "לענין מעשה עד כאן" (דף מ"ד ע"ב).
6. רמב"ם: הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכה ח'. מגיד משנה.
7. רשב"א: תורת הבית בית רביעי שער ראשון (עמ' 12) מ- "ועתה אבאר חתיכת היתר" עד - "שאינו נאכל מחמת מלחוי" (עמ' 19).

מראי מקומות לסימן צג - קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב

1. עבודה זרה ע"ה (ע"ב): מ- "ת"ר הלוקח כלי תשמיש" עד - "ועד כמה מלבנן" (דף ע"ו ע"א). תוד"ה "בת יומא", "מכאן ואילך".
2. רא"ש: שם פרק ה' סימן ל"ו מ- "למ"ד נטל"פ מותר געולי נכרי" עד - "ונהגו העולם לשפוך".
3. ר"ן: שם (דף מ' ע"א) בדפי הרי"ף) ד"ה "לא אסרה תורה".
4. רשב"א: תורת הבית בית רביעי שער רביעי (עמ' 74 בסופו) מ- "ועתה נבאר כלי מתכות" עד - "ועתה נבאר כלי שטף" (עמ' 75 בסופו).

מראי מקומות לסימנים צד, צה, צו

- סימן צד – דין התוחב כף חולבת בקדירה של בשר.**
- סימן צה – דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר - האם מותר לאכלן עם גבינה (נ"ט בר נ"ט).**
- סימן צו - דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר.**
1. **חולין קי"א (ע"ב):** מ- "יתיב רב כהנא" עד - "והאי ליתיה איסורא בעיניה" (דף קי"ב (ע"א)). תוס'.
 2. **רי"ף:** (דף מ' (ע"ב) בדפי הרי"ף) מ- "יתיב רב כהנא" עד - "ליתיה איסורא בעיניה" (דף מ"א (ע"א)). ר"ן.
 3. **רא"ש:** פרק ח' סימנים כ"ט – ל"ב. הגהות אשר"י.
 4. **רמב"ם:** הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכות כ"ג – כ"ה. רדב"ז, הגהות מימוניות סוף אות ק.
 5. **רשב"א:** תורת הבית בית שלישי שער רביעי בדיני בשר בחלב (עמ' 170 בסופו) מ- "גרסינן בפרק כל הבשר דגים" עד - "וכן דעת הרמב"ן ז"ל ועיקר" (עמ' 171).
ושם בית רביעי שער ראשון בדיני התערובות (עמ' 6 בסופו), מ- "ותבלין ושאר הדברים החרופין" עד - "לגמרי כנ"ל" (עמ' 8).

מראי מקומות לסימן צז - שלא ללוש עיסה בחלב

1. **פסחים ל"ו (ע"א):** מ- "וסבר ר"ע עיסה שנילושה" עד - "כעין תורא".
2. **פסחים ל' (ע"א):** מ- "ההוא תנורא" עד "גומרי שפיר דמי" (ע"ב). תוס' (וכן בחולין דף קי"א (ע"ב)), תוד"ה "הלכתא" (בקטע בדף קי"ב (ע"א)).
3. **רי"ף:** חולין (פרק ח' דף ל"ח (ע"א) בדפי הרי"ף) מ- "גרסינן בפרק כל שעה" עד - "כעין תורא שרי". ר"ן.
4. **רא"ש:** חולין פרק ח' סימן כ"א.
5. **רמב"ם:** הלכות מאכלות אסורות פרק ט' הלכה כ"ב.
6. **רשב"א:** תורת הבית בית שלישי שער רביעי בדיני כחל (עמ' 174) מ- "ההוא תנורא" עד - "דין זה בעייה".
7. **פסחים ע"ו (ע"א):** מ- "אמר רב" (סוף העמוד) עד - "בגדי ודבר אחר" (ע"ב). ושם מ- "תני רב כהנא בריה דרב חיננא" עד - "ולדבר אחר". תוד"ה "אסרה".
8. **רי"ף:** חולין (פרק ז' דף ל"ב (ע"א) בדפי הרי"ף) מ- "וקי"ל דכל איסורין שבתורה" עד - "ולאו משום דסבירא לן כרב", (ע"ב). ר"ן.
9. **רא"ש:** עבודה זרה פרק חמישי סימן ח' והגהות אשר"י.

עיקרי השולחן הלכות בשר בחלב

ובו יבוארו פסקי השו"ע
והרמ"א עם מקורותיהם
בש"ס ובראשונים ודברי
הנו"כ על השו"ע

עיקרי השולחן

סימן פז

ובו י"א סעיפים

באיזה בשר נוהג דין
בשר בחלב, והיאך
נקרא בישול

✳️ **כתוב בתורה "לא תבשל גדי בחלב אמו" ג' פעמים, אחד לאיסור בישול ואחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה, והוציא אכילה בלשון בישול לומר שאינו אסור מן התורה אלא דרך בישול, אבל מדרבנן אסור בכל ענין.** (כל נשך בחלב שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה).

נושא הסעיף: מה כולל איסור בשר בחלב?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף									
<p>1. חולין קטו [ע"ב] - (נאמר בתורה) "לא תבשל גדי בחלב אמו", ג' פעמים (שמות כג, יט, שמות לד, כו, דברים יד, כא), אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול (וסימנך אה"ב).</p> <p>ספר החינוך (מצוה קי"ג) - איסור אכילת בשר בחלב חל בכל מקום ובכל זמן בזכרים ובנקבות. והעובר עליה ואכל כזית מן הבשר והחלב שנתבשלו יחד במזיד - לוקה.</p> <p>2 התורה כתבה במתכוון בלשון "לא תבשל", לומר שאינו אסור מהתורה אלא דרך בישול.^א</p> <p>3 בשר בחלב שאסרו רבנן, במה אסרוהו? - באכילה - אסור. - בהנאה: רמ"א (וכן שו"ע סעי' ג, ש"ד ב, ט"ז א). שלא כרש"ל - שאסר בהנאה.^ג</p> <p>- בבישול: בב"ח שרבנן אסרו לאכול (מחמת כבוש או מלוח), אם כעת יבשל אותו אזי יעבור על איסור בישול מהתורה (רעק"א). [אולם בשר חיה או עוף בחלב, מותרים בבישול והנאה, אך אסורים באכילה (כבסעי' ג), וע"ע בילקוט יוסף חלק י' סימן פז, סעי' ד].</p>	<p>1. איסור בשר בחלב כולל (סימנך אה"ב):¹</p> <table border="1" data-bbox="1308 448 1516 571"> <tr> <td>איסור</td> <td>א</td> <td>אכילה.</td> </tr> <tr> <td>איסור</td> <td>ה</td> <td>הנאה.</td> </tr> <tr> <td>איסור</td> <td>ב</td> <td>בישול.</td> </tr> </table> <p>2. באיזה אופן אסרה התורה בב"ח?</p> <p>מהתורה - אסור דרך בישול.²</p> <p>אך מדרבנן - אסור בכל עניין [אפי" ע"י כבישה ומליחה (ש"ד א, כה"ח י-יב, וע"ע בהע"פ)].</p> <p>ובב"ח שאסור מדרבנן - אסור באכילה אך מותר בהנאה (רמ"א, שו"ע סעי' ג, ש"ד ב, ט"ז א).³</p>	איסור	א	אכילה.	איסור	ה	הנאה.	איסור	ב	בישול.
איסור	א	אכילה.								
איסור	ה	הנאה.								
איסור	ב	בישול.								

מה כלול באיסור משום בישול?

- **תערובת של חם בחם בלא רוטב** - אסור מדרבנן (פרי מגדים, רש"ל).
- **עירוי מכלי ראשון או צונן לתוך חם** - אסור מהתורה (פרי חדש), [ולפרי תואר (שלקמן) - עירוי מכלי ראשון, אסור רק מדרבנן].
- **מעושן וחמי טבריה** - ספק אם אסורים מהתורה או מדרבנן, (עיין לקמן סעי' ו).
- **בישול אחר בישול** - אם בישל את הבשר לבד ואת החלב לבד, ואחר כך ערבבם ובישלם ביחד, לכוי"ע אסור מהתורה, (משום שכאן יש בישול אחר בישול). אבל אם בתחילה בישל את הבשר והחלב ביחד ואחר כך חזר ובישלם שוב ביחד, בזה נשאר הפרי מגדים בצריך עיון אם אסור מהתורה.

צלי וטיגון - האם הם כלולים באיסור בישול של התורה?

פרי חדש (ס"ק ב) **ובן איש חי** (שנה ב' בהעלותך הלי' יג) - צלי וטיגון אסורים מהתורה והם בכלל בישול [ואסורים בהנאה].
פרי תואר (ס"ק ג ד"ה "ופש גבוי") - בין צלי ובין טיגון ובין עירוי שמבשל כדי קליפה, לא אסרה התורה, [ואינם בכלל בישול, ואסורים מדרבנן, ומותרים בהנאה (עפ"י הר"ן שבחי רעק"א א, ומנחת יעקב שבפתי"ג)].
כף החיים (ס"ק נג-נד) - י"א דבצלי או טיגון, אם זה הפסד מרובה, יש להתיר בהנאה (וכ"כ פתי"ש די לגבי טיגון).

האם לכתחילה מותר לכבוש/למלוח בשר וחלב ביחד?

פרי תואר (ס"ק צא ס"ק יז) - מותר אף לכתחילה (והביאו זבחי צדק ח"ב סימן צא אות נט).
כף החיים (ס"ק צא ס"ק עט) - לכתחילה אסור, ומה שמותר בהנאה הוא דוקא כשכבר נעשה, אבל לא לעשות כן לכתחילה.

בשר וחלב שנמלחו יחד, מה נאסר באכילה? לשו"ע - רק כדי קליפה.

לרמ"א - הכל נאסר. (וע"ע בדברינו בסימן ע"י סעי' ד, סימן צ"א סעי' ה"ו, סימן קה סעי' יא ושם בש"ד (מא)).

דין חצי שיעור - עיין בפת"ש (ב).

קבורה - בשר בחלב הנאסר בהנאה קוברים אותו, ואם שרפו, גם אפרו אסור בהנאה מהתורה (פתחי תשובה ב).

לתת לגוי - אפילו תערובת של בשר בחלב שאסורה רק מדרבנן ומותרת בהנאה, צריך ליתנה לגוי כפי שהיא, ולא יבשלה בתחילה. משום שאם יבשל את התערובת, יעבור על איסור בישול מהתורה וכעת זה יאסר בהנאה (פתחי תשובה ג).

^א **ולפרי חדש** (ג, יב) - למעט דין מעושן שאסור בהנאה, שאר הפרטים שהזכיר השו"ע לקמן סעי' ו', ז' שאסור מדרבנן לבשלם, מותרים בהנאה (וע"ע בסעי' ו).

ב. גדי לאו דוקא, דהוא הדין שור שה ועז, ולא שנא בחלב אִם, ולא שנא בחלב אחרת, אלא שדבר הכתוב בהווה.

נושא הסעיף: בכל בשר (של בהמה טהורה) ובכל חלב (של בהמה טהורה) יש איסור בשר בחלב.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>¹<u>חולין קיג [ע"א]</u>: <u>משנה</u> - בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה... <u>גמרא</u> - מנא הני מילי?</p>	<p>1. <u>בשר</u> - איסור בשר בחלב, הוא לא רק בבשר "גדי", אלא גם בבשר של שור, שה ועז.¹</p>
<p>(כלומר מניין שבכל בהמה טהורה ובכל חלב טהור יש איסור בב"ח ואסורים בהנאה? תירצה הגמרא): דכתיב בתורה פעמיים "גדי עזים" והוי שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים.</p>	
<p>(כלומר דווקא באותם מקומות הדגישה התורה "גדי עזים" ללמדך שדווקא באותם מקומות התכוונה התורה לבשר "גדי", אך בשאר מקומות כשכתבה התורה "גדי", כוונת התורה היא לא רק לבשר "גדי", אלא גם לשאר מיני בשר, ולכן איסור בשר בחלב, הוא בכל סוגי בשר הבהמות הטהורות).</p>	<p>2. <u>חלב</u> - איסור בשר בחלב, הוא לא רק בחלב אִם של הגדי, אלא גם בחלב של שאר בהמות טהורות יש איסור בשר בחלב.²</p>
<p>²<u>חולין קיד [ע"א]</u> - אין לי אלא (גדי) בחלב אמו, בחלב פרה ורחל מניין? (כלומר מניין שאסרה תורה לא רק את חלב אמו של הגדי אלא גם שאר חלב אסור? ובגמ' יש ב' תשובות):</p>	
<p>א. לומדים בקל וחומר לאסור גם את חלב פרה ורחל, (עיין בגמ'). ב. נאמר בתורה "בחלב אמו" ג' פעמים לרבות חלב פרה ורחל.</p>	

א. אינו נוהג אלא בבשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה, אבל בשר טהורה בחלב טמאה, או בשר טמאה בחלב טהורה מותרים בבישול ובהנאה. ובשר חיה ועוף אפילו בחלב טהורה מותר בבישול ובהנאה ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן. אבל דגים וחגבים אין בהם איסור אפילו מדרבנן. רמ"א: ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים זה בשר עוף הואיל ואינו רק מדרבנן, אבל בשר בהמה יש להניח אלל החלב שקדים משום מראית העין, כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו לענין דם.

נושא הסעיף: האם יש איסור בב"ח במקרים הבאים: 1. כשהבשר או החלב מבהמה טמאה, 2. בבשר חיה ועוף, 3. בדגים וחגבים, 4. בחשיש למראית עין?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>¹<u>חולין קיג [ע"א]</u> - משנה - בשר בהמה טהורה בחלב טהורה, אסור בבישול ואסור בהנאה. בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה, (או) בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה, מותר בבישול ומותר בהנאה...</p>	<p>1. בהמה טמאה: איסור בב"ח מהתורה - הוא זוקא כשהבשר והחלב מבהמה טהורה, אך כשמין אחד מבהמה טמאה:</p>
<p><u>גמ' ע"ב</u>: "גדי" - להוציא את [בשר בהמה] הטמאה [שבו אין איסור בב"ח]. "בחלב אמו" - ולא בחלב טמאה [שבו אין איסור בב"ח].</p>	<p>מהתורה - מותרים בבישול והנאה.¹</p>
<p>²האם רבנן אסרו משום בשר בחלב כשאחד מהם טמא? בית חדש - רבנן אסרו משום בשר בחלב אף כשאחד מהם טמא. ויש בכך נפק"מ שבעת יש לבשר הזה הטמא גם את איסור חניין (שבס"י צ"ט סעי' ג), וגם את איסור חה"ל (שבס"י ק"א סעי' א). <u>שו"ע, ש"ך ג' וט"ז ב'</u> - אין איסור בב"ח כשאחד מהם טמא, וכמה טעמים לכך: א. לא מצאנו בש"ס ולא בפוסקים שאסרו רבנן מדין בשר בחלב כשמין אחד טמא (ש"ך, ט"ז). ב. רבנן אסרו משום בשר בחלב, דווקא בעוף וחלב, מכיון שאם יאכלם ביחד יבוא לאכול בשר בהמה בחלב, אבל כשמין אחד מבהמה טמאה אין צורך לרבנן לאסור משום בשר בחלב, מכיון שבלאו הכי אסור לאוכלו משום שזה בשר טמאה (ש"ך). ג. כשמין אחד טמא אי אפשר לאסור מדין חה"ל או מדין חניין, מכיון שדין חניין ודין חה"ל אנו אומרים דווקא כשהבשר והחלב היו כשרים מעיקרא וכעת כשהוא מבשלם ביחד נעשו לגוף חדש של איסור, שאסור בעצמו. מה שאין כן כשמין אחד היה טמא מעיקרא, זה כמו שאר איסורים שאין אנו אומרים בהם לא איסור חניין ולא איסור חה"ל (ט"ז ב).</p>	<p>מדרבנן - נח' (ב"ח, ושו"ע) אם רבנן אסרו.² משום מראית עין - הרמ"א (סעי' ד) אסר לבשלם יחד, אפילו שאחד מהם טמא (אך השי"ך וז' - הקל).</p>

המשך סעי' ג:

עיקר הסעיף

הרחבה לסעיף

2. בשר היה ועוף - אפילו בחלב טהורה:

מהתורה - אין בהם איסור בב"ח,³
ואף מדרבנן - מותרים בבישול והנאה, אך אסורים באכילה.

בשר חיה ועוף - מהו לבשלם בחלב?

³**חולין קיג [ע"א] - רבי עקיבא - אומר חיה ועוף אינם מן התורה שנאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו" ג' פעמים פרט לחיה ולעוף ולבהמה טמאה.**

רבי יוסי הגלילי - אומר נאמר "לא תאכלו כל נבלה", ונאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו", את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב, עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב, תלמוד לומר "בחלב אמו", יצא עוף שאין לו חלב אם.

חולין קטז [ע"א] - שואלת הגמרא מה ההבדל בין רבי יוסי הגלילי לרבי עקיבא? ועונה הגמרא, שהנפק"מ היא בשאלה:

האם יש איסור בב"ח, בבשר חיה ועוף?

תנא קמא (לפי הסבר תוס' בדף קיג ע"א, וב"ח ורש"ל)	רבי עקיבא	רבי יוסי	
אסור מהתורה	אסור מדרבנן	אסור מהתורה מותר אף מדרבנן	חיה
			עוף

להלכה - בשר חיה ועוף בחלב:

שו"ע כ"ע - מותרים בבישול והנאה, ומדרבנן אסורים באכילה (וכן פסקו: רמב"ם, רי"ף, רא"ש).

ב"ח ורש"ל כת"ק - מדאורייתא אסורים בבישול והנאה (ש"ך ב).

ט"ז (ה) - איסור בישול עוף בחלב, הוא משום מראית עין, ולצורך רפואה אף שאין סכנה, הבישול מותר.

⁴**חולין קג [ע"ב] - כל הבשר אסור לבשל בחלב, חוץ מבשר דגים וחגבים...**

3. דגים וחגבים - אין בהם איסור בב"ח, אפי' מדרבנן.⁴

דגים עם בשר - לכו"ע אין לאוכלם יחד, משום דחמירא סכנתא מאיסורא (עיין בשו"ע או"ח סימן קעג).

האם יש סכנה באכילת דגים בחלב?⁴

ב"י ולבוש - יש סכנה ואין לאוכלם יחד.

[וכ"כ רבינו בחיי (שמות כג, יט) - דעת הרופאים דג וגבינה שנתבשלו כאחד, מוליד תכונה רעה וחולי הצרעת].

דרכי משה (ד), ש"ך (ה), ט"ז (ג) - אין סכנה לאוכלם יחד. (ומה שכתוב בב"י הוא טעות סופר, כי נתחלף "חלב" במקום "בשר". וכן מסקנת פתי"ש ט, והפרי"ח סוף אות ו).

למעשה:

לאשכנזים - מותר לאכול דגים בחלב (ועי"ע פתי"ש ט).

לספרדים - אין לאכול דגים בחלב, או עם גבינה, משום חשש סכנה, אך בדגים בחמאה ניתן להקל וילקו"י סימן פז סעיף פב, כף החיים ס"ק כד).

[ומצד הדין - מותר אף לאוכלם בחלב (טור, וב"י בשם רמב"ם ורשב"א)].⁴

המשך סעי' ג:

עיקר הסעיף

הרחבה לסעיף

4. מראית עין - מתי יש לאסור משום מראית עין?

בחשש לאיסור תורה - לכו"ע יש איסור.⁵

בחשש לאיסור רבנן: רמ"א - מותר.⁶

רש"ל וש"ך (ו) - יש איסור.⁷

ט"ז (ד) - רק לכתחילה
חוששים למראית עין, אך זה לא
לעיכובא [אפי' בבשר בהמה (פת"ש י)].⁸

⁵ולכן כשמניח בשר בהמה בחלב שקדים [ובישלם וכעת רוצה לאוכלם (עפ"י ש"ך ו, ט"ד ד, אמרי בינה יב)], צריך להניח שקדים, בכדי שיהיה היכר שזה חלב שקדים ולא חלב.

⁶ולכן כשמניח עוף בחלב שקדים, אין צריך להניח שקדים, מכיון שלשיטתו אוסרים משום מראית עין דווקא כשיש חשש לאיסור תורה [היינו בבשר בהמה ובבישול (ש"ך ו)]. וכ"פ הפרי חדש (ז) ושו"ת יחיה דעת (ח"ג סימן נ"ט).

⁷ולכן אף כשמניח עוף בחלב שקדים, צריך להניח שקדים, מכיון שלשיטתם אוסרים משום מראית עין אף בחשש לאיסור דרבנן, (אפילו כשאינו מבשל).

⁸כלומר לכתחילה צריך להניח שקדים כששותה חלב שקדים עם בשר עוף, אך כשאין לו שקדים מותר לשתות את החלב עם בשר העוף [או עם בשר הבהמה (פת"ש י)], אף שלא הניח שקדים. וכ"פ זבחי צדק (כ) וכף החיים (כו) [לגבי בשר עוף].

נחלת צבי (וכן בזבחי צדק (כג) וכה"ח (כח)):

בחשש לאיסור רבנן - איסור מראית עין רק בסעודות גדולות, אך בביתו מותר.

בחשש לאיסור תורה - איסור מראית עין אף בחדרי חדרים.

מאכל צמחי המצוי בימינו - מותר לטגן נקניק צמחי [סויה] בחמאה חלבית, ואין לחוש בזה למראית העין. ובמקומות ציבוריים המחמיר תבוא עליו ברכה (ילקוט יוסף סימן פז סעי' סא).

ד • אסור לבשל בחלב אשה מפני מראית העין, ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואין צריך שיעור. רמ"א: ונראה לפי זה דכל שכן לאסור לבשל לכתחילה בחלב טמאה, או בשר טמאה בחלב טהורה, ודוקא בשר בהמה אבל בעוף דרבנן אין לחוש.

נושא הסעיף: מראית עין - באיזה חלב חוששים למראית עין?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p><u>1. הקולות בדבר שאסור רק משום מראית עין:</u> א. בדיעבד כשבישלו, אין צריך 60 כנגדו. ב. מקלים לצורך רפואה אף שאין סכנה בדבר (ט"ז ה, ש"ך ז). ג. לשיטת הש"ך (ז) - בבישול לחוד שלא ע"מ לאכול, אין איסור מ"ע, דיאמרו לצורך רפואה הוא מבשל. <u>2. ט"ז (ה) - לא רצה להקל כנגד הרמ"א, (אף שדחה את הכל שכן).</u> <u>3. לש"ך - כשמין אחד טמא, אין איסור מ"ע:</u> א. כיון שעכ"פ אחד מהם אסור באכילה, <u>בודאי בבישול לחוד - אין איסור מראית עין, משום שיאמרו לצורך רפואה הוא מבשל.</u> ב. <u>צבע חלב טמאה הוא צהוב</u> - וניכר לכל שמבשל חלב טמאה, וכך שלא יחשדו בו שמבשל בשר בחלב טהורה [ע"מ לאוכלו]. ומ"מ התירוץ הראשון עיקר. <u>4. כיון שעוף אסור רק מדרבנן - אין לחוש לבשלו בחלב אשה או בחלב טמאה, כיון שהוא תרתי לטיבותא (בה"ט ס"ק ז).</u></p>	<p>1. <u>חלב אשה - אסור לבשל בשר בחלב אשה, משום מראית עין</u>¹ (רשב"א). 2. <u>חלב טמאה - האם אסור לבשל בשר בחלב של בהמה טמאה?</u> <u>רמ"א</u> - כשמין אחד טמא, כל שכן שאסור לבשל לכתחילה משום מראית עין.² <u>ש"ך</u> (ז) - כשמין אחד טמא, אין איסור לבשל משום מראית עין (וכן נראה מהשו"ע סעי' ג).³ 3. <u>עוף בחלב אשה או בחלב טמאה - אין איסור בישול משום מראית עין</u>,⁴ (רמ"א עפ"י בה"ט ס"ק ז).</p>

סיכום השיטות בדין עוף בחלב אשה - האם חוששים בו למראית עין:

באכילה	בבישול	
	אסור לבשל וכל שכן לאכול [בשר עוף בחלב אשה] משום מראית עין (עפ"י ש"ך ח, כה"ח כט, לו)	 מסתימת הרשב"א והשו"ע
	מותר לבשל ולאכול עוף בחלב אשה מכיון שלשיטתו בסעי' ג' במילי דרבנן אין לחוש למראית עין (בדי השלחן ס"ק סא).	רמ"א
אסור לאכול עוף בחלב אשה [מכיון שלשיטתו בס"ק ו - אף במילי דרבנן חוששים למראית עין]	בבישול לחוד - מותר , ואין לחוש למראית עין, מכיון שיאמרו לצורך רפואה הוא מבשל (ש"ך ז).	ש"ך (ז, ח)

ברם לט"ז (ה) - אסור לבשל עוף בחלב טהורה, משום מראית עין, אך לצורך רפואה יש להתיר הבישול.

א. ביצים הנמצאים בעופות, אם הם גמורות, דהיינו שיש להם חלבון וחלמון, אף על פי שהיא מעורה בגידים הרי זה גמורה ומותר לאכלה בחלב, אבל אם אין לה אלא חלמון אסור לבשלה בחלב, אבל אם אכלם בפני עצמם מותר לאכול אחריהם גבינה או חלב.

נושא הסעיף: ביצה שנמצאת בעוף, מתי מותר לאוכלה בחלב?

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>1 ביצה ז [ע"א] - השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות: ת"ק - מותרות לאכלן בחלב. רבי יעקב - אם היו מעורות בגידין אסורות.</p>	<p>1. לא נגמר חלמון - אסור לאוכלה בחלב, (דהוי בשר ממש).¹</p>
<p>מתי הוי ביצים גמורות [שמותרות בחלב]? רש"י - נגמר החלמון [ואף שהיא מחוברת באשכול הביצים (רא"ש)].⁷ רשב"א - כל שיש חלבון וחלמון אף שמעורות בגידין מותרות בחלב. רשב"ם - רק כשנגמרה קליפתה ותתקשה מותרת בחלב. ארחות חיים בשם י"א - כל שיש לה קליפה דקה ולבנה אלא שעדיין היא רכה מותרת בחלב, [והרב יהונתן פירש דאפילו בלא קליפה דקה החיצונה מותר והוא שנעקרה מן אשכול הביצים, אבל אם עדיין תלויה באשכול הביצים אסור לאוכלה כשמעורבת בחלב]. להלכה - נח' השו"ע [והש"ך, כדלקמן בהע' 4].</p>	<p>2. נגמר חלמון בלבד: אסור - לאוכלה יחד עם חלב (ש"ך יא),² אך מותר - לאוכלה ואח"כ לאכול גבינה ולשתות חלב.³</p>
<p>ש"ך (י) - הקל בהפסד מרובה לאוכלן בחלב אף כשנגמר החלמון בלבד והן מעורות. ³ה"אורחות חיים" בשם רבי יהונתן. להלכה - ביצה שיש לה חלבון וחלמון ומעורה בגידין: שו"ע כת"ק אליבא דהרשב"א - כיון שנגמר חלבון וחלמון, הרי זו ביצה גמורה, ומותרת בחלב.⁷ ש"ך (ט) כרבי יעקב - כיון שמעורות בגידין אסורות בחלב, אפי' בדיעבד, אולם בהפסד מרובה יש להקל כדלעיל בהע' 2.</p>	<p>3. נגמר חלמון וחלבון:⁴ הלכה בשו"ע - שהביצה מותרת בחלב [אף כשהביצה מעורה בגידין].</p>
<p>⁵האם חוששים למנהג הנשים: ש"ך (י) - במקום שלא נהגו אין לחוש לחומרא זו דאינו אלא חומרא בעלמא. ט"ז (ו) - דווקא לכתחילה מחמירים, אך לא בדיעבד. זבחי צדק (ט) - המנהג שכל ביצה שנמצאת במעי התרנגולת ואפילו אם קליפתה קשה וכמוה נמכרת בשוק... אין אוכלים אותה בחלב (כרש"ל), אבל אם נפלה בתבשיל של חלב מותר וכהוראת השו"ע. והילקוט יוסף (סי' פז סעי' סה) - הקל כשו"ע, אף לכתחילה.</p>	<p>אך מנהג הנשים - כשנמצאת ביצה במעי התרנגולת, אף שקליפתה החיצונה קשה לגמרי, שלא לאוכלה בחלב (רש"ל).⁵</p>

¹ אולם הב"י כתב שלטור בשם רש"י - דוקא כנגמר החלמון + מופרדת מהאשכול, הוי ביצה גמורה.
² ש"ך (ט):

שאלה - לגבי ביצה שנגמרה בחלבון ובחלמון והיא מעורה בגידין: מדוע בסוגיתנו מקל השו"ע שלא להחטיב ביצה זו כ"בשר", ומאידך בס"י פו סעי' ד הדין הוא "כשהיכה תרנגולת ויצאה ביצה מעורה בגידין אסורה" (משום אבר מן החי) - משמע שיש להחמיר שביצה הנ"ל נחשבת כ"בשר".

תשובה: א. לעניין בב"י של עוף - כיון שזה אסור רק מדרבנן הקלו [שאין להחטיב את הביצה כ"בשר"].

ב. כאן בסוגיתנו כל אחד בפני עצמו שרי [וכיון שנשחטה אין לאסור את הביצים המעורות מדין "אבר מן החי"].
ג. ועוד אפי' חלב ממש וביצים ממש - היה ראוי לאוסרם משום אבר מן החי, ללא שהתורה גילתה לנו שהם מותרים, לכן ביצים המעורות בגידין (שבס"י פו), כיון שלא גילתה לנו התורה שהן מותרות, ודאי ראוי לאוסרם משום אבר מן החי.

א. המעושן והמבושל בחמי טבריה אין לוקין עליו, וכן המבשל בשר במי חלב, או בחלב מתה, או בחלב זכר, או שבישל דם בחלב - פטור ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב.

רמ"א: וחלב זכר לא מיקרי חלב כלל, ואם נפל לתוך קדירה של בשר אינו אוסר, אבל חלב מתה ומי חלב אוסרים המאכל כמו חלב עזמה, ואפילו צניקול יש לאסור לכתחילה. י"א לאסור לחתות האש תחת קדירה של גוי לפי שהם מצטלים בהם פעמים חלב פעמים בשר והמתחה תחת קדירה שלהם כל לידו צניקול בשר בחלב. עוד כתבו דאין לערב מים שהדיוח בהם כלי בשר עם מים שהדיוח בהם כלי חלב וליתן לפני בהמה לאסורים בהנאה. עוד כתבו דהכלי שעושין בו מים לחפית הראש אין לשמך בו דעושין אותה מאפר שעל הכירה ורגילות הוא להתערב עם בשר וחלב, ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן הקדרות של התנורים שבצית החורף משום דנתיים עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדרות שמצטלים בתנורים, וצדיעבד אין לחוש בכל זה, ואף לכתחילה אין בזה אלא חומרות בעלמא והמיקל לא הפסיד.

נְשֵׂא הַסְּעִיף: ג' סוּגֵי פְטוּרִים בַּב"ח - שמהתורה לא לוקה עליהם, (אך אסורים מדרבנן, לפי ש"ך יג).

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>1. ירושלמי נדרים (פרק ו' הלכה א') - הנודר מן המבושל: מהו שיהיה מותר מן המעושן, מהו שיהיה מותר במטוגן, מהו שיהיה מותר בתבשיל שנתבשל בחמי טבריה... (אם כן הגמרא מסתפקת, אם מעושן ומבושל בחמי טבריה נקראים בישול).</p> <p>הגדרת המעושן - חימום בשר בחלב בעשן, או שמשרה את הבשר בחלב ואח"כ תלאו בעשן (כף החיים ס"ק מז).</p> <p>להלכה - עישון או בישול של בב"ח בחמי טבריה:</p> <p>הרב המגיד - אסור מהתורה ולכן אסור בהנאה (כיון ששאלה זו לא הוכרעה בגמרא, על כן יש להחמיר משום ש"ספק דאורייתא לחומרא").</p> <p>ש"ך (יג) - אסור מדרבנן ולכן מותר בהנאה.</p> <p>לפרי חדש (ב-ג) - כל פעולה שבשבת נחשבת לבישול, הוא הדין שבב"ח תחשב לבישול מהתורה ולכן: עישון של בב"ח - אסור מהתורה ולכן אסור בהנאה (עפ"י הירושלמי שבת פרק ז הל' ב' דף ט).</p> <p>בישול של בב"ח בחמי טבריה - אינו אסור מהתורה ולכן מותר בהנאה. (כבשבת דף מב - המבשל בשבת בחמי טבריה אינו חייב משום מבשל).</p>	<p>1. היסרון בבישול¹ - כשמכין את הבשר והחלב שלא בדרך בישול ממש, כגון: מעושן, והמבושל בחמי טבריה.</p> <p>2. היסרון בחלב² - כלומר כשאינו חלב ממש כגון:</p> <p>מי חלב או חלב מתה³ (כשבישלים בבשר) - אסורים מדרבנן.</p> <p>חלב זכר (שבישלו בבשר): שו"ע - אסור מדרבנן.</p> <p>רמ"א - אין איסור מדרבנן.⁴</p> <p>3. היסרון בבשר⁵ - כלומר כשאינו בשר כגון: דם - שבישלו בחלב, פטור ואין לוקה על אכילתו משום בשר בחלב.</p>
<p>2. חולין קיג [ע"ב] - בחלב אמו ולא בחלב זכר, בחלב אמו ולא בחלב שחטה... חולין קיד [ע"א] - המבשל במי חלב פטור.</p>	
<p>3. הגדרת "חלב מתה" - חלב שיצא מבהמה לאחר מיתתה, ואין הבדל אם מתה מעצמה או שנשחטה. (ש"ך יד).</p> <p>להלכה - מי חלב וחלב מתה אסורים מדרבנן.</p> <p>4. רמ"א לא אסר "חלב זכר", מכיון שחלב זה לא נקרא חלב כלל, ולכן אם נפל "חלב זכר" לקדרת בשר, אינו אוסר.</p> <p>איזה "חלב זכר" התיר הרמ"א, והאם השו"ע מודה לו?</p> <p>ש"ך (ט) - רמ"א התיר חלב זכר אדם ואסר חלב זכר בהמה. (ואין מח' שו"ע - אסר בחלב זכר בהמה, ורמ"א - התיר בחלב זכר אדם).</p> <p>פמ"ג - רמ"א התיר אף חלב זכר בהמה. (ונח' לגבי חלב זכר בהמה: שו"ע - אסר, ורמ"א - התיר).</p>	
<p>5. חולין קיד/א - דם שבישלו בחלב פטור [משום איסור בב"ח]. ובדף קיג/ב - גדי להוציא את הדם [דלאו בשר הוא].</p> <p>האם לוקה, כשאוכל דם שבושל בחלב? (ש"ך ט)</p> <p>מדין בב"ח - אינו לוקה (מכיון שהדם לא נחשב לבשר).</p> <p>מדין איסור אכילת דם:</p> <p>רמב"ם ושו"ע - לוקה על אכילתו [וכן מדויק מלשונם "אין לוקין על אכילתו משום בב"ח", משמע שמדין בב"ח אינו לוקה, אבל משום דם לוקה אף שבישלו].</p> <p>ש"ך (ט) - אין לוקה [מכיון שקי"ל שדם שבישלו אינו אלא מדרבנן, ואין לוקין עליו].</p>	

1 פרי מגדים ופרי תואר (ב) חולקים על פירוש חדש וסבורים שאין לעממו את ג' סוגי פטורים הלכות בשר בחלב מהלכות שבת (ע"פ המש"ב ז' א) ד"ה ומעושן. ikareis13@gmail.com

המשך סעי' ו':

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>6 לפי שהגויים מבשלים בקדרה לפעמים חלב ולפעמים בשר, והמחנה תחת קדרתם מבשל בשר בחלב.</p> <p>7 ומדובר שערבב את המים כשהם רותחים (ש"ך יט).</p> <p>8 מכיון שנותנים לתוך מי החפיפה מאפר הכירה, ורגילות להתערב שם בשר וחלב (דרכ"מ א, בדה"ש צא), <u>והאיסור הוא דווקא לבשל בכלי זה</u> [כדי שהבישול לא יתן טעם בב"ח בתבשיל], <u>אך מותר להתרחץ מכלי זה</u> [מכיון שאין לו הנאה בכך שבמי הרחצה בלוע טעם בשר בחלב].</p> <p>9 משום שלפעמים ניתז עליהם בשר בחלב מהקדרות שמבשלים בתנורים.</p> <p>10 קולת הרמ"א היא בכל ארבע חומרות אלו (מטעמי השולחן יח).</p>	<p>4. <u>רמ"א (דרכ"מ א)</u> - לקמן מספר מקרים שיש שהחמירו בהם:</p> <p>א. <u>שלא לחתות האש תחת קדרת גוי</u>.⁶</p> <p>ב. <u>שלא ליהנות</u> - ממים שהדיוח בהם כלי בשר, ועורבבו במים⁷ שהדיוח בהם כלי חלב.</p> <p>ג. <u>כלי שמשמש לחפיפת הראש אין לבשל בו</u>.⁸</p> <p>ד. <u>קדרות של תנורי בית החורף</u> - יש לאסור להשתמש בהם.⁹</p> <p><u>אך מסקנת הרמ"א</u> - שד' החומרות הנ"ל, אלו חומרות בעלמא והמקל בהם אף לכתחילה לא הפסיד.¹⁰</p>

תנור בעל שני תאים נפרדים - מהו לייחד תא אחד לחלבי ואת התא השני לבשרי?

ילקוט יוסף - תנור המצוי בימינו בעלי שני תאים, שיחדם אחד לבשר ואחד לחלב, אף שמחבורים ובשעה שאופה באחד גם השני מתחמם, מכל מקום מותר לאפות בתנור השני המין השני, ויש מחמירים שלא לאפות בהם בשר וחלב באותו זמן (חלק י" ס"י פט סעי' צ).

לגר"מ אליהו - תנור של שני תאים, גם אם יש לו "הכשר" (שהתאים נפרדים), צריך לבדוק ואם כשתא אחד פועל, היד סולדת בתא השני, דינם כתא אחד, ואם אין היד סולדת דינם כשני תנורים (הלכות חגים לגר"מ אליהו פרק כג סעי' כט).

מיקרוגל - מהו להשתמש בו לחימום בשר ואח"כ חלב (או להפך)?

[הכוונה למיקרוגל ללא גוף חימום של השחמה אלא למכשיר המחמם באמצעות קרינה]

לכתחילה - ראוי לייחד מיקרוגל נפרד לחלבי ונפרד לבשרי [כדי לצאת ידי כל הדעות].

ויש המקלים - להשתמש באותו מיקרוגל לחימום בשר (המכוסה היטב) ואח"כ חלב (המכוסה היטב), אך ראוי שיעשה זאת לפי הסדר הבא:

- יחמם את המאכל הבשרי בקופסא הסגורה היטב.
- ינקה את דפנות המיקרוגל היטב ואח"כ ירתיח שם חצי כוס עם מים במשך כעשר דקות (וטוב להוסיף למים סבון, כדי לפגום את הטעם הבלוע בדפנות) ואח"כ ינקה את הדפנות היטב וישטוף את צלחת הזכוכית של המיקרוגל היטב.
- יחמם את המאכל החלבי בקופסא הסגורה היטב, (ע"ע בילקוט יוסף חלק י" ס"י פז עמ' קסז סעי' כג, ושם בעמ' קעג ד"ה "ועל כל פנים").

לגר"מ אליהו - כשרוצה להשתמש באותו מיקרוגל לבשר וחלב, בנוסף להנ"ל צריך שיתקיימו גם התנאים הבאים:

ד. **צלחות** [מיקרוגל] נפרדות לבשר וחלב.

ה. המתנה של 24 שעות בין חימום הבשר לחלב (הלכות חגים לגר"מ אליהו פרק כג סעי' מו).

כלי זכוכית הנקראים פיירקס - מהו להשתמש בהם לבישול בשר ואח"כ חלב?

ילקוט יוסף - כלי זכוכית הנקראים פיירקס שמבשלים בהם על האש, ובישלו בהם בשר, מותר לבשל בהם אחר כך מאכלי חלב, ובלבד שישטפם וידיחם היטב, שגם כלים אלה [דינם ככלי זכוכית] שאינם בולעים ואינם פולטים כלל. [וכן כוס זכוכית שהשתמשו בה בחלב רותח, מותר לשוטפה היטב ולשתות בה בארוחה בשרית], (ילקוט יוסף חלק י" ס"י פט סעי' עב-עג).

לגר"מ אליהו - כלי פיירקס שבישלו בהם בשר לא מועיל לשוטפם במים בכדי לבשל בהם מאכלי חלב. [ואין לדמות זאת לכלי זכוכית שכתב השו"ע

באו"ח ס"י תנא סעי' כו שאינם בולעים ודי לשוטפם, מכיון שבימינו בעת יצירת הזכוכית מוסיפים חומרים שונים והזכוכית בולעת].

ברם כוס ששתו בה חלב רותח, מותר לשוטפה היטב ולשתות בה בארוחה בשרית [כיון שהכוס היא כלי שני ועוד דהוי נ"ט בר נ"ט כדלקמן

בסימן צ"ה סעי' ב, (כן אמר לי הרה"ג יוסף אליהו בשם אביו)].

דין מדיח כלים - ראה לקמן בסימן צה סעי' ג עמ' 229.

א. המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו, אבל המבשל שליא או עור וגידים ועצמות ועיקרי קרנים וטלפים הרכים פטור וכן האוכלם פטור.

נושאי הסעיף: 1. בישול שליל בחלב אסור מהתורה. 2. פטורים מבב"ח, אך אסורים מדרבנן.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>¹ <u>חולין קיג [ע"ב]</u> - גדי לרבות את השליל. <u>שליל פירושו</u> - עובר הנמצא במעי הבהמה אחר השחיטה. ובבישול שליל בחלב, יש איסור תורה.</p> <p>² <u>חולין קיז [ע"א]</u> - העצמות והגידים והקרנים והטלפים שבישול בחלב פטור... (אבל אסור מדרבנן).</p> <p><u>חולין קיג [ע"ב]</u> - שליא פירשא בעלמא הוא (ולא גדי).</p> <p>³ <u>ואף שאסורים בבישול ובאכילה, מ"מ מותרים בהנאה</u> (חכמת אדם כלל מ', סוף סעי' ו').</p> <p>⁴ <u>שליא</u> - היא כמין לבוש שהעובר שוכב בתוכה (וע"ע בספרנו על הלי' נדה עמ' 295).</p>	<p>1. <u>שליל</u> - המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו.¹</p> <p>2. <u>דברים שפטורים מבב"ח, אך אסורים מדרבנן</u>² [בין בבישול עם חלב ובין באכילה עם חלב (בה"ט יט)]:³</p> <p>וסימנך עג"ע שק"ט: ע - עור. ג - גידים. ע - עצמות. ש - שליא.⁴ ק - עיקרי קרניים. ט - טלפיים.</p>

ח. יש מי שאומר דנסיובי דחלבא (פירוש חלב המתמלח מקפאון הגבינה) אינם בכלל מי חלב ואסור מן התורה, אלא מי חלב היינו אחר שעושים הגבינה מבשלים הנסיובי והאוכל צף מלמעלה ולא נשאר בו אלא מים בעלמא זהו הנקרא מי חלב.

נושאי הסעיף: נסיובי דחלבא - אסור מהתורה. וְמִי חֵלֵב - אסור מדרבנן.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p><u>חולין קיז [ע"א]</u> - המבשל במי חלב פטור... <u>חולין קיא [סוף ע"ב]</u> - צנון שחתכו בסכין שחתך בה בשר אסור לאוכלו בכותח. <u>פסחים מב [ע"א]</u> - משמע דכותח מנסיובי דחלב עבדי ליה.</p> <p>⁵ <u>השיטות:</u> <u>מי חלב</u> - לבשלם בבשר, אסור רק מדרבנן לכו"ע (כבגמ' בחולין קיז).</p> <p>⁶ <u>נסיובי דחלבא</u> - מה מקור האיסור שלא לבשלו בבשר?</p> <p>תוס' (קידא), ר"ן (מב/ב), רש"י (ערוה"ש כז), ופר"ח (סי' סא ס"ק יד, וכאן ס"ק כא) - נסיובי [זה מי חלב] ואסור מדרבנן לבשלם בבשר.</p> <p>רא"ש, שו"ע ושפ"ד (כג) - איסור תורה. [בחולין קיז - מדובר במי חלב שפטור מהתורה (אך אסור מדרבנן), ובחולין קיא - מדובר בנסיובי שאסור מהתורה].</p> <p>השלבים בייצור החלב הם: א. <u>חלב</u>. ב. <u>גבינה</u> - ייצור הגבינה הוא ע"י סיבוב מהיר של החלב. ממה שנדבק לדפנות הקדרה עושים את הגבינה, ומה שנשאר הוא נסיובי. ג. <u>נסיובי</u> - את הנסיובי מרתיחים והוא צף. לאחר שמסירים את השכבה שצפה, מה שנשאר הוא מי חלב. ד. <u>מי חלב</u>.</p>	<p><u>מי חלב</u>⁵ - אסור מדרבנן (לבשלם בבשר).</p> <p><u>נסיובי דחלבא</u>⁶ - אסור מהתורה (לבשלם בבשר, כרא"ש).</p>

• חלב הנמצא בקיבה אינו חלב, ומותר לבשל בו בשר אפילו בצלול שבה, ויש מי שאוסר. (וכן נוהגים).

נושא הסעיף: חלב הנמצא בקיבה מהו לבשלו בבשר? (וכיוצ"ב לעיל בס"י פא סעי' ו')

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p>סיכום שיטות הראשונים בדין חלב הנמצא בקיבה (עפ"י חולין קט"ב, ודף קט"ז ב): האם הוא חלב ואסור לבשלו בבשר או שהוא פֶּרֶשׁ ומותר לבשלו בבשר?</p> <p>רש"י - הוא חלב גמור ואסור בבשר, (בין בחלב קרוש בין בחלב צלול). [וכ"פ הרש"ל - שאסר מצד הדין אף בחלב קרוש, משום שאין אנו יודעים מהי הגדרת קרוש (שי"ך כה, ט"ז ז)].</p> <p>שו"ע סתם כר"ף ורמב"ם - הוא פֶּרֶשׁ ומותר בבשר, (בין חלב קרוש בין בחלב צלול). [וביאר הבי"י - דכיון שר"ף ורמב"ם מסכימים לדעה אחת, הכי נקטינן].</p> <p>רמ"א כר"ת (לפי ביאור השי"ך כה, ט"ז ז): חלב צלול - נחשב לחלב ואסור לבשלו בבשר. חלב קרוש - נחשב לפֶּרֶשׁ ומותר לבשלו בבשר. וביאר הגמ' עפ"י הראשונים - ראה בהערה'.</p> <p>פסקי האחרונים: ש"ך (כה) - אם בישל בחלב צלול - אסור אף בדיעבד (כרמ"א), ולכתחילה יש לאסור אף בחלב קרוש - משום מראית עין.</p> <p>זבחי צדק (נו) - אף לספרדים יש להחמיר כרמ"א שאם בישל בחלב צלול לגמרי - אסור אפילו בדיעבד.</p> <p>כף החיים (עה) - לכתחילה יש להחמיר כרמ"א, אך אין למחות במקלים כשו"ע. [וכיוצ"ב בבן איש חי (שנה ב' פרשת בהעלותך סעי' יז)].</p> <p>ילקוט יוסף (חלק ח' סי' פא עמ' קכב קכז) - מקל כשו"ע סתם אף לכתחילה [ומה שהשו"ע הביא את דעת הי"א, זה רק כדי לחלוק כבוד לבעליה ולא כדי לחשוש לכך, כמבואר בשו"ת יביע אומר ח"י יו"ד סי' ה].</p>	<p>שו"ע סתם - חלב הקיבה אף כשהוא צלול, הוא פֶּרֶשׁ ומותר לבשלו בבשר.¹</p> <p>שו"ע יש מי שאוסר, וכן מנהג הרמ"א²: חלב קיבה צלול - הוא חלב ואסור לבשלו בבשר. חלב קיבה קרוש - הוא פֶּרֶשׁ ומותר לבשלו בבשר.</p>

¹ לקמן הסוגיות שנחלקו הראשונים בהסברן, ואלו מהן נשארות למסקנה:

מקרא: ✓ = זו מסקנת הגמ' לשיטה זו.

✗ = אין זו מסקנת הגמ' לשיטה זו.

הגמ'	רש"י ורש"ל	ר"ף, רמב"ם ושו"ע	ר"ת ורמ"א
משנה חולין קט"ז [ע"ב] - כשרה שינקה מן הטרפה קניבתה אסורה. טרפה שינקה מן הכשרה קניבתה מותרת, מפני שכנוס במעיה. (משמע שחלב הקיבה הוא חלב ולא פֶּרֶשׁ)	✓ זו מסקנת הגמ' דהוי חלב.	✗ למסקנה הגמ' דחתה משנה זו.	✓ מייירי בחלב צלול - שהוי חלב.
גמ' חולין קט"ז [ע"ב] - חלב המכונס (בקיבה) פירשא בעלמא הוא. (משמע שחלב הקיבה נחשב לפֶּרֶשׁ ולא לחלב).	✗ לא גורס זאת בגמ'.	✓ זו מסקנת הגמ' לדחות את המשנה.	✓ מייירי בחלב קרוש - שהוי פרש. [אך בחלב צלול - הוי חלב].
חולין קט"ז [ע"ב] - קניבה שבשלה בחלבה אסור. (משמע שחלב הקיבה נחשב לחלב ולא לפֶּרֶשׁ).	✓ זו מסקנת הגמ' כמשנה בדף קט"ז ע"ב.	✗ הגמ' בדף קט"ז ב [שהוי פרש] דחתה את הגמ' בדף קט"ב.	✓ מייירי בחלב צלול - דהוי חלב.

י. **חלב הנמצא בקיבה** (לכתחילה אין להניחו בקיבה עד שיטענו החלב בתוך הקיבה, אבל כדיעבד אין לחוש עד) **שנמלח בקיבה או שעמד בו יום אחד אסור להעמיד בו.**

רמ"א: ואם העמיד בו - אם הוא הלול אוסר כל הגבינות עד שיהא ששים בחלב שהעמיד נגד הקיבה האסורה, ואם היה ששים בחלב הכל מותר. ואם היה הקיבה קרושה אינה אוסרת כלום אפילו לא היה ששים בחלב נגד הקיבה. ואם היה הקיבה לול מתחילה ונקרש יס לו דין לול, ויש מקילין בזה, ובמקום הפסד יס להקל. עור הקיבה לפעמים מולחם אותו ומייבשין אותו ונעשה כעץ וממלאים אותו חלב - מותר למאחר שנתייבש הוי כעץ בעלמא ואין בו לחלוותי בשר.

נושא הסעיף: חלב שנכבש נמלח בקיבתו מהו להעמיד בו גבינה [מחוץ לעור הקיבה]?

[ברם חלב הקיבה חריף וחמוץ - ולכן מעמידים בו את הגבינה (ש"ך כו)].

עיקר הסעיף

הרחבה לסעיף

1 לי"א (בסעי' ט) שחלב הקיבה הוי פֶּרֶשׁ [דהיינו לשו"ע סתם שהקל אף בחלב צלול, ולרמ"א שהקל רק בחלב קרוש דהוי פֶּרֶשׁ], **מה יהיה הדין כשנמלח או שנכבש החלב בקיבתו, וכעת רוצים להעמיד בו גבינה [מחוץ לעור הקיבה]?**

רבינו שמשון ב"ר אברהם - מותר להעמיד בו. [מכיון שחלב הקיבה נחשב לפֶּרֶשׁ, ואין כוח לפֶּרֶשׁ להוליד טעם בשר מעור הקיבה לגבינה ולאוסרה].

רבינו ירוחם - אסור להעמיד בו. [כי למרות שחלב זה נחשב לפֶּרֶשׁ מכל מקום פֶּרֶשׁ זה לקח טעם בשר מעור הקיבה, וכשמעמידים בו הוא יתן טעם בב"ח בגבינה].

להלכה:

2 לכתחילה - חוששים [רבינו ירוחם שאין להעמיד גבינה בחלב שנמלח או שנכבש בעור קיבתו].

3 בדיעבד - מקלים [כר"ש בר אברהם, מכיון שחלב הקיבה הוי פֶּרֶשׁ, ואין בכוחו להוליד את טעם הבשר, מעור הקיבה לגבינה].

4 שאלה - מדוע הגבינה מותרת כשיש בה 60 כנגד חלב הקיבה, הרי חלב הקיבה נעשה נבילה, ולמדנו (בסעי' יא) שאם העמיד בקיבה של נבלה, הרי זה אסור ואף באלף לא בטיל (ש"ך ל)?

תשובה - יש לומר כי דווקא בסעי' יא - שעוסק בדבר המעמיד שאסור מעצמו ממש כגון נבילה, הוא אינו בטל באלף, משא"כ כאן בסעי' י' - שאין המעמיד אסור מעצמו אלא ע"י תערובת של בשר בחלב, לכן בטל כשיש 60 כנגדו.^ה

5 חלב צלול שנקרש - יש מחלוקת אם להחמיר בו כחלב צלול - כיון שלא נקרש בחיי הבהמה, או להקל בו כחלב קרוש - כיון שכעת הוא קרוש.

6 ש"ך הקל במקום שיש הפסד מרובה:

א. כיון שהוי מילי דרבנן. (דנאסר רק בכבוס או מליחה, ולכן בכהאי גוונא אפשר לסמוך על ר"ש בר אברהם).

ב. ועוד כיון שהרבה פוסקים אף בחלב צלול ממש. (לכן יש להקל בצלול שנקרש במקום הפסד מרובה).

7 הב"ח החמיר - כיון שנקטינן להחמיר באיסור תורה, (אך הש"ך דחה זאת, כיון שאין כאן איסור תורה, שהרי מליחה וכבוס אסורים רק מדרבנן).

1. חלב שנכבש נמלח בקיבתו מהו להעמיד בו גבינה [מחוץ לעור הקיבה]?

לכתחילה - אסור להעמיד בו (כרבינו ירוחם).²

בדיעבד - שהעמיד בו מקלים:³
[שו"ע - מקל בין בחלב קרוש ובין בחלב צלול (כר"י ורמב"ם)].

רמ"א:³ בחלב קרוש - מקל (כר"ת).

בחלב צלול - אוסר אלא אם כן היה 60 בגבינה, כנגד חלב הקיבה.⁴

2. חלב צלול שנקרש - יש מח' אם דינו כצלול או כקרוש.⁵

ולהלכה:

הרמ"א - הקל במקום הפסד [כדין קרוש].

הש"ך (לב) - הקל במקום הפסד מרובה [כדין קרוש].⁶

ב"ח - החמיר אף במקום הפסד מרובה [כדין צלול].⁷

^ה ואף אם תרצה לומר שבשר בחלב ממש שנאסר ע"י בישול חשוב כגופו של איסור, מכל מקום הכא כיון שנאסר רק ע"י מליחה וכבישה דאינו אלא מדרבנן, סבירא ליה לרמ"א דלא חשוב כגופו של איסור, שיאסור במעמיד כל שהוא (ש"ך ל).

המשך סעי' י:

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
8 וה"ה שאר בני מעיים שהתייבשו עד שנעשו כעץ (ש"ך לג).	3. <u>עור קיבה יבש כעץ</u> - מאחר ואין בו לחוחית בשר, מותר למלאו בחלב (רמ"א), וכן להעמיד בו (מעדני השלחן צה)8.

המשך הרחבה לסעי' י

א. עור קיבה שהתייבש האם לכתחילה מותר ליתן/להעמיד בו חלב? (פתי"ש יט)

ש"ך (לג) - לכתחילה אין לעשות כן.

שו"ת רעק"א - כשיש 60 של היתר, מותר לכתחילה להעמיד בו.

ב. האם מתירים אף גבינה שהועמדה בקיבת נבילה יבשה (פתי"ש כא):

נוב"י - דוקא בקיבת כשרה - מקלים, דכיון שנתייבש הבשר לא נשאר בו טעם לאסור החלב, ולא חל עליו שם בב"ח. אבל המעמיד בקיבת נבילה אף שהתייבשה - אסור, מכיון שבשר איסור לא פקע ממנו שם איסור ע"י שנתייבש.

תפארת צבי (יו"ד ס"י עג) - מקל אף בבשר איסור שנתייבש, דכיון שאין בו טעם כלל, אינו אוסר.

וכ"פ בשו"ת יביע אומר (ח"ה יו"ד ס"י יא אות ח) - בשם אחרונים רבים להקל אף בגבינות שהועמדו בקיבת נבילה שהתייבשה.

ג. בשר שהתייבש כעץ, או עור קיבה שהתייבש, מהו לבשלם או לשרותם מעת לעת בחלב? (פתי"ש תשובה כא, ומטעמי השלחן ס"ק לא)

פמ"ג (שפ"ד לג), כנה"ג (הגב"י מג) - אסור, מכיון שע"י הבישול או השרייה, הבשר/העור מתרכך, ועי"ז בולע החלב טעם מהבשר.

והנוב"י כנ"ל חילק: דוקא בב"ח - מותר, אך בשאר איסורים - אסור, מהטעם הנ"ל.

תפארת צבי (יו"ד ס"י עג), שו"ת שבות יעקב - אין חילוק בין בב"ח לבשר איסור, וכל שנתייבש כעץ מותר.

וכ"כ במטעמי השלחן (ס"ק לא) - בשם פוסקים נוספים, ע"ש.

דף • אם העמיד גבינה בעור קיבת כשרה - יש בה טעם בשר אסורה, ואם לאו מותרת. אבל המעמיד בעור קיבת נבילה וטריפה ובהמה טמאה אוסר בכל שהוא. רמ"א: מקום לדבר האסור בעלמנו ומעמיד - אפילו באלף לא בטיל, ודוקא שלא היה עס מעמיד אחר רק האסור, אבל אם היה עס גם כן מעמיד היתר הוא זה וזה גורם ומותר אם איכא עקים נגד האסור.

נושאי הסעיף: 1. מהו להעמיד גבינה בעור קיבה? 2. דין זה וזה גורם - מותר.

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p><u>משנה חולין קטז [ע"א]</u> - המעמיד בעור של קיבה [כשרה] אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה...</p> <p><u>ע"ז לה [ע"א]</u> - מפני מה אסרו גבינת גויים? אמר שמואל מפני שמעמידין אותה בעור קיבת נבלה.</p>	<p>1. <u>מהו להעמיד גבינה בעור קיבה?</u> <u>לבתחילה</u> - אין להעמיד גבינה בעור קיבה.</p>
<p><u>האם [בדיעבד] יש חילוק בין מעמיד גבינה בעור קיבת כשרה לעור קיבת נבלה:</u></p> <p><u>ר"ת ורש"ל</u> - מקלים שאף במעמיד בעור נבילה בטל ב-60.</p> <p><u>רבינו ירוחם ורמב"ן</u> - אסרו אף במעמיד בעור כשרה, לא בטל.</p> <p>1 <u>שו"ע כרשב"א, ר"ן ורמב"ם</u> - שחילקו בין מעמיד בעור כשרה למעמיד בעור נבילה, כמבואר בעיקר הסעיף.</p> <p>2 מכיון שכל אחד בפני עצמו מותר וכל האיסור רק משום חיבור בין בשר לחלב, לכן כל עוד לא נותן טעם אין לאסור את הגבינה (ש"ך לה). וע"ע בהעי"ט.</p> <p>3 מכיון שקיבת נבילה וכו' אסורה מצד עצמה, רואים כאילו האיסור נמצא בעין, וכיון שהעמיד בה, אף באלף לא בטיל (ש"ך לה).</p>	<p><u>בדיעבד!</u></p> <p>כשהעמיד בעור קיבת כשרה - אוסר רק בנתינת טעם.²</p> <p>כשהעמיד בעור קיבת נבילה, טמאה - אוסר בכל שהוא ואף באלף לא בטיל.³</p>

2. זה וזה גורם, מותר - עיין בעמוד הבא.

^ט כשהעמיד בעור קיבת כשרה, מתי מותרת הגבינה? (ש"ך לד)

לשו"ע - סומכים על טעימת גוי שאומר אין טעם בשר.

לרמ"א (סי' צח סעי' א) - בימינו לא סומכים על טעימת גוי, והגבינה אסורה אא"כ יש 60 בחלב כנגד עור הקיבה (בדה"ש קמב).

האם בזמן הזה, הספרדים סומכים על טעימת גוי?

זבחי צדק (סז) - אין לסמוך על טעימת גוי בזמן הזה אפילו באיסור דרבנן, אלא לעולם משערים ב-60 (וכן פסקו הפרי חדש (כ"ט), השלחן גבוה (סי' צב סק"ג), כף החיים (צג) וכן איש חי (שנה ב' פרשת קרח סעי' א)).

יביע אומר (חלק ח יו"ד סי' י) - במקום הפסד מרובה אפשר לסמוך על טעימת גוי האומר שאין טעם איסור ואף באיסור תורה, ובאיסור דרבנן אי"צ לטעימת גוי, אלא מותר להרבות עליו היתר ולבטלו [אבל במעמיד בעור קיבת נבילה או טריפה או טמאה, אסור בכל שהוא ואפילו אם העור לא נתן טעם בחלב (ילקוט יוסף סי' פז סעי' עח). וע"ע באיסור והיתר לגר"י יוסף עמי קפג-קפז].

המשך סעיף יא: דין זה וזה גורם:

הרחבה לסעיף	עיקר הסעיף
<p><u>דין זה וזה גורם:</u> בגמרא נח' מה הדין כשיש בתערובת גורם לאיסור ומאידך יש גורם להיתר: לת"ק - זה וזה גורם אסור. לרבנן - זה וזה גורם מותר.</p> <p><u>מסקנת הגמרא:</u> <u>ע"ז סח [ע"א]</u> - מסקנת הגמ' כשהאיסור יכול לחמץ לבד (את העיסה) לא הוי זה וזה גורם ואסור (כת"ק). <u>ע"ז מט [ע"א]</u> - מסקנת הגמ' כשהאיסור לא יכול לחמץ לבד (את העיסה), הוי זה וזה גורם ומותר (כרבנן).</p>	
<p><u>מתי הוי זה וזה גורם:</u> כשהאיסור לא יכול להעמיד בלא היתר - לכו"ע הוי זה וזה גורם ומותר. אבל אם יש באיסור לבד כדי להעמיד בלא ההיתר: מרמ"א משמע - כל שיש סיוע מן ההיתר מותר, אף שיש בכח האיסור לבד להעמיד. אך לש"ך (לו), ט"ז (יג), ערוה"ש (מב), כה"ח (צה) - כל שיש באיסור לבד כדי להעמיד, אפי' אם יש בהיתר כדי להעמיד, לא אמרינן זה וזה גורם, ואסור. פרי חדש (לא) וכה"ח (צו) - אם העמיד רק בהיתר, ואחר כך נפל לתוכו איסור שיש בכוחו להעמיד לבד, אסור.</p>	<p>רמ"א: 2. <u>זה וזה גורם - מותר.</u> <u>לדוגמא המעמיד:</u> <u>כשהעמיד בנבילה ובכשרה</u> - הוי זה וזה גורם ומותר אם יש 60 כנגד האיסור.⁴ <u>אך אם העמיד בנבילה בלבד</u> - אסור בכל שהוא, מכיון שאין כאן זה וזה גורם להיתר.</p>

עיקרי השולחן

סימן פח

ובו ב' סעיפים

שלא להעלות בשר
על שולחן שאוכלין
גבינה

אפילו בשר חיה ועוף אסור להעלותו על שולחן שאוכל עליו גבינה שלא יבוא לאכלם יחד, אבל בשולחן שסודר עליו התבשיל - מותר ליתן זה בצד זה.

נִשְׂאָה הַסְעִיף: הָאוֹכֵל - אֲפִילוֹ [בשר חיה או] עוֹף, אֵין לְהַעֲלוֹת עַל שׁוֹלְחַן שְׂאוֹכֵל בּוֹ גְבִינָה.

(הערה: שים לב, שסעיף א' - עוסק באדם אחד שאוכל על שולחן זה, ואילו סעיף ב' - עוסק בשני אנשים שאוכלים על אותו שולחן).

עיקר הסעיף

הרחבה לסעיף

שולחן שאוכל עליו גבינה - אין להעלות עליו אפילו בשר חיה או עוף.¹

אבל שולחן שסודר עליו את התבשיל - מותר להניח אפילו בשר לצד גבינה.

משנה חולין קג (ע"ב) - כל הבשר... אסור להעלות עם הגבינה על השולחן חוץ מבשר דגים וחגבים.

משנה חולין קד (ע"ב) - ... באיזה שולחן אמרו - בשולחן שאוכל עליו, אבל בשולחן שסודר עליו את התבשיל - נותן זה בצד זה ואינו חושש.

שמא יבוא לאוכלם ביחד, והוא הדין להפך שאסור להעלות גבינה על שולחן שאוכל עליו מאכלי בשר (ש"ך א, זבחי צדק א, כה"ח א).

מהו להעלות שאר איסורים על שולחן שאוכל בו? (ש"ך ב)

מאכלים שמותר להעלותם על שולחן שאוכל בו:

א. שאר איסורים כגון נבלה - מותר להעלותם על שולחן שאוכל בו כיון דבדילי אינשי מיניה (רי"ן, ש"ך ב).

ב. שני בני אדם שמודרים הנאה זה מזה - מותר להם לאכול על אותו שולחן. [כיון ששונאים זה את זה, לא יאכלו זה משל זה (רא"ש, ש"ך ב)].

מאכלים שאסור להעלותם על שולחן שאוכל בו:

א. בשר וחלב - אסור להעלותם על שולחן שאוכל בו, משום דלא בדילי אינשי מיניה.

ב. לחם איסור - אסור להעלותו על השולחן, משום ש"על הלחם יחיה האדם". [דהיינו כיון שהלחם הוא עיקר מחייתו של האדם יש לחוש שיבוא לאוכלו אם יעלהו על השולחן, ומאותה סיבה גוי הבא עם חמצו בפסח לבית ישראל, אסור להעלות את החמץ על השולחן, שמא יבוא לאוכלו, ועוד דחמץ אסור במשהו, ורחוק הדבר שלא יתערב פירור אחד משל גוי בשל ישראל, ואסור (ש"ך ב, ערוה"ש ב, משנ"ב סי' תמ ס"ק יח)].

ג. אדם שמודר הנאה ממאכל מסוים - אסור לו להעלות את אותו מאכל על השולחן (פתי"ש ב), [כיון שאותו מאכל אינו אסור אלא מצד נדרו, הוי כבשר וחלב שכל אחד מותר בפני עצמו ואסור להעלותם על אותו שולחן משום דלא בדילי מיניה].

אדם שאוכל גבינה, מהו להעלות על אותו שולחן בשר, ולעשות היכר לעצמו כגון במפה או בקנקן? (בדומה לסעי' ב' לקמן (בדי שולחן יד)).

יש אוסרים (הפלאה) - לאדם אחד לא מועיל היכר.

(מכיון דדווקא בסעיף ב' דמייירי בשני אנשים הוא דמהני היכר, די ש' לצרף להיכר גם שמירת חברו שאם יבוא ליטול ממה שלפני חברו יזכירו שלא יטול, אבל ביחיד האוכל על שולחנו גבינה, אסור להעלות עליו בשר אפילו בהפסק מפה או היכר אחר, כיון שאין לסמוך על ההיכר בלבד).

יש מקלים (חכמת אדם) - גם לאדם אחד מועיל היכר.

ב. הא דאסור להעלותו על השלחן, דוקא בשני בני אדם המכירים זה את זה אפילו הם מקפידים זה על זה, אבל אכסנאים שאין מכירים זה את זה מותר, ואפילו המכירים - אם עשו שום היכר כגון: שכל אחד אוכל על מפה שלו, או אפילו אוכלים על מפה אחת ונותנים ביניהם פת להכירא מותר. רמ"א: ודוקא שאין אוכלין מן הפת המונח ביניהם להיכר, אבל אם אוכלין ממנו לא היו היכר דבלאו הכי הפת שאוכלין ממנו מונח על השלחן, אבל אם נתנו ביניהם כלי שקותין ממנו ובלאו הכי אין דרכו להיות על השלחן הוי היכר אף על פי שקותין מן הכלי, וכל שכן אם נתנו סם מנורה או שאר דברים שעל השלחן דהוי היכר. ויהיו זהירים שלא לשתות מכלי אחד משום שהמאכל נדבק בכלי, וכל שכן שלא יאכלו מפת אחד, וכן נוהגין לייחד כלי של מלח לכל אחד בפני עצמו כי לפעמים טובלים במלח ונשארו שירי מאכל במלח.

בְּדֵשׁא הַסְעִיף: אֲנָשִׁים – לֵאֵילוּ אֲנָשִׁים אֲסוּר לֵאכּוֹל בֶּשֶׂר וְחֵלֶב עַל אוֹתוֹ שׁוֹלְחָן?

עיקר הסעיף

הרחבה לסעיף

1. אנשים שמכירים זה את זה - אסור להם לאכול בשר וחלב על אותו שולחן אף כשמקפידים שלא לאכול זה משל זה, אך אם עשו היכר ביניהם מותר להם לאכול על אותו שולחן.¹

אנשים שלא מכירים זה את זה - מותר להם לאכול זה בשר וזה חלב על אותו שולחן.¹

2. דוגמאות להיכר - (ששני אנשים מכירים צריכים לעשות, בכדי שיוכלו לאכול בשר וחלב על אותו שולחן):²

מפה - לכל אחד.

פת - להניח ביניהם פת שאין אוכלים ממנה, (רמ"א).

מנורה - להניח ביניהם מנורה שאין דרכה להיות שם.

קנקן - להניח ביניהם קנקן שאין דרכו להיות על השולחן.

(מתי הקנקן נחשב להיכר?)

¹ ב"ח - דווקא כשאנשים שותים מהקנקן, נחשב הקנקן להיכר.

² רמ"א, ב"י - אף כששותים מהקנקן נחשב הקנקן להיכר.

3. רמ"א: גם כשני האנשים עשו היכר, הם צריכים להיזהר:

א. לא לשתות מכלי אחד [משום שהמאכל נדבק בכלי].

ב. שלא לאכול מלחם אחד [משום שהמאכל נדבק בלחם].

ג. לייחד כלי מלח לכל אחד בפני עצמו [משום שירי המאכל שבמלח].

4. נוהגים לייחד כלי מלח לבשר וכלי מלח לחלב (כנה"ג, דרכ"ת).

5. המקרים שמותר להעלות בשר וחלב על שולחן אחד -

עיין בהרחבה לסעיף בעמוד הבא.

¹ חולין קז (ע"ב):

משנה - רשב"ג אומר: שני אכסנאים אוכלין על שולחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין.

גמרא - ...אמר שמואל לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה אסור... ולא אסרו... אלא כעין תפיסה אחת [כלומר שאין הפסק ביניהם, אך אם יש הפסק ביניהם או שעשו היכר ביניהם - מותרים לאכול על אותו שולחן (כפי"א אי בתוס' שם ד"ה "כעין תפיסה אחת")].

ומסקנת הגמרא שלשני אחים אף כשמקפידים זה על זה - אסור לאכול בשר וגבינה על שולחן אחד.

² להלכה נפסק כפירוש א' בתוס' למושג "תפיסה אחת" (כדלעיל) - ולכן אפי' מכירים זה את זה, אם עשו היכר ביניהם - מותר להם לאכול בשר וחלב על אותו שולחן (ש"ך ה, ט"ז ג).

והאיסור להעלות בשר וחלב על אותו שולחן, הוא דוקא:

א. כשאוכל על השולחן - לעומת זאת שולחן שסודר עליו את התבשיל, מותר להניח בשר וחלב על אותו שולחן (סעי' א).

ב. ואם שני אנשים אוכלים על אותו שולחן מדובר ב:

אנשים שמכירים זה את זה + ולא עשו היכר ביניהם - אך

אם לא מכירים זה את זה, או אף מכירים זה את זה ועשו היכר ביניהם, מותר להם לאכול בשר וחלב על אותו שולחן.

המשך סעיף ב:

עיקר הסעיף

הרחבה לסעיף

5. המקרים שמותר להעלות בשר וחלב על שולחן אחד - וסימן למה שבא שרק:

המקרים שמותר להעלות בשר וחלב על שולחן אחד, וסימן למה שבא שרק:

למה:

ל - לא מכירים - אנשים שלא מכירים זה את זה (סעי' ב).

מ - מודרים - אנשים שמודרים הנאה זה מזה, [מותר להם להעלות בשר וגבינה על שולחן אחד כיון ששונאים זה את זה (פתי"ש ג)].

ה - היכר - אנשים שמכירים ועשו היכר ביניהם (סעי' ב).

סבא:

ס - סודר - שולחן שסודר עליו את התבשיל (סעי' א, וע"ע כה"ח ח).

ב - בושה - אנשים שמתביישים זה מזה ולא יאכל אחד משל חברו (ש"ד ג).

א - אחרים - אם גם אנשים אחרים אוכלים על אותו שולחן, מותר אף שלא עשו היכר (פתי"ש ד).

שרק:

ש - שאר איסורים - כגון נבלה, מותר להעלות על שולחן שאוכל בו, מכיון שהאנשים בודלים את עצמם מנבלות (ש"ד ג).

ר - רחוקים - כשיושבים רחוק זה מזה, מותר אף שאין היכר ביניהם (בי"ח, פתי"ש ג).

ק - קפידה - מה הדין באנשים מכירים, שמקפידים זה על זה? **שו"ע, ש"ד (ד) וט"ז (ב) - אסור** (בדומה לאחים).

מהרש"ל - מותר (מכיון שהגמי' אסרה דווקא באחים, ולא בשאר אנשים שמקפידים זה על זה).

ילקוט יוסף (סי' פח סעי' כב) - מי שאכל בשר שצריך לשהות שש שעות לאכילת מאכלי חלב, מותר לו להסב על שלחן שאוכלים שם אחרים גבינה, ולאכול שם פירות וכדומה, ואין לחוש שמא יושיטו לו גבינה (וכן במשב"ז ס"ק ב, ובפתי"ש ד).

ושנתם

הלכות בשר בחלב

ובו הנושאים העיקריים
והמשניים שבכל סעיף
ודינם,
לשינון וחזרה בעל פה,
שיהיו מחודדים בפין

תוכן מפורט ל"ושננתם" - הלכות בשר בחלב
ובו הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף ודינם

247 סימן פז - באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול
249 סימן פח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה
249 סימן פט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר
251 סימן צ - דיני כחל
253 סימן צא - דין בשר וחלב שנתערבו
255 סימן צב - דיני חלב שנפל לקדירת בשר
258 סימן צג - קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב
259 סימן צד - דין התוחב כף חולבת בקדירה של בשר
261 סימן צה - דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר - האם מותר לאוכלן עם גבינה (דין נ"ט בר נ"ט)
263 סימן צו - דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר
264 סימן צז - שלא ללוש עיסה בחלב
311 נושאי הסעיפים בהלכות בשר בחלב

מעלת החזרה באמצעות "ושננתם" ודוגמאות להצלחת הלומדים - ראה לעיל בהל' מליחה עמ' 95.

סימן פ"ז - באיזה בשר נהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול

סעיף א - 1. איסור בשר בחלב כולל, (סימן אה"ב):

- איסור א אכילה.
- איסור ה הנאה.
- איסור ג בישול.

2. באיזה אופן אסרה התורה בב"ח?

מהתורה - אסור דרך בישול.

אך מדרבנן - אסור בכל עניין. ובב"ח שאסור מדרבנן - אסור באכילה אך מותר בהנאה (רמ"א, שו"ע סעי' ג).

סעיף ב - בכל בשר (של בהמה טהורה) ובכל חלב (של בהמה טהורה) יש איסור בשר בחלב:

1. **בשר** - איסור בשר בחלב, הוא לא רק בבשר "גדי", אלא גם בבשר של שור, שה ועז.
2. **חלב** - איסור בשר בחלב, הוא לא רק בחלב אִם של הגדי, אלא גם בחלב של שאר בהמות טהורות יש איסור בב"ח.

סעיף ג - האם יש איסור בב"ח במקרים הבאים:

1. **בהמה טמאה** - איסור בב"ח מהתורה - דוקא כשהבשר והחלב מבהמה טהורה, אך כשמין אחד מבהמה טמאה: **מהתורה** - מותרים בבישול והנאה. **מדרבנן** - נחלקו (ב"ח ושו"ע) אם רבנן אסרו. **משום מראית עין** - הרמ"א (סעי' ד) אסר לבשלם יחד, אפילו שאחד מהם טמא (אך הש"ך ו - הקל).

2. בשר היה או עוף - אפילו בחלב טהורה:

מהתורה - אין בהם איסור בב"ח, **ואף מדרבנן** - מותרים בבישול והנאה, אך אסורים באכילה.

3. דגים וחגבים - אין בהם איסור בב"ח אפילו מדרבנן. [אך לב"י - יש סכנה באכילת דגים עם חלב].

4. מראית עין - מתי יש לאסור משום מראית עין?

בחשש לאיסור תורה - לכו"ע יש איסור.

בחשש לאיסור רבנן: רמ"א - מותר.

ש"ך ו - יש איסור.

ט"ז ט - לכתחילה חוששים למראית עין, אך זה לא לעיכובא [אפי' בבשר בהמה].

סעיף ד - מראית עין - באיזה חלב חוששים למראית עין?

1. **חלב אשה** - אסור לבשל בשר בחלב אשה, משום מראית עין (רשב"א).

2. **חלב טמאה** - האם אסור לבשל בשר, בחלב של בהמה טמאה?

רמ"א - כשמין אחד טמא, כל שכן שאסור לבשל לכתחילה משום מראית עין.

ש"ך ו - כשמין אחד טמא, אין איסור לבשל משום מראית עין (וכן נראה מהשו"ע סעי' ג).

3. **עוף בחלב אשה** - אין איסור משום מראית עין (רמ"א). [אך השו"ע - יאסור משום מראית עין (ש"ך ח, וכה"ח כה, לו)].

סעיף ה - ביצה שנמצאת בעוף - מתי מותר לאוכלה בחלב?

1. **לא נגמר חלמונו** - אסור לאוכלה בחלב (דהוי בשר ממש).

2. **נגמר חלמונו בלבד** - אסור - לאוכלה יחד עם חלב, אך מותר - לאוכלה ואח"כ לאכול גבינה ולשתות חלב.

3. **נגמר חלמונו וחלבונו:** הלכה בשו"ע - שהביצה מותרת בחלב (אף כשהביצה מעורה בגידין), וכ"פ הילקו"י סי' פז סעי' סה]. אך מנהג הנשים (רש"ל) - כשנמצאת ביצה במעי התרנגולת, אף בקליפתה שלא לאוכלה בחלב.

סעיף ו - ג' סוגי פטורים בב"ח - שמהתורה לא לוקה עליהם [אך אסורים מדרבנן (לפי ש"ך יג)].

1. חיסרון בבישול - כשמכין את הבשר והחלב שלא בדרך בישול ממש, כגון: מעושן, המבושל בחמי טבריה.
2. חיסרון בחלב - כלומר כשאינו חלב ממש כגון: מי חלב או חלב מתה (כשבשלם בבשר) - אסורים מדרבנן.
חלב זכר (שבישלו בבשר): שו"ע - אסור מדרבנן.
רמ"א - אין איסור מדרבנן.
3. חיסרון בבשר - כלומר כשאינו בשר כגון: זם - שבישלו בחלב, פטור ואין לוקה על אכילתו משום בשר בחלב.
4. רמ"א - לקמן מספר מקרים שיש שהחמירו בהם:
 - א. שלא לחתות האש תחת קדרת גוי.
 - ב. שלא ליהנות - ממים שהדיחו בהם כלי בשר, ועורבבו במים שהדיחו בהם כלי חלב.
 - ג. כלי שמשמש לחפיפת הראש אין לבשל בו.
 - ד. קדרות של תנורי בית החורף - יש לאסור להשתמש בהם.

אך מסקנת הרמ"א: שד' החומרות הנ"ל, הם חומרות בעלמא, והמקל בהם אף לכתחילה לא הפסיד.

סעיף ז - 1. בישול שליל בחלב אסור מהתורה. 2. פטורים מבשר בחלב.

1. שלי"ל - המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו.
2. פטורים מבב"ח, אך אסורים מדרבנן [בבישול ובאכילה], וסימנך עג"ע שק"ט: עג"ע = עור, גידים, עצמות.
שק"ט = שליא, עיקרי קרניים, טלפיים.

סעיף ח - נסיובי דחלבא, ומי חלב: נסיובי דחלבא - אסור מהתורה [לבשלם בבשר (כרא"ש)].
מי חלב - אסור מדרבנן [לבשלם בבשר].

סעיף ט - חלב הנמצא בקיבה מהו לבשלו בבשר?

- שו"ע סתם (כרי"ף ורמב"ם) - חלב הקיבה אף כשהוא צלול, הוי פרש ומותר לבשלו בבשר.
שו"ע יש מי שאוסר, וכן מנהג הרמ"א (כרי"ת): חלב קיבה צלול - הוי חלב ואסור לבשלו בבשר.
חלב קיבה קרוש - הוי פרש ומותר לבשלו בבשר.
 [רש"י ורש"ל (בש"ך כה) - הוי חלב גמור ואסור בבשר, (בין בחלב קרוש בין בחלב צלול)].

סעיף י - 1. חלב שנכבש ונמלח בקיבתו מהו להעמיד בו גבינה [מחוץ לעור הקיבה]?

- לכתחילה - אסור להעמיד בו (כרבינו ירוחם).
בדיעבד - שהעמיד בו מקלים:
שו"ע - מקל בין בחלב קרוש בין בחלב צלול (כרי"ף ורמב"ם).
רמ"א - בחלב קרוש - מקל (כרי"ת).
בחלב צלול - אוסר אלא אם כן היה 60 בגבינה, כנגד חלב הקיבה.
 2. חלב צלול שנקרש - מזה דינו במקום הפסד? רמ"א - הקל במקום הפסד [כדין קרוש].
 [ב"ח - החמיר אף במקום הפסד מרובה [כדין צלול].]
 3. עור קיבה יבש כעץ - מותר למלאו בחלב.

סעיף יא - 1. מהו להעמיד גבינה בעור קיבה? 2. דין זה וזה גורם - מותר.

1. לכתחילה - אין להעמיד גבינה בעור קיבה.
בדיעבד: כשהעמיד בעור קיבת כשרה - אסור רק בנתינת טעם.
 כשהעמיד בעור קיבת נבילה, טריפה, טמאה - אסור בכל שהוא ואף באלף לא בטיל.
2. זה וזה גורם - מותר (רמ"א):
לדוגמא המעמיד: כשהעמיד בנבילה ובכשרה - הוי זה וזה גורם ומותר אם יש 60 כנגד האיסור.
 אך אם העמיד בנבילה בלבד - אסור בכל שהוא, מכיון שאין כאן זה וזה גורם להיתר.

סימן פ"ח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה

סעיף א - האוכל - אפילו [בשר חיה או] עוף, אין להעלות על שולחן שאוכל בו גבינה.

אך שולחן שסודר עליו את התבשיל - מותר להניח אפילו בשר לצד גבינה.

(ושים לב, שסעיף אי - עוסק באדם אחד שאוכל על שולחן זה, ואילו סעיף בי - עוסק בשני אנשים שאוכלים על אותו שולחן).

סעיף ב - אנשים - לאילו אנשים אסור לאכול בשר וחלב על אותו שולחן?

1. **אנשים שמכירים זה את זה - אסור להם לאכול בשר וחלב על אותו שולחן אף כשמקפידים שלא לאכול זה משל זה, אך אם עשו היכר ביניהם מותר להם לאכול על אותו שולחן.**

אנשים שלא מכירים זה את זה - מותר להם לאכול זה בשר וזה חלב על אותו שולחן.

2. **דוגמאות להיכר -** (ששני אנשים מכירים צריכים לעשות, בכדי שיוכלו לאכול בשר וחלב על אותו שולחן):

מפה - לכל אחד.

פת - להניח ביניהם פת שאין אוכלים ממנה (רמ"א).

מנורה/קנקן - להניח ביניהם כשאין דרכם של המנורה/קנקן להיות שם.

3. **רמ"א:** גם כששני האנשים עשו היכר, הם צריכים להיזהר:

א. שלא לשתות מכלי אחד [משום שהמאכל נדבק בכלי].

ב. שלא לאכול מלחם אחד [משום שהמאכל נדבק בלחם].

ג. לייחד מלח לכל אחד בפני עצמו [משום שיורי המאכל שנשארים במלח].

4. **נוהגים לייחד כלי מלח לבשר וכלי מלח לחלב** (כנה"ג עפ"י הרמ"א).

5. **המקרים שמוותר להעלות בשר וחלב על שולחן אחד -** וסימנך **למה שבא שרק:**

למה = **ל** - לא מכירים זה את זה. **מ** - מודרים הנאה זה מזה. **ה** - היכר עשו ביניהם.

שבא = **ס** - סודר את התבשיל. **ב** - בושא זה מזה. **א** - אחרים גם אוכלים על אותו שולחן.

שרק = **ש** - שאר איסורים [כנבלה]. **ר** - רחוקים בישיבה זה מזה. **ק** - קפידה זה על זה [לרש"ל].

סימן פ"ט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר

סעיף א - בשר < גבינה - אכל בשר מתי מותר לאכול גבינה?

1. **הזמן - שיצריך להמתין:**

שו"ע - צריך להמתין שש שעות, אף לאחר אכילת בשר חיה ועוף.

י"א ברמ"א - אין צריך להמתין שש שעות, ומותר מיד לאכול גבינה על כל התנאים (וסימנך סבקי"ה):

ס - סילוק השולחן.

ב - ברכת המזון.

ק - קינוח הפה.

ה - הדחת הפה.

המנהג ברמ"א - להמתין שעה + ברכת המזון (+ סילוק השולחן, לפי שי"ד ה, ט"ז ב).

אך מסקנת רמ"א - דנכון לעשות כמדקדקים, ולהמתין שש שעות.

2. **לועס בשר לתינוק - צריך להמתין שש שעות.**

3. **מוצא בשר בין שיניו לאחר שהמתין - צריך להסירו לפני שאוכל גבינה.**

עיקרי מבחן השולחן הלכות בשר בחלב

ובו שאלות לחזרה לפי סדר
הסימנים והסעיפים,
ומראי מקומות לתשובות

תוכן מפורט לעיקרי מבחן השולחן - בשר בחלב**חלק א' - שאלות לפי סדר הסימנים**

- 267..... שאלות כלליות בהלכות בשר וחלב
- 267..... סימן פז - באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול
- 267..... דין מכירה לנכרי - הנאה
- 268..... דין מראית עין
- 268..... דין מעמיד
- 268..... סימן פח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה
- 269..... סימן פט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר
- 269..... סימן צ - דיני כחל
- 270..... סימן צא - דין בשר וחלב שנתערבו
- 270..... סימן צב - דיני חלב שנפל לקדירת בשר
- 271..... דין חתיכה שחציה ברוטב
- 271..... דין חנין
- 272..... דין חנין בשאר איסורים
- 273..... דין אפשר לסוחטו
- 273..... סימן צג - קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב
- 273..... דין כלי חרס
- 273..... דין כיסוי קדירה
- 273..... סימן צד - דין התוחב כף חולבת בקדירה של בשר
- 274..... סימן צה - דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר - האם מותר לאוכלן עם גבינה (דין נ"ט בר נ"ט)
- 275..... דין הדחת כלים
- 275..... סימן צו - דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר
- 275..... דין מליח הרי הוא כרותח
- 276..... סימן צז - שלא ללוש עיסה בחלב
- 276..... דין ריחא וזיעה

חלק ב' - מבחן מסכם

- 277..... מבחן מסכם בהלכות בב"ח מס' 1
- 280..... מבחן מסכם בהלכות בב"ח מס' 2

חשיבות הכתיבה והסיכום – ראה לעיל בהל' מליחה בעמ' 113 במאמר "קְנָה לְךָ חֵבֶר".

שאלות כלליות בהלכות בשר בחלב

1. באר בקצרה (בדיני בב"ח בלבד) באילו אופנים: לא מועיל ששים, צריך ששים, צריך נטילת מקום, צריך קליפה, צריך הדחה.
2. בשר עוף שנתבשל בחלב, האם מותר לבטלו לכתחילה?¹
3. אם בישל ירקות בקדרה חלבית בת יומא ולאחר מכן בישל בקדרה בשר, האם הקדרה נאסרת?²
4. מה דין בשר צלי קר שנפל עליו חלב, או כשהבשר עצמו נפל לחלב?³
5. תבלין שנדוך במדוכה של בשר בת יומא, האם מותר לאוכלו בחלב ומה הדין במדוכה שאינה בת יומא?⁴
6. בשר שנפל לחלב, מה דינו: א. כאשר הוא בשר חי. ב. כאשר הוא בשר מתובל בתבלין. ג. כאשר הוא בשר צלי.⁵
7. לחם שחתכו בסכין בשרית (נקיה), האם מותר לאוכלו לכתחילה עם חלב?⁶

סימן פז - באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול

1. אילו דברים אסורים משום בב"ח: מדאורייתא, מדרבנן, ומשום מראית העין, ומהי הני"מ לדינא בין שלוש הדרגות הללו?⁷
2. בשר וחלב שנכבשו או נמלחו ביחד, האם הם מותרים בהנאה?⁸
3. האם יש איסור בב"ח כאשר הבשר או החלב מבהמה טמאה?⁹
4. האם החלב הנמצא במעי בהמה מוגדר כחלב לעניין בשר בחלב?¹⁰
5. מה מקרי ביצים גמורות שמותר לאוכלן בחלב, והאם ההגדרה שווה לגבי איבר מן החי?¹¹ מה הטעם להבדל שבין שני האיסורים הללו?¹²
6. הכובש בשר בחלב האם חייב משום "לא תבשלי"¹³
7. הכובש בשבת, האם חייב משום מבשל?¹⁴

מכירה לנכרי - הנאה

1. צלה חתיכת בשר על האש ונשפך עליה חלב, האם מותר למכור לנכרי, והאם ישתנה הדין כאשר הבשר טוגן ולא נצלה?¹⁵
2. חוה דעתך: האם מותר למכור לנכרי קדרה בת יומא הבלועה מבו"ח?¹⁶

1 ט"ז סימן צא ס"ק ד'.
 2 ט"ז סימן צג ס"ק ב' ובנקה"כ.
 3 סימן צא סעי' ז ובנו"כ.
 4 סימן צו סעי' ג ובש"ך ס"ק י"ט.
 5 סימן צא סעי' ז ובנו"כ (וכן בסעי' ד).
 6 סימן פט סעי' ד ובנו"כ, סימן צו סעי' ה.
 7 סימן פז סעי' א – ח.
 8 סימן פז ש"ך ס"ק א'.
 9 סימן פז סעי' ג.
 10 סימן פז סעי' ט.
 11 סימן פז סעי' ה.
 12 סימן פז ט"ז ס"ק ו, ש"ך ס"ק ט.
 13 סימן פז ש"ך ס"ק א'.
 14 פמ"ג במש"ז סימן קה סוף ס"ק א'.
 15 פמ"ג במש"ז ס"ק א', רעק"א ס"ק א', פת"ש ס"ק ג'.
 16 פת"ש ס"ק ח'.

3. מסעדה יהודית המיועדת לנכרים בלבד, האם מותר לה למכור כריך של נקניק עוף (כשר) עם גבינה, והאם יש לחלק בזה כשהנקניק והגבינה צוננים או כשאחד מהם חם?
4. בשר עוף שמתבשל בקדרה ונשפך לתוכו חלב ואין סי' כנגדו, האם מותר למוכרו לנכרי?¹⁷

מראית עין

1. מהם הכללים (באיזה מקרים חוששים) לגבי איסור מראית עין באכילת בבי"ח?
2. האם באיסור דרבנן חוששים למראית עין?¹⁸
3. האם מותר לאכול נקניק צמחי בארוחה חלבית, והאם מותר לטגן אותו בחמאה?¹⁹
4. האם מותר למרוח מרגרינה על לחם ולאכלו עם בשר?²⁰
5. האם מותר לשתות קפה עם תחליף חלב בארוחה בשרית?²¹
6. חלב שקדים - האם מותר לאוכלו עם בשר, ומה ההבדל בינו לבין דם דגים וחגבים לעניין אכילה?²²
7. האם יש הבדל בין חלב אשה שנופל לקדרה לבין חלב זכר?²³
8. האם בחלב בהמה טמאה ובבשר בהמה טמאה יש לחוש למי"ע?²⁴

מעמיד²⁵

1. מה דין גבינה שהעמידה במעמיד נבילה, במעמיד מבשר וחלב, במעמיד של איסור והיתר ביחד?
2. איסור והיתר שגרמו להעמיד, האם זה דומה ממש לשאור של תרומה וחולין שהחמיצו עיסה?
3. איסור והיתר שהעמידו מאכל מסויים, אימתי הוא נאסר? והאם יש נ"מ בין מעמיד בקיבה כשרה למעמיד בקיבת נבלה?
4. זה וזה גורם בדבר המעמיד: אם יש באיסור לבד כדי להעמיד אבל למעשה סייע גם ההיתר להעמיד, מה דינו?
5. מה ההבדל בין העמיד גבינה בעור קיבת כשרה לבין העמיד בקיבת טריפה?
6. דבר המעמיד (א). מדוע אינו מתבטל אפילו באלף? (ב). האם איסור דבר המעמיד נוהג גם כשהעמידו בדבר האסור מדרבנן? (ג). האם איסור זה וזה גורם נוהג באיסור דבר המעמיד? (ד). האם הוא מדבר תורה או מדברי סופרים? (ה). האם הוא נוהג רק בשאר איסורים, או אפילו באיסור בבי"ח?²⁶
7. האם מותר להעמיד חלב בעור קיבה יבשה, במעיים יבשים? ומה ההבדל באם העמיד בבשר כשרה לבשר נבלה?

סימן פח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה

1. כשרוצה להעלות על אותו שולחן בשר וגבינה - מה ההבדל בין שולחן **שאוכל** עליו לשולחן **שסודר** עליו את התבשיל, לפי סימן פ"ח סעי' א', ומהו הטעם להבדל?
2. סכס את המקרים המובאים בסימן פ"ח סעי' א' וב' (ובנו"כ), שמותר להעלות בשר וגבינה על אותו שולחן?

¹⁷ סעי' ג' ובנו"כ.

¹⁸ סעי' ג, ד, ו.

¹⁹ סעי' ג' ובנו"כ [ובנידון דידן – פוסקי זמנינו (הגרע"י, הרב ואזנר) התירו כיון דמינכר לכל דהנקניק הוא צמחי].

²⁰ סעי' א.

²¹ סעי' ג, ד.

²² סעי' ג ובנו"כ.

²³ סעי' ד, ו ובנו"כ.

²⁴ סעי' ג ובנו"כ.

²⁵ סימן פז סעיפים ט – יא ובנו"כ.

²⁶ פמ"ג בפתחה לתערובות ח"ג פ"א ד"ה ודבר, מגן אברהם או"ח סימן תמ"ב סעי' ט'.

סימן פט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר

1. מהן שיטות הראשונים לגבי המתנה בין בשר לחלב?²⁷
2. הבא ארבעה דינים אשר יכולים להיות נפקא מינה לדינא בין שיטת רש"י והרא"ש (משיכת טעם), לבין הרמב"ם (מפני הבשר שבין השיניים), ולאור זה נסה להוכיח מהי שיטת הטור והשו"ע בזה מעיקר הדין, ולחומרא.²⁸
3. האם אחר 6 שעות צריך לקנח את החורים שבין שיניו, ומה הדין כשמרגיש בשר בין השיניים?²⁹
4. האוכל גבינה קשה הנסרכת בשיניים ומושכת טעם בפה כמו בשר, האם צריך להמתין אחריה 6 שעות כדי לאכול בשר?³⁰
5. עקרת בית שטעמה מרק עוף בזמן בישולו, האם אסור לה לשתות חלב?³¹
6. ממתני מונים 6 שעות בין בשר לחלב, האם מסיום האכילה או מתחילתה?³²
7. האם השעות שיש להמתין הן שעות זמניות או לא?³³
8. האוכל בשר ורוצה אח"כ לאכול תבשיל שנתבשל בקדרה חלבית ב"י האם צריך להמתין 6 שעות?³⁴
9. אכילת גבינה אחרי בשר חיה ועוף: "תנא אגרא חמוה דרבי אבא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן" מה פירוש המושג "באפיקורן" והאם מדובר על אכילת העוף לפני הגבינה?³⁵
10. מדוע לא צריך להכשיר שיניים תותבות בין אכילת בשר לחלב? (ענה מסברא)³⁶
11. האם מותר לאכול מאכל חלבי בתוך סעודה בשרית, לאחר שהמתין 6 שעות?³⁷
12. האם צריך לעשות הרחקה אחרי אכילת תבשיל חלבי או בשרי? מה דעת שו"ע ורמ"א בנידון? (סעי' ג')

סימן צ – דיני כחל

1. הסבר את שיטת רש"י ור"ת בעניין הכשר כחל. כיצד מכריעים המחבר והרמ"א?³⁸
2. מפני מה כחל עצמו מן המניין?³⁸

²⁷ סימן פט סעי' א.

²⁸ סעי' א – ב ובנו"כ, ובעיקרי השולחן עמ' 160.

²⁹ סימן פט ברמ"א סעי' א' ובש"ך ס"ק ד'.

³⁰ סימן פט סעי' ב, ט"ז ד, מערכת השולחן הערה 19 בשם החת"ס, ש"ך י"ז בשם רש"ל. ראה בעיקרי השולחן עמ' 164 מחלוקת:

³¹ הגרי"ש אלישיב, ׀ והילקוט יוסף.

³² סעי' ג ובנו"כ.

³³ סימן פט ברמ"א סעי' א', דגמ"ר ס"ק א'.

³⁴ פת"ש ס"ק ג', ילקוט יוסף לסימן פט.

³⁵ סימן פט סעי' ג.

³⁶ סימן פט סעי' א', ועיין ב"עיקרי השולחן" טבלא לסיכום הגמרא.

³⁷ או"ה לרב יצחק יוסף בהוצאת "אור ודרך", מערכת השולחן לסימן פט הערה 5.

³⁸ ש"ך ה.

סעי' א, ועיין ב"עיקרי השולחן" טבלא לסיכום השיטות בדין כחל.

**מפתח עניינים
אלפביתי
ונושאי הסעיפים**

מפתח עניינים אלפביתי
להלכות מליחה ובשר בחלב

217 210	בסוגים שונים של חימום
	בסוגים שונים של חלב (ראה גם: תלב)
149 147	מי חלב
147	של בהמה מתה
140	בשר בחלב שנאסר מדרבנן
77 76	בית הכוסות, בישלו בלי מליחה
	בליעה (ראה: תערובת)
	בליעת כלי (ראה: כלי)
	בן דרוסאי
85 38	צליית בשר כמאכל בן דרוסאי
	בני מעיים (ראה: מעיים)
	בצל
237 236	כדבר חריף (ראה גם: חריף)
89	שנצלה עם בשר שלא נמלח
	בצק (ראה גם: פשטידא)
92	צליית בשר שלא נמלח, עטוף בצק
	ברכת המזון
161 160	הפסק בין אכילת בשר לאכילת חלב
	ג
	גאונים
34-28	אסרו בשר ששהה 3 ימים מעל"ע בלי מליחה
67 64	תיקנו לא לבשל כבד
	גבינה (מה שמיוחד בה לעומת חלב נחלי)
	בשר שנגע בה (ראה: נגיעה)
	המתנה אחרי אכילתה לפני שיאכל בשר ולהיפך
	(ראה: המתנה)
230	הנחת כלי גבינה ליד כלי מלח וחומץ
151	העמיד גבינה בחלב של נבילה
	העמיד גבינה בעור קיבה (ראה: קיבה)
168	חיתוכה בסכין בשרית
182	לחם שנגע בה
221	נפלה בקערת בשר חמה
	גוי (ראה גם: קפילא)
156	אכילה באותו שולחן עם גוי האוכל איסור
158	אמירה לגוי בשבת להדיח בשר לפני שיעברו 3 ימים מעל"ע
28	חתיית אש תחת קדירת גוי, חשש בישול בשר בחלב

א

	אבר מן החי
	היכה על תרנגולת ויצאה ביצה המעורה בגידין
146	אורחים, סעודת אורחים
201 24 19	אפר, נותן טעם לפגם במים
229	אפשר לסוחטו (ראה גם: חתיכה נעשית נבילה)
198-196	
236 218	

ב

237	בארשט, כדבר חריף (ראה גם: חריף)
86	בי דוגי, שומן היוצא מצלי
	ביטול (ראה: תערובת)
	ביצה
	היכה על תרנגולת ויצאה ביצה המעורה בגידין, לענין אבר מן החי
146	עוף או גדי ממולאים בביצים (ראה: מולייתא)
	של זכר
74	בישולה
74	מליחתה עם בשר אחר
	שנמצאת בעוף אחרי שחיטה
146	אכילת גבינה אחרי אכילת ביצה זו
146	אכילתה בחלב
146	מעורות בגידין או לא
146	נגמר החלבון או לא נגמר
146	נגמר החלמון או לא נגמר
146	קליפה קשה או לא
146	בישל אותה עם חלב
146 77	האם מותר למולחה עם בשר אחר
146 77	האם צריכה מליחה
	בישול בשר בחלב, האיסור
140	בישול אחר בישול
208	בישול בשר בכלי שבלע חלב ולהיפך
208	בכלי שאינו בן יומו
174-170	בישול כחל (ראה גם: כחל)
	בסוגים שונים של בשר
145 142	בהמה טמאה
145 143 142	בשר עוף
	גידים, דם, טלפיים, עור, עיקרי קרניים, עצם, שליל, שליא
149	נבילה או טריפה

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן".
מומלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולב", "ושנתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

דם הנפש, הגדרתו 9
 הבלוע בבשר 9
 שבישלו, האם אסור מהתורה או מדרבנן 10 9
 שבישלו עם חלב, לענין איסור בב"ח 147
 שמלחו, האם אסור מהתורה או מדרבנן 10 9

ה

הדחת בשר

אחרי המליחה

במי פירות 20
 במליחה לצלי 20
 בשר שלא הודח, והוכנס לכלי שאינו מנוקב ... 35
 36
 האם סותמת את נקבי הפליטה 48 47
 הדיח בלי ניפוץ ושטיפה 21
 הדיח רק אחרי זמן ניכר 36 35
 חיתוך בסכין בשר שלא הודח 36 35
 חתכו מכל הצדדים במקום להדיחו 35
 כמה פעמים צריך להדיח 20
 נאמנות גוי האומר שהדיח 23
 23
 במסיח לפי תומו 23
 נתבשל בלי הדחה 22
 בכלי ראשון או כלי שני 22
 צלייה בלי הדחה 36
 שטיפה 21 20
אחרי צלייה 82 81
לפני המליחה

אם התייבש הדם בבשר ששהה 3 ימים 25
 אם חתכו והפשיטו מבחוץ 13 12
 אם מלח בלי להדיח תחילה 15 13 12
 מלח אחרי הדחה מועטת 15
 מלח מעט לצלי 15
 מלח עם חתיכות אחרות 15
 אמירה לגוי בשבת להדיח 28
 במי פירות 20
 האם צריך שרייה 14-12
 הדיחו וחתכו לשנים 14-12
 הכלי ששורים בו 14
 טעם שצריך להדיח 14 12
 נשרה במים, לפני החתיכה היו חוץ למים ... 13 12
לפני צלייה 82 81

הדחת כלים

כלי בשרי וכלי חלבי שהודחו יחד 227
 אם היה אפר במים 229
 בכלי ראשון או בכלי שני 227
 בכלים מלוכלכים או נקיים 227

נאמנותו לומר שהדיח אחרי מליחה 23
 במסיח לפי תומו 23

גוש

חתך בשר רותח בסכין חלבית בגוש בשר בכלי שני 220
 ניער בכף חלבית גוש בשר בכלי שני 220

גזר

חתך גזר בסכין בשרית ואח"כ דבר חריף 240
 גיד, אכילה ובישול עם חלב 149
 גירוד, פחות מכדי קליפה 240

ד

דבר שיש לו מתירין

בשר ששהה ג' ימים מעל"ע בלי מליחה 29
 בשר שלא נמלח, שנתערב בחתיכות שנמלחו ... 29

דבש

שבושל בכלי בשרי ונשפך לכלי חלבי 222

דג

איסור אכילתו עם בשר משום סכנה 41
 במליחה יחד אין סכנה 41
 דג שנמלח עם בשר 42 41
 אכילתו עם חלב 143
 נמלח עם עוף 42 41
 עם או בלי קשקשים 42 41
 הפלטת הדם מהדג ע"י מליחה 42
 כשאחד מהם תפל 42
 נצלה בתנור עם בשר, אכילתו עם חלב 244
 נתבשל או נצלה בקדירה בשרית, אכילתו עם חלב
 (ראה: נותן טעם בר נ"ט)

דג טמא

שנמלח עם דג טהור 42
 דג מלוח, האם נחשב חריף 239 237
 דורלקס, שימוש בו לבשר ולחלב 148

דם

איסורו

המקור בתורה 9
 טעמו 9
 האם ציר שיוצא אחרי מליחה הוא רק מזהל ... 37-34
 בשר ששהה בציר הזה 36 35
 כלי שנפל בו הציר 37
העונש על אכילתו 9
 דם האיברים, הגדרתו 9

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן".
 מומלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולב"י", "ושגנתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

הנאה, איסור בשר בחלב בהנאה	
בבשר בחלב דרבנן	140
טעון קבורה	140
הערמה, בהדחת בשר בשבת	28
הקפאה, בשר קפוא	
מליחתו	14
קפא אחרי שנמלח, לפני שיעור מליחה	14

ן

ורידים (ראה גם: חוטי דם)	
צריך לחותכם כדי להתיר לצלות עוף שלם	83
אם ניקר את חוטי הדם	83

ז

זה וזה גורם	154
זיעה	
מחלב, שעולה לקדירה בשרית	205
שעולה לכיסוי קדירה	209
זנגביל, כדבר חריף (ראה גם: חריף)	237
זפק, צריך מליחה	77

ח

חגב, עם חלב	143
חוזר וניעור	213
חוטי דם	
ניקורם	83
צליית בשר שיש בו חוטי דם	83
חולה שאין בו סכנה	
בהמתנה אחרי אכילת בשר, לפני שיאכל חלב	161
חומץ	
הנחת כלי גבינה ליד כלי חומץ	230
חי	
אכילת בשר חי — צריך חיתוך לאברים	83
חיה, בשר חיה בחלב, אסור מדרבנן	143
חילתית	
שחתך בסכין איסור שאינה בת יומא	237-234
חלב	
טחול שצלאו עם החלב שלו	74
שנפל על כלי	206

כלי בשרי שהודח בכלי ראשון חלבי	227
אם היה אפר במים	229
מי הדחה של כלי בשר שנתערבו עם מי הדחה של כלי חלב	148
המתנה אחרי אכילת בשר, לפני אכילת חלב	
אחרי בליעת בשר בלי ללעוס	160
אחרי לעיסת בשר לתינוק	161 160
בחולה	161
בסעודת בשרית ארוכה, האם צריך סילוק שולחן וברכת המזון	161
האם צריך להמתין שש שעות	161
בימות החורף, ארבע שעות	161
במחנה צבא, חמש שעות	161
במקום צורך, חמש וחצי שעות	161
מנהג להמתין שעה	161
הדעות בגמרא	160
חשש לבשר בין השיניים	
מי שיש לו שיניים תותבות	160
טעמים שצריך להמתין	160
מצא בשר בין שיניו אחרי שש שעות	161
סוגים שונים של בשר, המתנה אחרי אכילתם	
כחל	178
עוף	161
תבשיל בשרי	167 166
מרק עבה או צלול	166
תבשיל חלבי אחרי תבשיל בשרי	166
תבשיל עוף	167
תבשיל שאין בו בשר או חלב בעין	166
תבשיל פרווה שבושל בסיר בשרי	167
סילוק הלחם והמפה שאכלו בהם	168
המתנה אחרי אכילת גבינה, לפני אכילת בשר	
אחרי גבינה קשה או צהובה	164
אחרי חלב נוזלי	164
אחרי תבשיל חלבי	167 166
האם נטילת ידיים חובה	167
ביולדת, מינקת, מעוברת וקטן	162
האם צריך נטילת ידיים, קינוח והדחת פיו	163 162
דברים שלא מועיל בהם קינוח	162
דין מים אמצעיים	163
האם די בבדיקת הידיים ביום	163
לאכילת בשר במזלג	163
לפני אכילת בשר עוף או בשר חיה	163 162
לפני אכילת כחל	178
סילוק הלחם והמפה שאכלו בהם	168
בזמן שאוכלים בכלים על המפה	168

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן".

מומלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולב"י", "ושננתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

- בטיפת חלב שנפלה עליה. 196
- חתיכה נעשית נבילה**
- באיסור דבוק. 198 60
- באיסור דרבנן. 173
- באיסורים חוץ מבשר וחלב. 198 197 71 24 22
- 218 213 212
- בחתיכה שחציה חוץ לרוטב. 199
- בחתיכה שרק חציה נאסר. 199
- בלח בלח. 199-197
- בבשר וחלב**
- בבשר עוף. 196
- בירק שבלע חלב ונפל לבשר. 218
- שאחד מהם מבהמה טמאה. 142
- דבר שנאסר במליחה**
- בחתיכה שנאסרה ע"י משהו. 199
- סילק אותה, או לא סילק. 199
- ביבש ביבש**
- בכלי שנאסר. 213 199
- בציר דגים. 41
- חלב, סוגים שונים, איסור אכילתם ובישולם בבשר**
- של אשה. 145
- כשיש היכר. 145
- לרפואה. 145
- בבשר עוף. 145
- של בהמה מתה. 147
- של בהמה שחוטה. 176 172
- של זכר. 147
- זכר אדם או זכר בהמה. 147
- מִי חלב. 149
- חליטה, בבשר**
- בכבד. 67 65
- האם מתירה בישול בלי מליחה. 37
- האם צריך לחלוט בשר אחרי המליחה. 34
- נחלט ובישלו. 67
- סותמת את נקבי הפליטה. 34
- שהה ג' ימים מעל"ע בלי מליחה ונחלט. 25
- חם מקצתו חם כולו**
- 219 212
- חמוץ, ירקות חמוצים**
- האם נחשבים חריפים. 237
- חמי טבריה, בבישול בשר בחלב**
- האם אסור מהתורה. 147 140
- חמוץ בפסח**
- יהודי האוכל מצה, וגוי אוכל חמוץ, בפסח, באותו שולחן. 156
- חפיפה**
- בישול בכלי המשמש לחפיפת הראש. 148
- חריף**
- בנ"ט בר נ"ט. 225
- חתך דבר חריף בסכין איסור. 237-234
- חתך הרבה חתיכות ממנו בסכין איסור. 239
- חתך דבר חריף בסכין בשרית, אכילתו עם חלב. 237-234
- בת יומא או שאינה בת יומא. 235 234
- חתך בה בינתיים לחם או לפת. 240
- חתך בה קודם בשר חם או קר. 240
- תבלין חריף שנדוך במדוכה בשרית, אכילתו עם חלב. 238
- חרס**
- כלי חרס שמלחו בו, אכילה ממנו. 32
- חתיכה הראויה להתכבד, אינה בטלה**
- בבשר בהמה טמאה שנתבשל עם גבינה. 142
- בבשר ששהה ג' ימים מעל"ע בלי מליחה. 29

ט

טחול

- בישולו אחרי מליחה. 74
- בישולו עם בשר אחר. 74
- השהיתו ג' ימים מעל"ע. 25
- צלאו עם החלב שלו. 74

טיגון בשר בחלב

- האם אסור מהתורה. 140

טלפים

- אכילה ובישול עם חלב. 149
- חיתוכם לפני המליחה. 53
- מליחתם. 53

טמאה, בהמה טמאה

- בשרה בחלב, האם אסור בבישול והנאה מדרבנן. 145 142
- חלבה בבשר, האם אסור בבישול והנאה מדרבנן. 145 142

טעימה

- האם סומכים על טעימת גוי (דאה: קפילא). 235
- האם סומכים על טעימת ישראל. 235

טריפה

- בשר טריפה שנמלח עם בשר כשר. 43
- אם אחד מהם שמן. 44
- אם הטריפה מלוחה או תפלה. 44 43
- נוגעים או לא נוגעים. 43
- צירה אסור. 43

10. דם שיצא ע"י כבישה
14. האם כבישה אוסרת את הכלי

כחל

- אופן קריעתו וטיחתו 174
בישול פשטידא שלו (עסוף בצק) 174
בישולו אחרי צלייתו 176
בישולו בחלבו 175 172
בישולו בפני עצמו או עם מים וירקות 175 172
מנהג לאסור גם כשקרעו וטחו 175 174
בישולו עם בשר 175 172
אם לא קרעו, די ב-59 נגדו 173
מנהג לאסור גם כשקרעו וטחו 174
נפל מהתערובת הראשונה לתערובת שניה 173
המתנה בין אכילתו לאכילת חלב 178
הנחתו בכלי בשרי 176
חתיכת כחל בסכין בשרית 176
כבישה, כשהניחו מעל"ע בחלבו 176
מליחתו עם בשר אחר 178
צליית בשר בשפוד שצלו בו כחל ולהיפך 176
אם לא נמלח הכחל 176
צלייתו לבד 172
אם לא נמלח 176
לפי המנהג 174
נמצא חלב בגומותיו אחרי צלייה 176
צלייתו עם בשר 177 175
כשהכחל למטה או למעלה 177
שיטות הראשונים 171 170

כיוור

- שהודחו בו כלי בשרי וכלי חלבי יחד 229 228
שימוש בו בבשר וחלב 229

- כיכר, שנטף עליה ציר, מבשר צלי 85

כיסוי קדירה

- קדירה חלבית שנתכסתה בכיסוי בשרי 209
שאינו בן יומו 209
שנפלה עליה טיפת חלב 204

כלי, בליעת טעם בו

- בישל חלב בקדירה בשרית 208
בקדירה בת יומא 208
בקדירה שאינה בת יומא 208
האם דם נבלע בכלים 42 37 36 31
הכניס כף חלבית לקדירה בשרית
אם הכף אינה בת יומא 215
דין הכף, אם יש ששים בקדירה נגדה 214

י

יבש

- אכילת בשר יבש עם חלב 152
חנ"נ ביבש ביבש 199
נתינת חלב בעור קיבה שהתייבש 152

כ

כבד

- אם נתבשל עם בשר נבילה 66
בישולו
אחרי שנקרע 68
אחרי צלייה 68 25
האם צריך הדחה 70 65
אם לא נמלח 64
אם נמלח 65 64
נתבשל עוף עם הכבד שלו 71
שליקה או בישול 65
בשר שנצלה עם כבד
אחרי שנמלח הכבד 69
בשפוד תלוי או מאוזן 69
מולייתא (עוף ממולא) שנצלה עם כבד 72
נצלה עוף עם הכבד שלו 71
בשר שנתבשל עם כבד 64
האם צריך לקולפו 70
השהייתו ג' ימים מעל"ע 25
חליטתו 67 65
בישולו אחרי חליטה 67
מליחתו
ע"ג בשר 70 69
מלח בשר ע"ג כבד 70
מנהג לא למולחו 70
האם צריך להדיחו לפני צלייה 70
האם צריך לקרוע 68 64

(כבוש כמבושל)

כבש וחלב

- האם מותר לכבוש יחד 140
בבשר ששהה בחלב שחווטה 176
נכבשו יחד, אסורים באכילה מדרבנן 190
בכחל שהניחו מעל"ע בחלבו 176
בשר שנמלח והודח, ושהה בקערת איסור 31
בשר ששהה במים מעל"ע לפני שנמלח 30 14
אם לא היה עליו דם בעין 30
צלייתו 30

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן".
וממלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולבי", "ושנתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

כרישין, כדבר חריף (ראה גם: חריף) 237
 כרס, בישלו בלי מליחה 77 76

ל

לב

אכילתו גורמת טיפשות 56
 אכילתו גורמת שכחה 56
 אם לאחר מליחתו נפל לצייר 58
 בהמה שנתבשלה עם לבה 61
 האם צריך לצלותו לפני בישולו 56
 חֶלֶק וזאינו בולע מדמו 58 57
 טעם חיתוך ערלת הלב 59
 עוף שנתבשל שלם עם לבו 60
 כשהלב דבוק או לא דבוק 60
 מתי יש בו ששים נגד הלב 61
 מולייתא (עוף ממולא) שנצלה עם לב 72
 קריעתו לפני מליחה 57 56
 אם לא קרעו, ומלחו או בישלו 59-57

לחם

העלאת לחם אסור על שולחן שאוכל עליו 156
 נגע בבשר או גבינה 182
 שנאפה בתנור עם בשר או עם חלב 244 242
 תנור קטן או גדול 244
 שנאפה בתנור שהוטח בשומן 243 242
 שנעשה עם חלב 242
 כמות קטנה 242
 עם שינוי 242

לימון

האם נחשב חריף 239
 חתך הרבה חתיכות ממנו בסכין איסור 239

לפת

חתכו בסכין בשרית, אכילתו עם חלב 240

מ

מדיח כלים חשמלי

שימוש בו לבשר ולחלב 229
 מזהל (ראה: ציד)

מוח הראש, מליחתו

מוח שבעצם (ראה: עצם) 54

מולייתא (עוף או גדי ממולא)

בישולו בלי מליחה 89
 נצלה עם לב או כבד 72
 צלייתו בלי מליחה 88
 מילוי בשר או ביצים 88
 צריך מליחה לפני צלייתו 82

דין הקדירה והתבשיל 214
 הכניס אותה פעמיים או יותר 213
 הכניס חלק מהכף 212
 לקדירה בשרית שהיה בה תבשיל פרווה 217
 לקדירה בשרית שהרתיחו בה מים 214
 הנחת איסור בכלי היתר 181
 הנחת כלי חלב ליד כלי בשר, גלויים או מכוסים 231
 הנחת מאכל בכלי איסור 181
 כלי חלבי שנמצא בין כלים בשריים 228
 טיפת חלב שנפלה על דופן כלי שיש בו תבשיל בשרי, אצל האש 200
 בשעת הדחק 203
 נפלה בצד שכנגד האש או בצד האחר 202
 נפלה מול התבשיל 201
 נפלה מול מקום ריק 202 201
 כף חלבית או כף איסור שניער בה מים, האם נעשית בת יומא 212
 קדירה חדשה ששם בה כף חלבית, כשהיו בה מים 216
 אם שם בה אח"כ כף בשרית 216
 קדירה חמה שהועמדה על איסור שנשפך על הקרקע 203
 קדירות הנוגעות זו בזו 205
 קערת איסור מליחה בה 31
 בשר שנמלח והודח, ושהה בה 31
 קערת בשר חמה, שנפלה בה גבינה 221
 אם הקערה יבשה או לחה 221
 שפוד שהוכנס למאכל חלבי 84
 שנאסר מטעם בשר בחלב, שימוש בו לחימום מים לרחיצה 214
 מאכל צונן, יבש או לח 214
 מכירה לגוי 214
 תבשיל שנתבשל בקדירה אסורה בהנאה, שאינה בת יומא 214

כלי שני

בשר שנתבשל בכ"ש בלי הדחה אחרי מליחה 22
 חתך בשר רותח בסכין חלבית בכלי שני 219
 בגוש בשר בכלי שני 220
 כלי בשרי וכלי חלבי שהודחו יחד בכ"ש 227
 ניער בכף חלבית גוש בשר בכ"ש 220

כליות

בישולן 74
 מליחתן עם בשר אחר 74

כף (ראה: כלי)

כרוב, האם נחשב חריף 239

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן". מומלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולב"י", "ושננתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

22. מלח שמלחו בו — נאסר
 19. נחתך הבשר אחרי המליחה
 16. סוג המלח שמולחים בו
 ספק אם נמלח
 ונתבשל
 23.
 28. ספק אם נמלח תוך ג' ימים או אחר ג' ימים
 40. של חתיכה פעמיים
 40. של כמה חתיכות יחד
 40. בשר בהמה עם בשר עוף
 178. כחל עם בשר אחר
 78. מעיים עם בשר אחר
 178. עור הקיבה עם בשר אחר
 של עוף
 18 17. בפנים ובחוץ

מלצר

חיובו בנטילת ידים בין חלב לבשר
 167.
 23. מסיח לפי תומו, נאמנות גוי

מעושן

(ראה: עישון)

מעיים

בישולם בלי מליחה
 77 76.
 מלח רק את הצד הפנימי
 77 76.
 מלחם בכלי לא מנוקב
 76.
 מליחת השומן שלהם
 77 76.
 מליחתם עם בשר אחר
 78.

מעמיד

אינו בטל אף באלף
 151.
 כאשר זה וזה גורם
 154.

מפה

סילוק המפה שאכלו בה בשר, לפני אכילת חלב
 ולהיפך
 168.
 בזמן שאוכלים בכלים על המפה
 168.
 שימוש באותה מפה לשניים הרוצים לאכול ע"ג
 אותו שולחן בשר וחלב
 157.

מצוה

צורך מצוה, טעם להקל בספק איסור
 37.
 מצקת, האם היא ככלי ראשון
 215.

מראית עין

בבישול בשר בחלב שאחד מהם מבהמה טמאה
 142.
 בבישול עוף בחלב
 143.
 בדבר המפורסם לכל
 144.
 בחדרי חדרים
 144.
 בחשש לאיסור דרבנן
 144.
 בציר שיוצא מבשר צלי
 85.
 חלב קרוש שבקיבה, עם בשר
 150.

מחמוץ, כאשר זה וזה גורם
 154.
 מי חלב
 בישולם ואכילתם עם בשר
 149 147.

מים אמצעיים, בין גבינה לבשר
 163.
 מיקרוגל
 הכשרתו לשימוש בחלבי אחרי שימוש בבשרי
 148.

מכסה

(ראה: כיסוי)

מלוח כרותח (ראה גם: נגיעה)
 188-185.
 אכילת רותח מכלי מנוקב שמלחו בו בשר
 32.
 אכילה מכלי שאינו מנוקב שמלחו בו בשר
 32 31.
 בבשר וחלב
 האם מותר למלוח יחד
 140.
 נמלחו יחד, אסורים באכילה מדרבנן
 190.
 כוח מלח להפליט טעם הבלוע בכלי
 232.

מלח

האם בטל בששים או באלף
 22.
 הנחת כלי גבינה ליד כלי מלח
 230.
 ייחוד מלח נפרד לחלב ולבשר
 157.
 מלחיות נפרדות
 232.
 שהיה בכלי בשרי, שימוש בו בגבינה
 232.

מליחה, של בשר להוציא את דמו

בקערת איסור
 31.
 בשר שלא נמלח, שנתערב בחתיכות שנמלחו
 29.
 בשר שנמלח בכלי שאינו מנוקב
 33.
 בשר שבתוך הציר או חוץ לציר
 33.
 שיעור הזמן שאוסר
 33.
 בשר שנתבשל בלי מליחה
 24.
 דווקא בכלי מנוקב
 31.
 האם חובה למלוח מהתורה או מדרבנן
 10.
 הנחת בשר בתהליך מליחה ליד בשר שלא
 נמלח
 46.
 היתר ע"י מליחה שנית
 46.
 בכלי שאינו מנוקב
 48.
 הנחת בשר בתהליך מליחה ליד בשר שנגמרה
 מליחתו
 46.
 היתר ע"י מליחה שניה
 46.
 השארת בשר במליחתו זמן רב
 45.
 כמה זמן צריך למלוח
 19.
 צירוף זמני מליחה, אם בינתיים הוקפא
 14.
 כמה מלח צריך לפזר
 18 17.
 כמה צדדים צריך למלוח
 18 17.
 אם מלח רק צד אחד
 18 17.
 חיתוך טלפיים אחרי מליחת הרגל
 53.
 חתיכה עבה
 19 17.

215 כף שאינה בת יומא
 כף חלבית או כף איסור שניער בה מים, האם
 212 נעשית בת יומא
 219 סכין שאינה בת יומא
 214 208 קדירה שאינה בת יומא
 אם תוך מעל"ע בישל בה מים, מומתי מונים
 218 מעל"ע
 226 225 בנ"ט בר נ"ט
 238 תבלין שנדוך במדוכה שאינה בת יומא
 21 20 ניפוץ המלח, אחרי מליחה
 222 ניצוק חיבור
 149 נסיוני דחלבא, אכילתם עם בשר
 144 נקניק צמחי, בחלב
 נר
 206 נר של חלב שנטף ממנו על כלי

ס

סכין

234 219 דוחק הסכין מבליע טעם
 219 חתך בשר קר קשה בסכין חלבית
 219 חתך בשר רותח בסכין חלבית
 220 בגוש בשר בכלי שני
 219 בשר בכלי ראשון או בכלי שני
 219 סכין בת יומא או שאינה בת יומא
 168 חתך גבינה בסכין בשרית
 168 לחם שנחתך בסכין בשרית, אכילתו עם חלב
 נעיצת סכין בשרית בקרקע להתירו לשימוש עם
 168 חלב
 168 מנהג שיהיו סכינים נפרדים לבשר ולחלב
 168 מנהג שתהיה סכין מיוחדת ללחם
 219 שחט בסכין של איסור, האם בית השחיטה נאסר
 84 שחתך בו צלי אצל האש

סכנה, בדג עם בשר (ראו: AT)

ספק

23 האם נמלח בשר, ונתבשל
 האם נמלח בשר תוך ג' ימים מעל"ע
 28 27 מהשחיטה
 37 לצורך מצוה מקילים בספק איסור
 23 ספק דרבנן, אם אתחזק איסורא

ע

עוף

143 בשר עוף בחלב, אסור מדרבנן
 18 17 מליחתו בפנים ובחזן

נ

נאמנות גוי לומר שהדיח את הבשר אחרי
 המליחה 23
 נבילה
 העמיד גבינה בחלב של נבילה 151
 כבד שנתבשל עם בשר נבילה 66
 נגיעה, בשר וגבינה שנגעו זה בזה 180
 אם אחד חם (ראו: תתאה גבר)
 אם אחד חריף 180
 אם אחד לח 180
 אם אחד מלוח 187 185
 אם אחד שמן 187
 אם המלוח למעלה 186
 בשר חי או צלי שנגע בגבינה מלוחה מעט 189
 הגדרת מלוח 186
 אם הם יבשים 180
 אם שניהם מלוחים 187 185
 אם אחד שמן 188 187

נדר

העלאת דבר האסור לו מטעם נדר, על שולחן
 שאוכל עליו 156
 שניים המודרים הנאה זה מזה, אכילתם בשולחן
 אחד 156
 אם זה אוכל בשר וזה אוכל חלב 158
 נותן טעם בר נותן טעם ... 226-224 222 217 216
 בביצה קלופה או בקליפתה 225
 בחיתוך ע"י סכין 234
 בכלי בשרי וחלבי שהודחו יחד 227
 בכלי מלוכלך 224
 במאכל חריף 238 234 225
 במאכל פרוזה שנתבשל או נצלה בקדירה
 בשרית 226-224
 אם התערב בחלב 226 225
 בקדירה שאינה בת יומא 226 225
 במאכל פרוזה שנתבשל עם בשר 225 224
 האם מותר לכתחלה 225 224
 נ"ט בר נ"ט בר נ"ט 225
 של איסור 224

נותן טעם לפגם

אפר במים 229
 בדבר חריף 237-234
 בבשר וחלב 229
 במים 227
 בשר בדבש 222
 כיסוי קדירה שאינו בן יומו 209

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן".
 מומלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולב"י", "ושננתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

צ

צבא, הקלה בהמתנה בין בשר לחלב 161

ציר (אדמונית שיוצאת מבשר)

בשר עם ציר שיצא אחר שיעור מליחה, שנפל

- לכלי חלבי 37
- בשר שנפל לציר בכלי מנוקב 48 47
- אם הודח אחרי מליחתו 47
- אם הוצא מיד 49
- אם סיים את מליחתו 47
- אם עוד לא סיים מליחתו 47
- בציר מעורב במים 47
- מה שחוץ לציר 47
- משך הזמן 49
- בשר שנפל לציר בכלי שאינו מנוקב 48
- אם הוצא מיד 49
- בשר תפל או שסיים פליטת דמו 49 48
- משך הזמן 49
- בשר שנפל לציר שע"ג קרקע 48
- בתוך הציר או מחוץ לציר 48
- מבשר צלי, מתי אוסר 85
- אם הוא בעין 85
- אם נבלע בכיכר 85
- האם נחשב כרותח 187
- שיוצא אחרי מליחה, האם הוא רק מזהל ... 37-34
- בשר ששהה בציר הזה 36 35
- כלי שנפל בו הציר 37
- מתי נחשב כרותח 187

צלייה (ראו גם: ש 99)

אם נמלח לפני הצלייה, האם צריך הדחת

- המלח 82 81
- בישול אחרי צלייה בלי מליחה 37
- שיעור הצלייה הנדרשת 37
- ככבד** (ראו: כבד)
- בלי הדחה אחרי מליחה 36
- בעוף שלם – צריך לחתוך ורידים 83
- בשר שיש בו חוטי דם 83
- בשר שנצלה רק חצי צלייה 82 38
- דם שנפל על צלי 80
- בעוף ממולא 82
- האם צריך הדחה לאחריה 82 81
- האם צריך הדחה לפנייה 82 81
- האם צריך למלוח לפנייה 80
- בעוף חלול 82

- שנמלח עם דג 42 41
- שנתבשל שלם עם לבו 60
- כשהלב דבוק או לא דבוק 60
- מתי יש בו ששים נגד הלב 61

עוף ממולא (ראו: מולייתא)

עור (ראו גם: קיבה)

אכילה ובישול עם חלב 149

עיסה (ראו: לחם)

עירוי

- בבשר בחלב, האם אסור מהתורה 140
- האם מבליע ומפליט בכלי 228
- מים, מכלי ראשון בשרי על כלי חלבי 228
- מים, מכלי ראשון על כלי בשרי וכלי חלבי יחד 228
- בכלים נקיים או מלוכלכים 228
- מקדירה רותחת על קדירה צוננת 203
- אם נפסק הקילוח או לא נפסק 203

עישון

בשר בחלב, האם אסור מהתורה 147 140

עצם

- אכילה ובישול עם חלב 149
- שיש בו מוח, מליחתו 54
- מליחתו עם בשר 54

פ

פיירקס, שימוש בו לבשר ולחלב 148

פנאדש (קערת בשר חמה)

שנפלה בה גבינה 221

פרווה (ראו גם: נתון טעם בר נ"ט)

בישולה בקדירה בשרית שאינה בת יומא שבישל
בה חלב 208

חלב פרווה (ראו: שקד)

קדירה בשרית שהיה בה תבשיל פרווה ושם בה
כף חלבית 217

שבושל בסיר בשרי

אכילתו עם חלב 226 225

אכילת חלב אחריו 167

פשטידא (בשר עסוף בבצק)

אפיית לחם עמו בתנור אחד 242

צלייתו 92

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן".

מומלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולב"י", "ושננתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

ריאה, מליחתה
 קריעתה לפני מליחה 62.....
 הוצאתה מהגוף 62.....
 אם יש בה דם צרור 62.....
 ריחא מילתא 244 44

ש

שבת

אמירה לגוי בשבת להדיח בשר 28.....
 הדחת בשר כדי שלא יאסר 28.....
 טעם להקל, לא לאסור סעודת שבת 59 24

שהיה של בשר ג' ימים מעל"ע בלי

מליחה 25-29

בבשר שאי אפשר לצלותו, כגון שומן 27.....

בישולו אחרי צלייה 25-27

מלחו בכלי שאינו מנוקב 26.....

מלחו עם בשר אחר 26.....

נשרה במים בתוך הג' ימים מעל"ע 27 28

נתערב בחתיכות אחרות 29.....

אם הוא חתיכה הראויה להתכבד 29.....

ספק אם נמלח תוך ג' ימים מעל"ע 27 28

צלייתו 25.....

שרייתו בפושרים 27.....

שולחן, אכילה עליו

העלאת איסור על שולחן שאוכל עליו 156 158

דבר האסור לו מטעם נדר 156.....

לחם אסור 156.....

העלאת בשר וחלב על שולחן שאינו אוכל עליו 156 158

בבשר בהמה או עוף 156.....

העלאת בשר על שולחן שאוכל עליו חלב ולהיפך 156.....

אם יש היכר 156.....

יהודי האוכל כשר, וגוי אוכל נבילה 156.....

יהודי האוכל מצה, וגוי אוכל חמץ, בפסח 156.....

שניים האוכלים באותו שולחן, זה בשר וזה חלב 158.....

אם אחד אוכל חלב והאחר אוכל פירות אבל לפני כן אכל בשר 158.....

אם אחד יהודי ואחד גוי 156.....

אם אחרים אוכלים באותו שולחן 158.....

אם יושבים רחוק זה מזה 158.....

אם מודרים הנאה זה זה 158.....

אם מכירים זה את זה, או אינם מכירים 157 158

אם מקפידים זה על זה 158.....

אם מתביישים זה מזה 158.....

הפיכת השפוד, אם לא מלחו 82

השהיית הבשר על השפוד, ע"ג האש ושלא ע"ג האש 84

חיתוך צלי אצל האש לפני סוף הצלייה 84

מוהל דם שנוטף בשעת הצלייה 85

מריחת שמן או ציר על הצלי 92

ציר מבשר צלי, מתי אוסר 84

שומן היוצא מצלי 86

צליית בצל עם בשר שלא נמלח 89

צליית בשר בחלב, האם אסור מהתורה 140.....

צליית בשר שלא נמלח, עטוף בצק 92

צליית בשר שנמלח עם בשר שלא נמלח 89

שפוד שצלו בו, האם צריך להכשירו בין צלייה לצלייה 84

צנון, כדבר חריף (ראה גם: חריף) 234-237.....

ק

קדירה (ראה: כלי)

קורקבן, בישלו בלי מליחה 77

קיבה

בישול עורה עם בשר אחר 178.....

העמדת גבינה בעורה 153.....

בקיבות נבילה וכשרה יחד 154.....

בקיבת נבילה או קיבת כשרה 153.....

חלב שנמצא בה, בישולו עם בשר 150.....

חלב קרוש או צלול 150.....

נקרש אחרי מות הבהמה 151.....

חלב שנמלח או נכבש בה, שימוש בו להעמיד גבינה 151.....

חלב קרוש או צלול 151.....

מליחת עורה עם בשר אחר 178.....

נתינת חלב בעור קיבה שהתייבש 152.....

קישוא

חתכו בסכין בשרית, אכילתו עם חלב 240.....

קערה (ראה: כלי)

קפילא (גוי אומן)

האם סומכים על טעימתו 23 192 194 208 235

בתערובת איסור 153.....

קרניים, אכילה ובישול עם חלב 149.....

ר

ראש, מליחתו (ראה גם: מוח) 52

רחיצה (ראה: הדחה)

הבהרה: ההפניות במפתח זה מתייחסות למספור העמודים בחלק "עיקרי השולחן". מומלץ לעיין בהתאם לסימן והסעיף שב"עיקרי השולחן" גם בחלקים הבאים: "מבואות לטור ולב"י", "ושננתם" ו"עיקרי מבחן השולחן".

238 שנדוך במדוכה בשרית, אכילתו עם חלב 238
 238 במדוכה בת יומא או שאינה בת יומא

תולעת

239 חתך פרי חריף עם התולעת שבו

תנור

148 בעל שני תאים
 244 בשר כשר שנצלה בתנור אחד עם בשר איסור
 244 דג שנצלה בתנור עם בשר, אכילתו עם חלב
 הנחת קדירה בשרית בתנור שהיה בו מאכל חלב
 205
 244 242 לחם שנאפה בתנור עם בשר או עם חלב
 244 תנור קטן או גדול
 242 לחם שנאפה בתנור שהוטח בשומן
 205 מחבת עם חלב מתחת קדירת בשר, בתנור
 174 פשטידא של כחל עם פשטידא של בשר
 148 תנור בית החורף, קדירה שלו

תערובת (ראו גם: חתיכה נעשית נבילה; תתאה גבר)

ביטול איסור לכתחילה

195 בטיפת חלב שנפלה על חתיכה
 192 בשר שנפל לחלב רותח
 192 אם סילק הבשר כשהחלב רותח
 195-193 חלב שנפל על חתיכת בשר בקדירה
 195 אם אינו יודע על איזו חתיכה נפלה
 194 אם החתיכה כולה בתוך הרוטב
 195 194 אם החתיכה מקצתה ברוטב
 196 אם היא חתיכה הראויה להתכבד
 196 אם יש ששים נגדה
 195 194 אם כל החתיכה מחוץ לרוטב
 173 מדידת האיסור לפי מצבו בזמן הבישול
 46 41 40 מה שטרוד לפלוט, אינו בולע
 48 בדם בעין
 65 בכבד
 29 24 של בשר שנתבשל בלי מליחה

199 תרי משהו לא אמרינן

תתאה גבר

221 בבשר וחלב
 204 184 183 אם התחתון חם, הכל אסור
 186 אם התחתון מלוח
 221 גבינה שנפלה על בשר חם
 44 במליח
 203 בעירוני מקדירה רותחת על קדירה צוננת
 209 בקדירה חלבית שכוסתה בכיסוי בשרי
 בקדירה חמה שהועמדה על איסור שנשפך על הקרקע
 203

158 157 אם עשו היכר
 157 לא ישתו מאותו כוס
 שניים המודרים הנאה זה מזה, אכילתם בשולחן אחד
 158 156

237 שום, כדבר חריף (ראו גם: חריף)

שומן

188 הוא מפעפע
 86 היוצא מצלי
 77 76 מליחת שומן של מעיים
 78 של הכנתא (הדקים), האם די בחיתוך ומליחה

שטיפה (ראו: הדחה)

שיער

53 52 האם מונע מהמלח להפליט דם

שפוד (ראו גם: כבד; כחל; צלייה)

84 האם הוא צריך הכשר בין צלייה לצלייה
 84 הוכנס למאכל חלבי
 82 הפיכתו בשעת הצלייה
 84 הסרתו מעל האש באמצע הצלייה
 השהיית הבשר על השפוד, ע"ג האש ושלא ע"ג האש
 84
 84 שצלו בו בשר איסור
 84 שצלו בו בשר שלא נמלח

149 שליא, אכילה ובישול עם חלב

149 שליל, בישולו ואכילתו עם חלב

65 שליקה, בכבד

שמש (מלצר)

167 חיובו בנטילת ידים בין חלב לבשר

שקד

אכילת בשר בהמה או עוף עם חלב שקדים או חלב פרווה סינטטי
 144
 שתיית חלב שקדים או חלב פרווה סינטטי אחרי בשר
 144

שרייה לפני מליחה, הכלי ששורים בו (ראו גם: הדחת בשר)

שימוש בו לדבר אחר
 32
 כלי אסור
 32

ת

תבלין

238 שהיה נתון במדוכה בשרית

רמזים לשולחן - לשינון נושאי הסימנים ומקורותיהם בעל פה
 (מאת הרה"ג אהרן אליהו שליט"א, דומ"צ בקרית ארבע ומו"ס רמזים לשולחן ועוד)¹

הלכות מליחה		הלכות בשר בחלב	
סימן, מקור	נושא הסימן, נוטריקון	סימן, מקור	נושא הסימן, נוטריקון
סט (ק"ג, חולין)	סדר טהרה קודם יגעיל במלח לפני הבישול דיני מליחה והדחה	פז (קט"ו, חולין)	פסוק זה משולש בתורה: קדירה טעימה והנאה ג' איסורים: בישול, אכילה והנאה באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול
ע (ק"ב, חולין)	עופות קליפה יבליעו בדגים דין מליחת הרבה בשר ביחד	פח (ק"ג, חולין)	פסקו חכמים ואסרו העלאת בשר קרוב לגבינה שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה
עא רשב"א	עצמות ראש דין מליחת הראש, הטלפיים והמוח	פט (ק"ה, חולין)	פה טהור קביעת הזמן שלא לאכול גבינה אחרי בשר
עב (ק"ט, חולין)	קורע הלב קריעה טובה דין מליחת הלב והריאה	צ (ק"ט, חולין)	צולהו, קורעו, טחו דיני כחל
עג (ק"י, חולין)	על גחלים - קודם יקרעהו ויצלהו ואח"כ יבשלו דין צליית הכבד	צא (ק"ז, חולין)	צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת, אך קירובם זהר דין בשר וחלב שנתערבו
עד (ק"יא, חולין)	עניין דם הטחול - קודם ימלח אותו הטחול דינו כשאר בשר, [ודין כליות וביצי זכר]	צב (ק"ח, חולין)	צנח בשר לקדרת חלב דיני חלב שנפל לקדירת בשר
עה (ק"יג, חולין)	עקורי הדם קיבה גם דין מליחת המעיים	צג (ע"ה, עבודה זרה)	צירף גם בב"ח בקדירתו, עליו הגעלתה קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב
עו (ד, תוס' חולין ד"ה ונסבין)	על לו [שפיוד] ישאב דם דין בשר לצלי	צד (ע"ד, פסחים)	התוחב צד א' של הכף עד לתוך הקדירה דין התוחב כף חולבת בקדירה של בשר
עז (ע"ד, פסחים)	עז עם דברים [גדי ממולא] דין עופות שנמלאו בבשר שלא נמלח	צה (ק"א, חולין)	צלה הדגים בקדירה בשרית - יאכל דין נ"ט בר נ"ט = נותן טעם בר נותן טעם
עח (ע"ד, פסחים)	עיסתו חיבר עם דבק שלא לדבק בצק בבשר שלא נמלח	צו (ק"א, חולין)	צנון שקצצו - מתי יאכלו דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר
		צז (ל"ו, פסחים)	צורתו זהר לשנות או להקטין שלא ללוש עיסה בחלב

מותר לצלם עמודים אלו

1. ברם יש מקומות ששינונו וערכנו עפ"י הספר "אור עולם" להרה"ג מאיר מרגליות, או עפ"י עצותיו של ידידי הטוב הרב שלמה דיין שליט"א והנלע"ד.
 שים לב! הגמ' בחולין - מובאות בדף ק"ג והלאה. והגמ' בפסחים וע"ז - מובאות בדף ע"ד והלאה.

סימן פ"ז - באיזה בשר נוהג דין בשר בחלב, והיאך נקרא בישול?

- 140 סעי' א - מה נכלל באיסור בשר בחלב?
- 141 סעי' ב - בכל בשר [של בהמה טהורה] ובכל חלב [של בהמה טהורה] יש איסור בשר בחלב.
- 142 סעי' ג - בהמות טהורות - איסור בשר בחלב מהתורה: הוא דווקא כשהבשר והחלב מבהמה טהורה.
- 145 סעי' ד - מראית עין - באיזה חלב חוששים למראית עין?
- 146 סעי' ה - בייצוה שנמצאת בעוף, מתי מותר לאוכלו בחלב?
- 147 סעי' ו - ג' סוגי פטורים בב"ח - שמהתורה לא לוקה עליהם, [אך אסורים מדרבנן, לפי ש"ך יג].
- 149 סעי' ז - א. בישול שליל בחלב אסור מהתורה. 2. עוד פטורים בבשר בחלב.
- 149 סעי' ח - נסיוני דחלב - אסור מהתורה. זמני חלב - אסור מדרבנן.
- 150 סעי' ט - חלב הנמצא בקיבה מהו לבשלו בבשר?
- 151 סעי' י - חלב שנכבש במלח בקיבתו מהו להעמיד בו גבינה [מחוץ לעור הקיבה]?
- 153 סעי' יא - א. עור קיבה - מהו דינה [בדיעבד] של גבינה שהועמדה בו? 2. דין זה וזה גורם - מותר.

סימן פ"ח - שלא להעלות בשר על שולחן שאוכלין גבינה

- 156 סעי' א - האוכל - אפילו [בשר חיה או] עוף, אין להעלות על שולחן שאוכל בו גבינה.
- 157 סעי' ב - אנשים - לאילו אנשים אסור לאכול בשר וחלב על אותו שולחן?

סימן פ"ט - שלא לאכול גבינה אחרי בשר

- 160 סעי' א - בשר < גבינה - אכל בשר מתי מותר לאכול גבינה?
- 162 סעי' ב - גבינה < בשר - אכל גבינה מתי מותר לאכול בשר?
- 165 סעי' ג - תבשיל - כשאכל תבשיל בשרי או תבשיל חלבי, כיצד עליו לנהוג?
- 168 סעי' ד - 1. שיורי פת, 2. מפה, 3. סכין בשרית.

סימן צ' - דיני כחל

- 170 סעי' א - מה דין הכחל [= הדד של הבהמה] - לבשלו או לצלותו.
- 174 סעי' ב - מהו המנהג בכחל?
- 176 סעי' ג - סכין, בלי, שפוד - בשריים: מותר לחתוך, ליתן, לצלות - כחל בהם.
- 177 סעי' ד - צליית/מליחת כחל עם בשר.

סימן צ"א - דין בשר וחלב שנתערבו

- 180 סעי' א - בשר וגבינה (צוננים) שנגעו - מותרים.
- 181 סעי' ב - אין להניח מאכל היתר לח וצונן [כגון מאכל מבושל שאין דרך להדחין] בכלי איסור צונן.
- 182 סעי' ג - לחם - שלא יגע בבשר או בגבינה.
- 183 סעי' ד - "תתאה גבר" - דין בשר וחלב שהתערבו.
- 185 סעי' ה - "מליח כרותח" - בשר וגבינה מלוחים וכחושים שנגעו זה בזה - קולפן.
- 188 סעי' ו - מליח שמן - אוסר עד 60.
- 189 סעי' ז - בשר שנפל לגבינה שנאכלת מחמת מלחה.
- 190 סעי' ח - מה דין בשר וחלב, שנמלחו או נכבשו יחד?

סימן צ"ב - דיני חלב שנפל לקדרת בשר

- 192 סעי' א - מה דין חלב רותח שנפל לתוכו כזית בשר? [גוש שנפל לנוזל].
- 193 סעי' ב - טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר שבקדרה, [נוזל שנפל על גוש].
- 196 סעי' ג - דין חני' בבשר בחלב.

לעיל הובאו נושאי הסעיפים העיקריים,

נושאי הסעיפים המשניים - ראה ב"עיקרי השולחן" וב"ושנתם".

- 197 סעי' ד - האם יש חני'ן בשאר איסורים?
- 200 סעי' ה - מה דין תבשיל בשרי - כשטיפת חלב נפלה על דופן הכלי שאצל האש?
- 202 סעי' ו - מננהג העולם - לאסור, כשנפלה טיפת חלב על קדרה בשרית כנגד מקום ריקן.
- 203 סעי' ז - בשעת דהק - התבשיל מותר אף כשנפלה טיפת החלב כנגד מקום ריקן שבקדרה הבשרית החמה.
- 205 סעי' ח - מחבת עם חלב שנתנה בתנור מתחת לקדרת בשר.
- 206 סעי' ט - טיפת חלב שנפלה על כלי, עד כמה הטיפה אוסרת את הכלי?

סימון צד - קדירה שבשלו בה בשר לא יבשלו בה חלב

- 208 סעי' א - קדרה בשרית לא יבשל בה חלב.

סימון צד - דין התוחב כף חולבת בקדירה של בשר

- 212 סעי' א - התוחב חלק של כף חלבית [בת יומא שהשתמש בה בכלי ראשון] לקדרה בשרית - כנגד מה צריך 60?
- 213 סעי' ב - תחב כף חלבית שתי פעמים לקדרת בשר - כמה פעמים צריך 60 כנגד הכף?
- 214 סעי' ג - כף חלבית בת יומא שתחבה לקדרה בשרית.
- 215 סעי' ד - כף (חלבית) שאינה בת יומא שתחבה לקדרה בשרית.
- סעי' ה - 1. קדרה חדשה שתחבו לתוכה כף חלבית ואחר כך כף בשרית - מה מותר לבשל בה להבא?
2. קדרה חדשה שניער בה כף חלבית בת יומא, מה מותר לבשל בה להבא?
3. קדרה בשרית שבשלו בה מאכלי פרווה ותחבו לתוכה כף חלבית.
- 216 סעי' ו - ירק (או בצל) שבלע היתר או איסור ונפל לקדרה אחרת - כנגד מה צריך 60?
- 218 סעי' ז - 1. בשר רותח שחתכו בסכין חלבית - מה דין הבשר והסכין?
2. מה דין גוש בשר שהיד סולדת בו שנמצא בכלי שני - כשחתכו בסכין חלבית בת יומא?
- 219 סעי' ח - פנאד"ש - גבינה שנפלה על פנאד"ש
- 221 סעי' ט - מה דין דבש שבושל בכלי בשרי בן יומו ועירו אותו לכלי חלבי בן יומו?

סימון צה - דגים וביצה שנתבשלו בקדירה של בשר - האם מותר לאוכלן עם גבינה [ני"ט בר נ"ט]

- 224 סעי' א - מתי ניתן לומר ני"ט בר נ"ט - [דהיינו אוכל שבושל מתי ניתן להחשיבו כדבר שנותן טעם בן נותן טעם?]
- 225 סעי' ב - 1. ביצה - מתי ניתן לומר ני"ט בר נ"ט בביצה? 2. ני"ט בר נ"ט - מותר לכתחילה או רק בדיעבד?
- 227 סעי' ג - כלי בשרי וכלי חלבי שהם כלי ראשון ובני יומן שהודחו יחד בכלי ראשון, מה דינם?
- 229 סעי' ד - האם אפר פוגם ממשות של איסור?
- 230 סעי' ה - כלי שיש בו גבינה - היכן מותר להניחו?
- 231 סעי' ו - מהו להניח כלי עם חלב ליד כלי עם בשר בתיבה אחת?
- 232 סעי' ז - "אין מליחה לכלים"

סימון צו - דין מאכל חריף שנחתך בסכין של בשר

- 234 סעי' א - צנון או ירק חריף שנחתך בסכין בשרית - האם מותר לאוכלו בחלב?
וכן צנון שנחתך בסכין של איסור - האם מותר לאכול את הצנון?
- 237 סעי' ב - דין ירקות חריפים שווה לדין צנון.
- 238 סעי' ג - תבלין שנדוך במדוכה בשרית.
- 239 סעי' ד - לימונים או דגים מלוחים [שחריפים רק מעט] שנחתכו בסכין של איסור - מה דינם?
- 240 סעי' ה - קישוא, לפת, צנון שחתכם בסכין בשרית, מה יעשה בכדי להתירם באכילה עם חלב?

סימון צז - שלא ללוש עיסה בחלב

- 242 סעי' א - שלא ללוש עיסה בחלב.
- 243 סעי' ב - פת שאפאה בתנור שטחו אותו בשומן - נאסרת.
- 244 סעי' ג - מה דין פת שנאפתה עם צלי בשר, וכן מה דין דגים שנצלו עם בשר?

לעיל הובאו נושאי הסעיפים העיקריים,

נושאי הסעיפים המשניים - ראה ב"עיקרי השולחן" וב"ושננתם".

רשימת ראשי תיבות וקיצורים

<p>ר</p> <p>ראב"ד = רבי אברהם בן דוד ראבי"ה = רבי אליעזר בן יואל הלוי ראב"ן = רבי אליעזר ב"ר נתן ראב"ע = רבי אלעזר בן עזריה רא"ה = רבי אהרן הלוי רא"ש = רבינו אשר רדב"ז = רבי דוד בן זמרא רוה"פ = רוב הפוסקים רז"ה = רבי זרחיה הלוי ר"ח = ראש חודש, רבינו חננאל רח"ל = רחמנא ליצלן ריב"א - רבי יצחק ב"ר אשר ריב"ן = רבי יהודה ב"ר נתן ריב"ש = רבי יצחק בר ששת ריטב"א = רבי יום טוב בן אברהם רי"ף = רבי יצחק אלפסי ריצב"א = רבי יצחק בר אברהם רמ"א = רבי משה איסרליש רמב"ם = רבי משה בן מיימון רמב"ן = רבי משה בן נחמן ר"ן = רבינו נסים ר"ע = רבי עקיבא רע"א = רבי עקיבא איגר רעק"א = רבי עקיבא איגר ר"ש = רבי שמעון ר"ש = רבינו שמשון רשב"א = רבי שלמה בן אברהם [אבן אדרת] רשב"ג = רבי שמעון בן גמליאל רשב"ם = ר' שמואל ב"ר מאיר רש"י = רבי שלמה יצחקי רש"ל = רבי שלמה לוריא רשד"ם = רבי שמואל די מדינה ר"ת = רבינו תם</p>	<p>משא"כ = מה שאין כן משב"ז = משבצות זהב מש"כ = מה שכתב</p> <p>נ</p> <p>נוב"י = נודע ביהודה נו"כ = נושאי כלים נט"י = נטילת ידיים נט"ט = נותן טעם נטל"פ = נותן טעם לפגם נ"ל = נראה לי נלע"ד = נראה לעניות דעתי נ"מ/נפק"מ = נפקא מינה נק"ה = נטילת ידיו, קינוח פיו, הדחת פיו. נקו"כ = נקודות הכסף נקוה"כ = נקודות הכסף</p>	<p>הנ"ל = הנזכר לעיל הפס"מ = הפסד מרובה הרה"ג = הרב הגאון</p> <p>ו</p> <p>וא"א = ואי אפשר ואכמ"ל = ואין כאן מקום להאריך וה"ה = והוא הדין וכדו' = וכדומה וכיו"ב = וכיוצא בזה ונ"ל = ונראה לי וצ"ע = וצריך עיון</p> <p>ז</p> <p>זה"ז = זמן הזה ז"ל = זה לשונו, זכרוננו לברכה</p>	<p>א</p> <p>א"א = אי אפשר אא"כ = אלא אם כן אהע"ז = אבן העזר או"ה = איסור והיתר או"ז = אור זרוע או"ח = אורח חיים אח"כ = אחר כך א"כ = אם כן אע"ג = אף על גב אע"פ = אף על פי אעפ"כ = אף על פי כן א"צ = אין צריך/צריכה א"ר = אמר רב/רבי את"ל = אם תמצוי לומר</p>
<p>ש</p> <p>שא"א = שאי אפשר שה"ה = שהוא הדין שו"ע = שלחן ערוך ש"ן = שפתי כהן ש"ה = שני לוחות הברית ש"ס = ששה סדרים</p> <p>ת</p> <p>ת' = תשובה/תשובת ת"ה = תורת הבית תה"ב = תורת הבית תה"ד = תרומת הדשן תוה"א = תורת הבית הארוך תוה"ש = תורת השלמים תו"כ = תורת כהנים תוס' = תוספות תע"ב = תבוא עליו ברכה ת"ק = תנא קמא</p>	<p>ס</p> <p>סד"ט = סדרי טהרה סה"כ = סך הכל סה"ת = ספר התרומה סי' = סימן/סימנים ס"ל = סבירא ליה/להו סמ"ג = ספק מצוות גדול סמ"ק = ספק מצוות קטן ס"ס = ספק ספיקא סע"י = סעיף/סעיפים ס"ק = סע' קטן</p> <p>ע</p> <p>ע"ג = על גבי ע"ז = עבודה זרה, על זה עט"ז = עטרת זהב ע"ז = על ידי זה עיקה"ש = עיקרי השולחן ע"ש = עיין שם ע"כ = על כן עכ"ל = עד כאן לשונו ע"ע = עיין עוד ע"פ = על פי עפ"י = על פי עפ"ז = על פי זה ערוה"ש = ערוך השלחן ע"ש = עיין שם, ערב שבת</p>	<p>ח</p> <p>חה"ל = חתיכה הראויה להתכבד חו"ד/חוו"ד = חוות דעת חוח"מ = חול המועד חומ"מ = חושן משפט חזו"א = חזון איש חז"ל = חכמנו זיכרונם לברכה חיד"א = חיים יוסף דוד אזולאי חכ"א = חכמת אדם חכ"צ = חכם צבי חנ"ן = חתיכה נעשית נבלה חת"ס = חתם סופר</p> <p>ט</p> <p>טוש"ע = טור ושלחן ערוך ט"ז = טורי זהב</p>	<p>ב</p> <p>בא"ח = בן איש חי בב"ח = בשר בחלב בד"ה = בדיבור המתחיל בד"כ = בדרך כלל ב"ה = ברוך ה', בית הלל בה"ה = בעל הלכות גדולות בזה"ז = בזמן הזה ב"ח = בית חדש ב"י = בית יוסף ביה"ש = בין השמשות בסה"כ = בסך הכל בע"ה = בעזרת ה' בעה"נ = בעלי הנפש בפנ"ע = בפני עצמו ב"ק = בבא קמא ב"ש = בית שמואי</p> <p>ג</p> <p>גב"ש = גבעת שאול (שו"ת) ג"י = ג' ימים ג"כ = גם כן גמ' = גמרא ג"פ = ג' פעמים גר"א = גאון רבי אליהו [מולנא] גרי"י = גאון רבי יצחק [יוסף] גרי"ש = גאון רבי יוסף שלום [אלישיב] גר"מ = גאון רבי מרדכי [אליהו] גר"ע = גאון רבי עובדיה [יוסף]</p>
<p>ז</p> <p>ז"ל = זמן הזה ז"ל = זה לשונו, זכרוננו לברכה</p>	<p>פ</p> <p>פ"א = פעם אחת פמ"ג/פרמ"ג = פרי מגדים פס' = פסוק פקו"נ = פקוח נפש פר"ח = פרי חדש פרש"י = פירש רש"י פת"ש = פתחי תשובה</p> <p>צ</p> <p>צל"ח = ציון לנפש חיה צ"ע = צריך עיון</p> <p>ק</p> <p>ק"ל = קיימא לן קמ"ל = קא משמע לן קשו"ע וט"ב = קורעו שתי וערב וטחו בכותל.</p>	<p>ה</p> <p>הנ"ל = הנזכר לעיל הפס"מ = הפסד מרובה הרה"ג = הרב הגאון</p> <p>ו</p> <p>וה"ה = והוא הדין וכדו' = וכדומה וכיו"ב = וכיוצא בזה ונ"ל = ונראה לי וצ"ע = וצריך עיון</p> <p>ז</p> <p>זה"ז = זמן הזה ז"ל = זה לשונו, זכרוננו לברכה</p> <p>ח</p> <p>חה"ל = חתיכה הראויה להתכבד חו"ד/חוו"ד = חוות דעת חוח"מ = חול המועד חומ"מ = חושן משפט חזו"א = חזון איש חז"ל = חכמנו זיכרונם לברכה חיד"א = חיים יוסף דוד אזולאי חכ"א = חכמת אדם חכ"צ = חכם צבי חנ"ן = חתיכה נעשית נבלה חת"ס = חתם סופר</p> <p>ט</p> <p>טוש"ע = טור ושלחן ערוך ט"ז = טורי זהב</p> <p>י</p> <p>י"א = יש אומרים יבי"א = יביע אומר יוד"ד = יורה דעה יוט"ט = יום טוב</p> <p>כ</p> <p>כה"ח = כף החיים כו"ע = כולי עלמא כיו"ב = כיוצא בזה כנ"ל = כנזכר לעיל</p> <p>ל</p> <p>לכו"ע = לכולי עלמא למ"ד = למאן דאמר</p> <p>מ</p> <p>מבע"י = מבעוד יום מג"א = מגן אברהם מ"ד = מאן דאמר מהדו"ק = מהדורא קמא מהרי"ל = מורנו הרב רבי יעקב לוי [מולין סגל] מהר"ם = מורנו הרב רבי מאיר מו"צ = מורה צדק מוצ"ש = מוצאי שבת מו"ק = מועד קטן מ"מ = מכל מקום, מילימטר מסל"ת = מסיח לפי תומו מעל"ע = מעת לעת</p>	<p>ב</p> <p>בא"ח = בן איש חי בב"ח = בשר בחלב בד"ה = בדיבור המתחיל בד"כ = בדרך כלל ב"ה = ברוך ה', בית הלל בה"ה = בעל הלכות גדולות בזה"ז = בזמן הזה ב"ח = בית חדש ב"י = בית יוסף ביה"ש = בין השמשות בסה"כ = בסך הכל בע"ה = בעזרת ה' בעה"נ = בעלי הנפש בפנ"ע = בפני עצמו ב"ק = בבא קמא ב"ש = בית שמואי</p> <p>ג</p> <p>גב"ש = גבעת שאול (שו"ת) ג"י = ג' ימים ג"כ = גם כן גמ' = גמרא ג"פ = ג' פעמים גר"א = גאון רבי אליהו [מולנא] גרי"י = גאון רבי יצחק [יוסף] גרי"ש = גאון רבי יוסף שלום [אלישיב] גר"מ = גאון רבי מרדכי [אליהו] גר"ע = גאון רבי עובדיה [יוסף]</p> <p>ד</p> <p>דא"ר = דאמר רב/רבי דאל"כ = דאם לא כן דגמ"ר = דגול מרבבה ד"ה = דיבור המתחיל דס"ל = דסבירא ליה/להו דשיל"מ = דבר שיש לו מתירין</p> <p>ה</p> <p>הגהות אשר"י = ר' ישראל איסרל [מקומיזא] הגר"א = הגאון רבי אליהו [מולנא] הגהמ"י = הגהות מיימוניות הגמ"י = הגהות מיימוניות ה"ה = הוא הדין ה"ז = הרי זה ה' = הלכה/הלכות</p>

בס"ד, התשפ"א
סדרת ספרי
מפעל "עיקרי השולחן",
 שיועילו מאוד גם
 לנבחנים לקראת "יורה יורה"

עיקרי השולחן

הלכות מליחה ובשר בחלב
 בתוספת שאלות בהלכות תערובות
 ומראי מקומות לתשובות
 לנבחנים בהלכות איסור והיתר
 מהדורה חמישית

חוברת מנבחנים

לנבחנים בהל' איסור והיתר
 בתוספת מראי מקומות לתשובות

עיקרי השולחן

הלכות נדה
 מהדורה חמישית

עיקרי השולחן

הלכות ביקור חולים ואבלות
 מהדורה שנייה

עיקרי השולחן

הלכות חופה וקידושין

תלמודו בידו

הלכות מליחה ובשר בחלב

תלמודו בידו

הלכות נדה
 מהדורה שלישית

תלמודו בידו

הלכות ביקור חולים ואבלות

תלמודו בידו

הלכות חופה וקידושין

"תלמודו בידו"
 הוא קיצור "עיקרי השולחן"

מעלת לימוד הסוגיות וביורור ההלכה

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא
 שנאמר (חבקוק ג) 'הליכות עולם לו' אל תקרי הליכות אלא הלכות" (נדה עג/א)

"כל השונה הלכות ר"ל שאחר ששנה הסוגיא דרך מחקר ומשא ומתן, מעלה בידו הראוי
 לברור דרך פסק וקובען לעצמו הלכות הלכות, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, שעל ידי
 כך מתיישר בהוראה יפה יפה, ונמצא מזכה את הבריות בהוראותיו ואינו מכשילן כשאר
 התלמידים שאין נוהגין כן. והביאווה דרך רמז מדכתוב 'הליכות עולם לו', אל תקרי
 הליכות אלא הלכות, ר"ל אם הוא שונה הלכות על הדרך שביארנו, עולם לו"
 (עכ"ל המאירי סוף מסכת נדה).

ברוך רחמנא דסייען

"ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה" (נחמיה ט,ה)

תושלב"ע

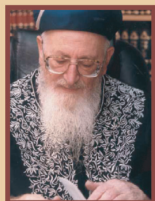
עיקרי השולחן

עיקרי השולחן

סדרת ספרי הלכה

לימוד ושינון
השולחן ערוך ונושאי כליו
 עם מקורותיהם בש"ס ובראשונים
 בשיטה יהודית מאירת עיניים המקלה על הזיכרון
 שזכתה להסכמות גדולי הדור ולברכתם

בברכת מרנן ורבנן

הראש"צ הגאון רבי מרדכי אליהו זצוק"ל
 בעיקר לימוד הלכה צריך שיהיה מומקד...
 מהמסע עד הספחות, וזאת עשה המחבר הנ"ל

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל
 ראיתי שהצוות עשו דבר חשוב
 לחזור בקיצור על מה שלמדו בכדי שלא ישכחו
 ודבר מצוה רב שיעזרו להם בכל מה שאפשר

הראש"צ הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל
 עיקר השולחן נערך בטוב טעם ע"י צוות ת"ח...
 והוא קיצור תמציתי של הש"ע והחונים עליו, וע"י
 זה יוכל הלומד לחזור על לימודו בזמן מועט...

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצוק"ל
 מברך את ראש מפעל עיקרי השולחן לרגל הוצאת
 הספר על הלכות נדה

הגאון רבי עזריאל איערבאך שליט"א
 הרב מתבונן בתוכנית אחד הלומדים, אשר הצליח לחזור על
 כל הלכות נדה והק"ק 420 עמודים מהספר "עיקרי השולחן"
 תוך 14 שעות (דברי הרב הובא בהסכמות).

הראש"צ הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א
 ...עברתי על ההלכות... ניכר כח התמדתו ועיניו...
 וכלי ספק שרבי יעקב יהושע מהספר,
 ...בפרט ת"ח המתכוננים למבחן

הרב באירוע של מפעל עיקרי השולחן
מאירת עיניים
הבאים
אינם בשם ת"ח
 הגאב"ד רבי אשר זעליג ווייס שליט"א
 ... מכל דף ודף בספר ניכר עמל התורה בעומק
 הלכות אלו וברובן, בטוהני שספר זה יהיה לתועלת
 גדולה לכל העוסקים בהלכות המורות אלו...

הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א
 מעיין בספרי עיקרי השולחן

בין הרבנים שנתנו את הסכמתם/ברכתם (לפי סדר הא'-ב):

הגאון רבי עזריאל איערבאך שליט"א, רב "חניכי הישיבות", בית וגן, ירושלים
 הגאון רבי מרדכי אליהו זצוק"ל, הראשון לציון והרב הראשי לישראל
 הגאון רבי אליהו בקשי דורון זצוק"ל, הראשון לציון והרב הראשי לישראל
 הגאון רבי שמאי קהת גרוס הכהן זצוק"ל, דומ"צ דקהל מחזיקי הדת
 הגאון רבי משה הלברשטאם זצוק"ל, חבר בד"צ העדה החרדית
 הגאון רבי יצחק טובי ווייס שליט"א, גאב"ד בד"צ העדה החרדית
 הגאון רבי אשר זעליג ווייס שליט"א, גאב"ד "דרכי הוראה", ירושלים
 הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רב שכונת רמת אלחנן, בני ברק
 הגאון רבי עובדיה יוסף זצוק"ל, הראשון לציון ונשיא מועצת חכמי התורה
 הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז' (לצעירים)
 הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א, הראשון לציון והרב הראשי לישראל
 הגאון רבי מנשה קליין [הקטן] זצוק"ל, גאב"ד אונגוואר
 הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א, גאב"ד בד"צ בני ברק דהגר"נ קרליץ זצוק"ל
 הגאון רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א, דומ"צ בבד"צ דהגר"ש ואנר זצוק"ל
 הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א, ראב"ד בד"צ העדה החרדית
 הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל, ראש ישיבת "תורה אור"

המעלות שבספרים:	
א. סיכום בהיר ותמציתי	ו. זכירת הלימוד
ב. סדר שיטתי	ז. הכנה מצוינת לבחינות "יורה דעה"
ג. הגדרת הנושאים העיקריים והמשניים שבכל סעיף	ח. תוספת סימונים:
ד. השתלשלות ההלכה מהמקורות עד לפסיקתה	סימון למחמיר סימון למקל סימון לשיטה שאינה מחמירה ואינה מקלה
ה. שינון מהיר	

רח' בן ציון 24/8 א', ירושלים, 9542337, טל': 02-65-14-196, דוא"ל: ikarei613@gmail.com

לרכישה: טל' 02-65-14-196
מוקדי הפצה ומשלוחים: טל' 03-67-65-382, 074-703-71-71